Esko Seppänen

Näkymätön Vihollinen

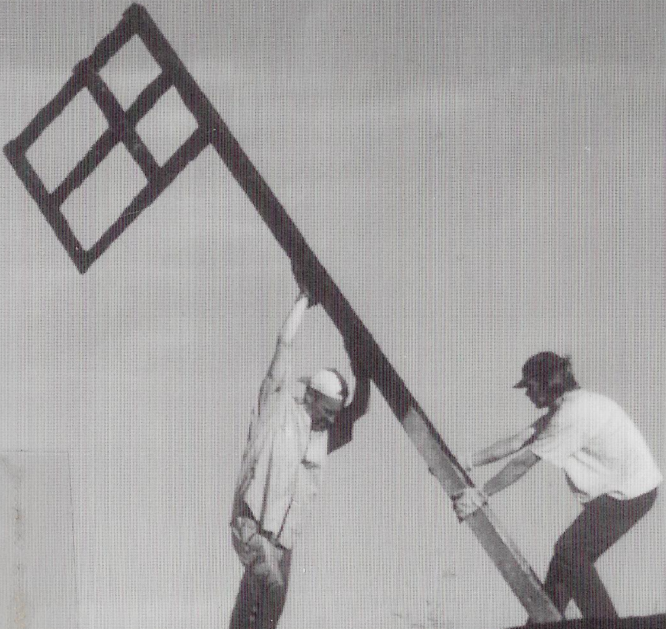

Unionismia Eurolandiassa

Esko Seppänen

Näkymätön vihollinen

KEMIN KAUPUNGINKIRJASTO

Esko Seppänen: Näkymätön vihollinen

©: Esko Seppänen 1999
Kannen suunnittelu: Markku Hakuri
Taitto: Risto Uljas
Painopaikka: Gummerus Kirjapaino Oy,
Jyväskylä 1999
ISBN 952-91-1626-9

Tämän kirjan julkaisemiseen on käytetty Euroopan yhtyneen vasemmiston/pohjoismaisen vihreän vasemmiston (GUE/NGL) europarlamenttiryhmän tiedotusmäärärahoja.

Meppielämää

Perjantai 8.10
"Eurooppalainen uskontunnustus"

Olen pitänyt pariin eri otteeseen julkista meppipäiväkirjaa elämästäni Euroopan parlamentin jäsenenä.

Ensimmäisen kirjan nimi oli "Meppielämää", ja sen kustansi WSOY. Kirjoja myytiin kai pari tuhatta. Se oli vähän verrattuna kaunokirjallisuuden tai vesisänkymuisteloiden myyntiin, mutta oli se enemmän kuin myydään yleisesti suomenkielisiä tietokirjoja. Osasyynä lienee ollut kirjan hinta, noin 140 markkaa. Niille, joilla ei ole kirjanostotraditiota, se oli aika paljon.

Viime syksynä tein toisenlaisen ratkaisun.

Euroopan parlamentti antaa jäsentensä käyttöön tiedotusmäärärahoja, joilla voi informoida EU-kansalaisia parlamentin työstä. Olin käyttänyt niitä aikaisemmin Uusi vasemmisto-lehden julkaisemiseen ja postittamiseen niin että tilaaja on saanut lehden maksutta kotiinsa. Kirjan *Brysselin bussi vie NATO:on* toimitin näille samoille tilaajille ilmaiseksi. Se kertoi puolentoista kuukauden ajalta siitä tajunnan virrasta, joka kulki pääni läpi vuosi sitten syksyllä edellisessä europarlamentissa.

Tällaisen ilmaiskustantamisen tekee parlamentin taloudellisten resurssien ohella mahdolliseksi nykyaikainen kirjapainotekniikka. Paino saa materiaalinsa sähköisessä muodossa, eikä sille aiheudu kustannuksia tekstinkäsittelystä. Paino vain painaa, ja sitä kautta tällaisen kirjan omakustannushinta on noin 5 markkaa kappaleelta. Kun se voidaan osittain maksaa europarlamentin tiedotusrahoista, myös tämä kirja on voitu lähettää kaikille Uusi vasemmisto-lehden kuudelle tuhannelle tilaajalle maksuttomasti. Kirjat tarvitsevat lukijoita eivätkä ostajia.

Yleensä kirjan nimi syntyy kirjoitusprosessin aikana niin että kirjoittajalla ei ole liikkeelle lähdettäessä siitä vielä tietoa. Tiedän sen kokemuksesta. Olen neljännesvuosisadan aikana kirjoittanut tiun verran kirjoja. Tästä tulee ventti.

Tällä kerralla päätin kirjan nimestä ennen kuin aloitin varsinaisen työn. Tämän kirjan nimi on oleva *Näkymätön vihollinen.*

Nimellä ei ole mitään tekemistä Adam Smithin näkymättömän käden kanssa. Kansantaloustieteen Aatami uskoi runsaat 200 vuotta sitten, että taloutta johti joku näkymätön käsi, joka – talouden toimijoiden ajaessa kukin omaa etuaan – tuotti talouteen automaattisesti tasapainon. Smith uskoi tasapainon synnyn siunauksellisuuteen, tasapainon, jonka uhkana tänä päivänä ovat pääomien näkymättömät jalat. Kun meidän aikamme sähköisessä kapitalismissa ei pääomilla ole rajoja, joilla niiden kulkulupia tarkistettaisiin, ne ottavat jalat alleen ja siirtyvät valon nopeudella maasta toiseen, jos jossakin maassa julkinen valta uhkaa niiden tuottoa muita maita korkeammilla veroilla, sosiaalisäädöksillä tai ympäristölaeilla.

Me elämme tänään maailmantalouden globalisaation aikaa.

Globalisaatio on sitä, että kapitalismi on tunkeutunut maailman jokaiseen kolkkaan. Vapaavas-listalla, jolla me puolentoistasataa osallistujaa käymme sähköpostitse poliittista keskustelua asioiden vasemmasta laidasta, on pohdittu kapitalismin olemusta. Yksi johtopäätös oli sellainen, että kapitalismi on se osa markkinataloutta, jossa on työläisten markkinasubjektius. Kapitalisti käyttää työläisen työtä eikä työläistä työhön. Kapitalismissa pitää myös olla kehittyneet pääomahyödykkeiden markkinat, jotta hötörahaa voidaan muuttaa hyötyrahaksi. Nykyaikaisessa sähköisessä kapitalismissa hötöraha- eli finanssitalous on eriytynyt reaalitaloudesta ja kehittyy eri tahtiin.

Tässä kirjassa puhutaan kapitalismista marxilaisen määrityksen mukaan markkinavoimien sokeana leikkinä, jota ei mikään näkymätön käsi johda mihinkään tasapainotilaan. Väitän, että kaiken maailman pörsseissä rahaa syntyy tyhjästä ja että suurinta osaa maapallon rahoista ei ole olemassa muuta kuin tietokoneiden muisteissa. Tyhjästä syntynyt raha on hötörahaa.

Oudompi luulisi, että kirjan nimellä on yhteys reaalikapitalismin näkymättömään maailmaan sekä sen epätasa-arvoiseen ja epätasapainoiseen luonteeseen; että näkymätön vihollinen olisi reaaliKAPITALismi.

Niin ei kuitenkaan ole. Selitän, mistä syystä.

Euroopan parlamentti kokoontuu 12 kertaa vuodessa Strasbourgissa. Sille ei ole muuta perustetta kuin Ranskan vaatimus parlamentin kokoontumisesta 12 kertaa vuodessa Strasbourgissa. Europarlamentin jäsenten suuren enemmistön kiusaksi vaatimus perustuu EU:n perussopimuksiin, eikä parlamentti ole itse vapaa päättämään istuntopaikoistaan. Jos olisi, Strasbourgissa ei käytäisi.

Kun elokuu on lomaa, lokakuussa käydään Strasbourgissa kaksi kertaa, oli asioita tai ei. Kuluneella viikolla ei ollut, mutta silti muutamia tuhansia ihmisiä rahdattiin sinne eri puolilta Eurooppaa sitä todistamaan.

Tältä lokakuun ensimmäiseltä täysistuntoviikolta kotiin palattuani luin suomalaiset lehdet ja muun muassa Kansan Uutisten pääkirjoituksen juuri pidettyjen Itävallan vaalien tuloksesta. Lehden pääkirjoittaja oli tätä mieltä:

> *Sosialidemokraattien ja konservatiivien pitkäaikainen hallitusyhteistyö on johtanut Itävallan poliittiseen vaihtoehdottomuuteen, ja tämä tekee osaltaan tilaa Haide-*

> *rin oikeistolaiselle populismille. Suomessa on periaatteessa sama vaara. Täällä kuitenkin populismi pukeutuu lähes yksinomaan vasemmistolaiseen valepukuun. Sen teemat ovat kuitenkin hämmästyttävän samanlaiset kuin Haiderin äärioikeiston teemat, mm. kansallismielisyys ja EU:n vastaisuus – ja vain vaivoin kätketty ulkomaalaiskammo.*

Minulle ei ole vähimmässäkään määrin epäselvää, mistä tässä oli kysymys. SDP(y):n propagandamylly jauhaa, ja näkymätön vaara olen myös minä.

SDP(y) on ryhmäkunta vasemmistoliiton sisällä. Sillä ei ole omaa organisaatiota, mutta sillä on käytössään ammattiyhdistysliikkeen resurssit, rahat ja toimitsijat. Suomalaisessa ay-liikkeessä on sosialidemokraattinen hegemonia.

Eurooppalaiseen sosialidemokratiaan kuuluu, että toverit ovat valmiita tekemään EU:sta liittovaltion. Suomen ay-demarit ovat osa tätä reaalisosialidemokraattista internationaalia. Monet vasemmistoliittolaiset toimitsijat ovat samoilla linjoilla. On pakko olla.

He ovat puolueessamme SDP(y):n etujoukko.

Tämän ryhmäkunnan poliittinen järjestäytyminen vahvistuu, kun SAK:n toimistoon palkataan tammikuusta lähtien töihin vasemmistoliitosta poispotkittu puoluesihteeri **Matti Viialainen**. Hänestä tulee SDP(y):n puoluesihteeri.

Viialainen oli ehdokkaana kesäkuun eurovaaleissa. Hän käytti puolueemme ehdokkaista eniten – ay-liikkeen – rahaa vaalimainontaan. Lisäksi hänen takanaan oli monen sadan ihmisen tukilista alkaen ay-pomoista – heidän joukossaan sukulaismies Pekka Ahmavaara (SAK) – ja päätyen muun muassa kolmeen entiseen arvostettuun vasemmistojohtajaan Ele Aleniukseen, Kalevi Kivistöön ja Aarne Saariseen. Korporatiivisin varoin rahoitetun Eurooppalainen Suomi ry:n toiminnanjohtajasta yritettiin tehdä vasemmistoliiton meppi.

Rahat ja tukilistat eivät kuitenkaan tehneet Viialaisesta euroedustajaa. Puuttui äänestäjien tuki. Sitä kautta tuli ilmi, että SDP(y) ei ole mikään joukkojärjestö, että kenraaleilla ei ole joukkoja. Toveria ei ay-juntta kuitenkaan jätä. Niinpä kun valtion avustukset Eurooppalaiselle Suomelle loppuvat eikä Viialaiselle löytynyt herran paikkaa valtionhallinnosta, hänelle räätälöitiin puoluesihteerin paikka SAK:n toimistossa.

SDP(y) omine miehineen toimii vasemmistoliiton organisaation kaikilla tasoilla: luottamusmieselimissä, puoluetoimistossa ja eduskuntaryhmässä. Näkyvimmin toimitaan vaalirahoituksen kautta.

Ay-liikkeen jäsenmaksurahoja ei siirretä ehdokkaiden vaalirahoitukseksi niin että siitä tehtäisiin avoimia ja julkisia päätöksiä. Ei niin. Sen sijaan liitot ohjaavat osan muitakin puolueita äänestävien jäsentensä jäsenmaksuista vasemmiston voimasuhteiden mukaan puolueryhmille, joihin julkinen valvonta ei ulotu. Niissä rahat sitten jaetaan suosikkijärjestelmien perusteella ja uskollisuusarvioinnin jälkeen yksille ehdokkaille, mutta ei toisille.

SDP(y) hallitsee ay-liikkeen rahoilla Kansan Uutisia. Lehti, jonka levikki on romahtanut alle 10 000 tilaajaan, ei tulisi päivääkään toimeen ilman ay-liikkeen lehtiseteleitä. Liitot maksavat osan jäsentensä lehtitilausmaksuista sekä Demarille että Kansan Uutisille.

Vaikka Kansan Uutiset ei ole vasemmistoliiton – vaan SDP(y):n – äänenkannattaja, virallinen puolue ohjaa sille useita miljoonia markkoja vuodessa valtion poliittista lehtitukea. Se on lehdelle ikään kuin saavutettu etu, eikä sitä tarvitse ottaa huomioon lehden linjasta päätettäessä.

SDP(y):n äänitorvena Kansan Uutiset tekee europropagandaa. Tärkein ideologia, joka ryhmäkuntaa yhdistää, on eurodemareiden linja: eriasteinen euromyönteisyys ja liittovaltiohenkisyys. Sen perusteella ihminen joko kuuluu tai ei kuulu joukkoon, eikä joukon linjasta saa lipsua.

Vasemmistoliiton EU-kriittistä äänestäjäkuntaa Kansan Uutisten linja ei tyydytä, ja niin lehden tilaajamäärä on vuosien varrella romahtanut. Sen johdosta lehden päivät alkavat olla luetut. Kansan Uutiset ei enää seuraavien kunnallisvaalien jälkeen jatka päivälehtenä. Se, mitä tulee sen tilalle, muistuttanee muodoltaan enemmän Vihreää lankaa kuin Demaria, mutta ay-liikkeen antaman tuen jatkumisen edellytys on, että uusikin lehti on SDP(y):n linjalla.

Lähivuosina eteen nousee kysymys koko vasemmiston tulevaisuudesta Suomessa. Vasemmiston määrittelen silloin sen perinteen mukaan, että puolustetaan köyhän ja syrjäytetyn ihmisen asiaa; että on omatunto.

Sosialidemokraattien suhteen ei ole paljon toivoa. EU-maiden puolueet ovat siirtyneet vasemmalta kohden keskustaa, ja Lipposen SDP on niiden EU-peesissä.

Englannin pääministeri **Tony Blair** julisti juuri luokkataistelun päättyneeksi Euroopassa. Puoluetovereilleen hän ei kuitenkaan kertonut, kuka voitti ja mitä tapahtuu hävinneelle osapuolelle. Blairilla menee hyvin, mutta se on enemmän Englannin yläluokkaisen konservatiivisen puolueen heikkoutta kuin Blairin hyvyyttä. Toinen Euroopan mahtidemari Saksan liittokansleri **Gerhard Schröder** omasta puolestaan on tehnyt poliittisen harakirin julistettuaan ensin puolueensa *uudeksi keskustaksi* ja kuljettuaan sen jälkeen Blairin *kolmatta tietä* sotaan ja raakaan markkinakapitalismiin. Sen osoittavat taas lähipäivien paikallisvaalit Berliinissä.

Jos demarit on menetetty, ei vasemmistoliitonkaan suhteen ole enää paljon toivoa. Puolue on leimautunut julkisuudessa SDP:n apupuolueeksi, mitä se onkin. Se ei käy enää kapitalismin kimppuun edes yhtä uskottavasti ja ärhäkkäästi kuin saattaa isommalleen räksyttää todellinen sylikoira ennen kuin se hakee turvaa isännästään.

Vasemmisto ajaa Suomessa politiikan tietä perälauta auki. Koskaan aikaisemmin ei vasemmistopuolueiden yhteenlaskettu kannatus ole ollut niin alhainen kuin se oli kevään eduskuntavaaleissa, paitsi tietysti kesäkuun eurovaaleissa, joissa se painui alle 30 prosentin. Tällä menolla ei **Tarja Halosesta** tule Suomen presidenttiä, ei vaikka SDP, SDP(y) ja vasemmistoliitto olisivat kaikki yhdessä yhden ja saman ehdokkaan takana. Tähän mennessä ovat Tarjan jo asettaneet ehdokkaakseen SDP ja SDP(y).

Monet vasemmistolaiset ovat hyviä näkemään kaikkialla juonittelua ja salaliittoja, minäkin. Niinpä monet uskovat, että jossakin vedetään todella isoja linjoja ja valmistellaan SDP:n ja vasemmistoliiton yhdistämistä. Eniten tästä salaliitosta epäillään tiettyjä ay-liikkeen johtajia, joiden arvellaan pystyttävän SDP(y):lle omaa organisaatiota nimenomaan tätä tarkoitusta varten. Kun vasemmistopuolueet eivät enää erotu poliittisesti toisistaan ja kun vastarinta laimenee aktiivisten ihmisten turhautuessa ja passivoituessa, puolueet voidaan liittää yhteen.

Näin ei ole vielä tehty siitä yksinkertaisesta syystä, että yhdistymisen jälkeen SDP(y):n toimitsijoille ei olisi SDP:n vastaavina toimihenkilöinä yhtä arvokasta käyttöä kuin heille on nyt estettäessä SDP-venettä vuotamasta. SDP(y):tä tarvitaan tapinreiän tukkeeksi. Kuka haikailee SDP:stä vasemmalle, jos siellä odottaa sama harmaa lippostodellisuus kuin SDP:ssäkin? Suurin käyttöarvo tälle joukolle on se, että se estää vasemmistoliittoa tuottamasta uusia näköaloja vasemmalla.

Kansan Uutisten – ja siis SDP(y):n – näkökulmasta näkymätön vaara ei ole reaalikapitalismi vaan se, mihin pääkirjoittaja viittaa kirjoittamalla niin että ”sosialidemokraattien ja konservatiivien pitkäaikainen hallitusyhteistyö on johtanut Itävallan poliittiseen vaihtoehdottomuuteen.” Monet näkevät sellaista vaihtoehdottomuutta myös Suomessa.

Pääkirjoittaja leimaa muunlaiset vaihtoehdot kielteisellä sanalla *populismi*. Hän selvästikin pelkää, että politiikassa politisoidaan sellaisia asioita, jotka ovat hallitsevalle eliitille kiusallisia niin kuin esimerkiksi tuloerojen kasvu, pääomatulojen verottomuus ja aliverotus, sosiaaliturvan alasajo, eläkkeiden heikennykset, pitkäaikaistyöttömyys, opiskelijoiden toimeentulovaikeudet, kansallisesta itsemääräämisoikeudesta ja täysivaltaisuudesta luopuminen jne. Jos näistä asioista aletaan puhua politiikassa, se on vasemmistoeliitille hirmuinen asia.

Sosialidemokraattisen EU-internationaalin apupuolue SDP(y) hakee Suomessa poliittisen ravintonsa kansallisesta hallitus- ja valtapolitiikasta eikä kansainvälisestä vasemmistosta.

Eurovaalien alla lähes kaikki EU-maiden vasemmistopuolueet antoivat yhteisen julistuksen, jossa hahmoteltiin vasemmiston yhteisiä vaaliteemoja. Tavoitteena oli Eurooppa, joka olisi sosiaalinen, ekologinen, demokraattinen, solidaarinen ja antirasistinen ja jossa puolustettaisiin rauhaa sen sijasta että NATO:sta tehdään hyökkäysliittoa. Suomen vasemmistoliitto ei lähtenyt mukaan tähän muiden vasemmistopuolueiden yhteiseen – ja vaaleissa pääosin menestyneeseen – rintamaan. Me olimme Lipposen hallitusrintamassa, ja me hävisimme.

Meidän vasemmistomme, joka muodostaa europarlamentissa *GUE/NGL-ryhmän*, ei ole yksimielinen suhteesta liittovaltion tuloon. Etelämmässä ollaan enemmän sen puolella ja pohjoisemmassa enemmän sitä vastaan. NATO:a vastaan ovat kaikki.

Kevään hallitusneuvotteluissa **Paavo Lipponen** saneli toiselle hallitukselleen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ohjelman. Hän kirjoitti pohjapaperin, josta ei neuvoteltu. Hallitusohjelma oli tältä osin Lipposen diktaatti. Vasemmistoliitto ei voinut vaikuttaa neuvotteluissa lainkaan maan tulevaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, joka muuttui väärään suuntaan. Suomesta tehdään poliittisesti NATO-yhteensopivaa.

Suomen turvallisuuspolitiikan perustana on nyt *uskottava puolustuskyky*. Ennen se oli *itsenäinen puolustus*. Uuteen politiikkaan kuuluu aktiivinen valmistautuminen sekä sotilaalliseen että siviilikriisinhallintaan.

Kriisinhallinta pitää EU:n Amsterdamin sopimuksen mukaan sisällään rauhaanpakottamisen, jonka Suomen laki kieltää. Eduskunta on siis hyväksynyt sopimuksen, joka on ristiriidassa rauhanturvalain kanssa. Se oli mahdollista, kun sana *rauhaanpakottaminen* (englanniksi peace making) käännettiin sopimuksen suomennoksessa sanoiksi *rauhanpalauttaminen* (englanniksi sama peace making). Sitä ei Suomen laki ole huomannut kieltää.

Vasemmistoliitto halusi hallitusneuvotteluissa, että rauhanturvalaissa säilytetään rauhaanpakottamisen täyskielto. Lipposen diktaatti oli, että rauhanturvalakia muutetaan. Sitä siis muutetaan.

EU:n osalta hallitusohjelmasta jäi puuttumaan edellisen hallituksen EU-politiikan peruslinjaus: ”Euroopan unionia kehitetään itsenäisten valtioiden yhteenliittymänä.” Kun se puuttuu, kaikki puuttuu. Tilalle tulee lisää päätöksenteon yhteisöllisyyttä eli EU:n tapauksessa ylikansallisuutta, unionismia. Tulee vähemmän veto-oikeutta ja enemmän määräenemmistöpäätöksiä ja tulee ylikansallisen päätöksenteon ulottamista itsenäisten valtioiden herkimmälle toimialalle: yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, jopa yhteiseen puolustukseen. Ministeri **Max Jakobson** ei turhaan kutsunut Helsingin Sanomissa Lipposen linjaa eurooppalaiseksi uskontunnustukseksi. Eikä ole paljon lisättävää lehden pääkirjoitukseen, jossa sanottiin hallitusohjelman pitävän auki NATO-optiota ja jossa todettiin hallituspiireillä olleen halu vähätellä itsenäisestä puolustuksesta luopumista. Lehden mukaan ”kyse on tietenkin tarkoin harkitusta menettelystä, vaikka kuinka muuta väitettäisiin”.

Vasemmistoliitossa on perinteisesti oltu ”itsenäisen puolustuksen” ja ”itsenäisten valtioiden yhteenliittymän” linjalla. Ei taideta olla enää.

Sunnuntai 10.10

Sinisilmäinen antautuminen

Oli Aleksis Kiven päivä. Liputettiin, mutta ei EU:n tähtilipuilla. Niillä liputetaan Suomessa toukokuussa.

Luin **Casimir Ehrnroothin** haastattelun viikonlopun Ilta-Sanomista. Siinä hän näkee suomalaisyhtiöiden siirtymisen ulkomaalaisomistukseen väistämättömäksi:

> *Tämä sisältyy EU-ratkaisuun. Me kaikki, minä mukaanlukien, jotka äänestimme EU:n puolesta, tiesimme, ettemme saa ylläpitää ulkomaista omistusta pitävää lainsäädäntöä. Kaikki suomalaiset laidasta laitaan pelkäsivät EU-ratkaisun myötä meidän menettävän saaristomme tai Saimaan rannat. Kukaan ei ajatellut yrityksiä. Nyt firmat menevät, saaristo ja rannat jäävät."*

Yrityksiämme ajattelivat monet niistä, jotka äänestivät EU-jäsenyyttä vastaan. Ne taas, jotka äänestivät herra Ehrnroothin tapaan EU-jäsenyyden puolesta, uskoivat sitä kautta saavansa paremman hinnan yrityksistään. He olivat sekä maansa että yritystensä myyjiä, ahneita mutta isänmaattomia suomalaisia.

Energiauutisissa oli toisenlainen haastattelu.

Vapo Oy:n toimitusjohtaja **Esko Muhonen** puhui suomalaisomistuksen puolesta. Hän on työnsä puolesta joutunut seuraamaan, miten ulkomaiset sähköntuottajat ja -jakelijat ostavat julkiselta vallalta, lähinnä kunnilta, voimalaitoksia ja sähkölinjoja. Ostot pannaan maksuun kuluttajille, jotka ovat ne jo kertaalleen sähkölaskuissaan maksaneet, ja ostojen jälkeen samat rahat peritään heiltä toiseen kertaan uusissa sähkölaskuissa.

Näin puhui vuorineuvos Muhonen:

> *Hän viittaa pankkikriisin jälkeiseen aikaan, jolloin suomalaisten yritysten omistus alkoi siirtyä ulkomaille. Sen annetaan tapahtua tietoisena siitä, että samalla päätösvalta siirtyy vieraisiin käsiin. Näille omistajatahoille suomalaisen yhteiskunnan elinkelpoisuus ja työpaikkojen säilyminen eivät merkitse mitään. Etusijalla on mahdollisimman suuri pääoman tuotto.*
>
> *– Tämä asia tulee meitä vastaan tulevaisuudessa, mutta siltä halutaan nyt sulkea silmät. Vastustamattomasti kiertävän kansainvälisen rahan nimeen vannovat nyt samat tahot, joille aikaisemmin tärkeintä oli työllisyys, työpaikkojen luominen ja pysyttäminen Suomessa.*
>
> *– Tällainen sinisilmäinen antautuminen on järkyttävää. On käsittämätöntä, ettei meillä katsota ensimmäisenä omaa kansallista etua samaan tapaan kuten muissakin maissa tehdään. Nyt unohdetaan kokonaan se, että kilpailun vapaus on vain yksi yhteiskunnan rakenneosa. Kansakunnan säilyminen hengissä on toinen ja huomattavasti tärkeämpi.*

Muhonen on turveteollisuuden patruuna.

Suomessa on sitoutunut soihin enemmän hiilidioksidia kuin metsiin. Turpeen poltossa sitä vapautuu ilmakehään paljon enemmän kuin kaasun poltossa. Soistuminen kuitenkin lisääntyy, ja uutta suota muodostuu joka vuosi vähintään saman verran kuin entisiä jyrsitään. Maakaasu sen sijaan on vähenevä luonnonvara.

Soiden uusmuodostuminen on Muhosen argumentti sen puolesta, että turve ei ole fossiilinen polttoaine, mitä se on. Suomella pitää säilyä mahdollisuus käyttää hyväksi tätä kotimaista polttoainetta, olipa se fossiilisessa merkityksessä sitä taikka tätä, eikä meiltä saa viedä turpeen käyttömahdollisuutta millään EU:n energiaveroratkaisulla. Kun Suomi sai EU-liittymissopimuksessaan oikeuden päättää turpeen verotuksesta itse, toivottavasti sopimus pitää.

Vapolle on syytä toivoa menestystä, kun se haluaa laajentaa pienimuotoista kotimaisiin polttoaineisiin perustuvaa energian tuotantoa. On syytä toivoa, että Lipposen hallitus ei kosta Muhoselle miehen sinivalkoisuutta hyväksymällä EU:ssa jotain sellaista, joka on epäedullista turveteollisuudelle. Sillä alalla Suomi on maailman huipulla.

Yritysjohtajat eivät nauti kansan luottamusta monessakaan maassa. Se on ymmärrettävää, jos heidän isänmaallisuutensa on muualla sitä samaa kuin on Casimir Ehrnroothin sinivalkoisuus Suomessa.

Saksalaislehti (Der Tagesspiegel) uutisoi vast´ikään etusivullaan tutkimuksen saksalaisen nuorison suhtautumisesta yritysjohtajiin:

> *He ovat mahtavia paskiaisia, joilla on kyseenalainen arvojärjestelmä. He ovat luovia mutta luonteettomia.*
>
> *Sellaisiksi näkivät berliiniläiset korkeakouluopiskelijat tyypillisen yrittäjän kaksi vuotta sitten tehdyssä kyselyssä. Tämä sysimusta kuva ei ole sen jälkeen*

> *paljon muuttunut. Uuden kyselytutkimuksen perusteella nimeää myös frankfurtilaislehti FAZ nämä talouslaivan kapteenit isänmaattomiksi tyypeiksi. Jahdatessaan aina vain suurimpia mahdollisia voittoja he eivät välitä Saksasta hitusen vertaa. He eivät ole patriootteja vaan vievät pääoman ja työpaikat ulkomaille aina kun se heitä hyödyttää. Monien päähän on realiteettina iskostunut usein käytetty lauseenparsi "terveet yritykset, sairas kansantalous".*
>
> *Saksalaisten suhde talouteen on nykyisin häiriintynyt. Monet pitävät yrittäjiä ja yritysjohtajia itserakkaina ja vastuuntunnottomina. Heidän arvioidaan vain kahmivan itselleen valtavia omaisuuksia, eivätkä he välitä yhteisestä edusta pirunkaan vertaa.*

Siitä on kysymys myös Suomessa. Helsingin arvopaperipörssin osakkeista on ulkomaisessa omistuksessa paljon yli puolet: 61 %. Ulkomaalaisomistus kasvaa yritysmyynnein nopeasti.

Vanhoista, yli satavuotiaista suomalaispankeista SYP ja KOP ovat siirtyneet peruuttamattomasti ulkomaiseen hallintaan. *Merita-Nordbankenista* 60 % on ruotsalaisten ja muiden ulkomaalaisten käsissä, ja pankkifuusioiden myötä ulkomaalaisten osuus kasvaa edelleen.

Molemmissa suurissa vakuutusyhtiöissämme, jotka omistavat paljon muiden suomalaisyhtiöiden osakkeita, on suuri vieras omistus. *Sammossa* se on puolet (47 %) ja *Pohjolassa* 37 %. Vaikka – näiden lukujen ulkopuolella – Pohjola luopui viime kesänä vahinkovakuutuksista Skandian ja sen kumppaneiden hyväksi, ruotsalaisyhtiö ei ollut sille solidaarinen vaan möi Pohjola-osakkeensa skandaalikaupassa Sammolle. Se laski ulkomaalaisten osuutta Pohjolassa, mutta nyt on vieraiden kaapattavaksi tulossa kokonainen *Sampo-Leonia.*

Metsäteollisuuden *Stora-Ensosta* ulkomaalaiset omistavat 70 %, *UPM-Kymmenestä* 61 % ja *Metsä-Serlasta* 38 %. Joka ikinen pörssipäivä lisääntyy ulkomainen omistus näistä Suomen puujaloista.

Nokiassa ulkomaisten sijoittajien osuus on 80 %. Se kasvaa pian teknisesti siitä syystä, että yhtiö mitätöi itse itselleen ostamiaan omia osakkeitaan.

Kun entisiä valtion omistamia yhtiöitä on privatisoitu, sitä on tehty kasvottomien ulkomaalaisomistajien hyväksi. Kansallisomaisuudestamme on valtion enemmistö menetetty Enso-Gutzeitissa ja Valmetissa. *Outokummusta* on ulkomaisissa käsissä 26 %, *Kemirasta* 19 %, *Rautaruukista* 15 %, ja *Fortumista* 4 %. Telen peruspalveluja tarjoavasta valtion Sonerasta ovat ulkomaalaiset saaneet vuodessa lähes kolmanneksen (28 %) ja toisesta telejätistä *HPY:stäkin* 14,5 %. Entisen valtion tietokonekeskuksen syönyt *Tietoenator* on yli puoliksi ulkomainen (58 %), ja peruselintarvikkeita hallitsevat meille vieraat voimat *Cultorin* (92 %) ja *Raision* (47 %) välityksellä.

Sinivalkoista pääomaa ei enää ole. Sen sijasta meillä on epäisänmaallinen porvaristo ja kasvoton ulkomaalaisvalta.

Illalla lähdin Turkuun ja Tukholmaan.

Maanantai 11.10

Euroopan laajin autiomaa

Alustin metalliliiton veteraanien laivaristeilyn nelisatapäiselle osanottajajoukolle EU:sta ja EU-prosesseista, joissa Suomi vähitellen menettää täysivaltaisuutensa. Meiltä on otettu pois oma raha, ja ennen pitkää tulee eteen taistelu omasta puolustuksesta eli monopolista päättää itse sodasta ja rauhasta.

Eläkeläisillä on ymmärrettävästi eläkeläisten huolenaiheet eli huoli siitä miten tulla toimeen pienellä eläkkeellä, miten saada rahat riittämään terveyden hoitoon.

Se, että EU koetaan vieraaksi ja kaukaiseksi, selittänee osittain myös vaalihäviötäni – ja koko vasemmiston vaalihäviötä – eurovaaleissa. Äänestäjät siirtyivät nukkuvien puolueeseen. Vaalikampanjassani tein sen virheen, että puhuin EU:sta, kun olisi pitänyt puhua äänestäjille tärkeistä asioista ja siitä miten EU vaikuttaa niihin. Vaaleissa olin osa sitä hyväosaista eliittiä, joka ei puhu ihmisten kieltä. Politiikassa se on suurin mahdollinen virhe.

Vasemmistoliitto puolestaan laiminlöi kokonaan vaalikampanjoinnin, ja myös sen käyttämä mainostoimisto epäonnistui jopa julisteiden teossa. Julisteiden pääväri oli punainen, koska äänestäjille muka haluttiin antaa punainen vaihtoehto. "Värillä on väliä." Punaväri ei ole hyvä eurovaaleissa, joita ei käydä oikeisto/vasemmistotunnuksilla. Jos jotakin väriä piti tunnustaa, hyvä oli olla punavihreä ja sinivalkoinen.

Kansanedustaja **Pentti Tiusasella**, joka johtaa jälkeeni eduskunnan ympäristövaliokuntaa, oli aiheena ihmisläheisempi asia kuin EU. Se oli Suomen sosiaaliturvan alasajo. Hän on lääkäri ja tuntee terveysasiat hyvin.

Eläkkeet eivät ole viime vuosina nousseet. Pikemminkin on niiden ostovoima alentunut. Eläkeläiset kokevat verotuksensa kiristyneen ja olevan ankarampi kuin muilla kansalaisilla. Sitä se onkin, kun he joutuvat maksamaan eläkkeistä ylimääräisen sairausvakuutusmaksun, jota ei muilta peritä. Eläkkeiden indeksikorotuksetkin on käytetty hyvin kummallisella tavalla kansaneläkkeen pohjaosan leikkaukseen. Ns. Soininvaaran leikkuri on sellainen, että kun eläkettä korotetaan yhdestä päästä (indeksikorotuksen verran), toisesta päästä sitä samaan aikaan leikataan (pienentämällä kansaneläkkeen pohjaosaa). Näin tehdään, vaikka aikoinaan eläkkeen suuruutta määrättäessä työeläkkeen suuruudessa on jo kertaalleen otettu huomioon ja siitä vähennetty kansaneläkkeen osuus. Kun pohjaosa otetaan pois toiseen kertaan, eläkkeiden suuruus on säilynyt markoissa entisen suuruisena, vaikka niihin on tullut indeksikorotuksia.

Parinkymmenen vuoden odottelun jälkeen kansaneläkkeisiin on vuonna 2002 tulossa 50 markan tasokorotus, mutta se on niin pieni, että paikalla olleita veteraaneja sen suuruus melkein enemmän naurutti kuin itketti. Veteraanit tuntevat ikärasismia.

Eläkeläiset ovat merkittäviä sairauspalvelujen käyttäjiä. Samaan aikaan, kun eläkkeiden ostovoima on heikentynyt, lääkkeiden korvausperusteet ovat muuttuneet ja niiden hinnat ovat nousseet. Sairastaminen on kallistunut ja hoitoonpääsy on vaikeutunut.

Pentti Tiusanen muistutti Itämeren päällä myös siitä, miten allamme ollut meri on Euroopan laajin autiomaa: meren pohja on monilta osin kuollut. Me emme aina tule ajatelleeksi, miten matala ja siitä syystä haavoittuvainen saasteita vastaan on meidän meremme.

Belgian dioksiiniskandaalin yhteydessä tuli esille, miten mainittu supermyrkky kerääntyy erityisesti rasvoihin. Syyksi todettiin eläinrehu, jonka valmistamiseen oli käytetty vääriä rasvasäiliöitä. Rasvoja kuumennettaessa olivat säiliöissä olleet PCB-jäämät muuttuneet dioksiiniksi. Koko asia paljastui sattumalta, kun eräältä viljelijältä rupesi kuolemaan kanoja. Kun hän vaati korvauksia vakuutusyhtiöltään, se pani toimeen tutkimuksen. Selvisi, että kanoissa oli 1500 kertaa enemmän dioksiinia ja 400 kertaa enemmän PCB:tä kuin oli sallittua. Näitä - varsinkin lapsille - kuolemanvakavia tutkimustuloksia salattiin ensin kuukauden verran ennen kuin myrkkyruoka vedettiin pois kaupoista.

Itämeren kalat ovat rasvaisempia kuin suolaisempien vesien kalat, ja niissä on sen johdosta enemmän mainittua dioksiinia kuin muiden merien kaloissa. Sen tietävät myös Itämeren maiden kalastusministerit. Syyskuun lopussa Saksan, Tanskan ja Suomen ministerit olivat vastustaneet EU:n neuvostossa kalaöljyjen ja -rasvojen dioksiinimäärien rajoittamista. Itämeren maat pelkäsivät sellaisten rajojen olevan kuolinisku kalastuselinkeinolle. Mietittiinköhän myös, mikä vaikutus dioksiinilla on Itämeren alueen asukkaiden terveyteen?

Ei ole kiva tehdä seuraavaa johtopäätöstä. Itämeressä meillä on naapurina autiomaa. Sen kaloihin kerääntyy enemmän myrkkyjä kuin sisävesien tai suolaisemman veden kaloihin.

Omassa alustuksessani puolustin suomalaista maanviljelyä, jonka kautta meillä on myynnissä puhtaampaa ruokaa kuin niillä, jotka elävät meitä edullisemmissa luonnonoloissa.

Suuria jokapäiväisen ruuan terveysriskejä saattavat olla torjunta-ainejäämät viljoissa, antibioottijäämät lihassa, kaloissa ja munissa, hormonijäämät lihassa sekä orgaanisten klooriyhdisteiden (PCB, dioksiini) ja muiden myrkkyjen jäämät meijerituotteissa sekä rasvaisessa lihassa ja kalassa.

Viljoja ei meillä tarvitse myrkyttää ötököitä ja kasvitauteja vastaan yhtä paljon kuin muualla tehdään, ja itse asiassa talvi hoitaa asian niin että meillä selvittäisiin tarvittaessa kokonaan ilman torjunta-aineita. Se merkitsee pienempiä torjunta-ainejäämiä.

Meillä ei myöskään ole niin isoja kanaloita eikä niin vireää salmonellakantaa kuin on esimerkiksi hollantilaisilla, eikä meidän niin ollen tarvitse sekoittaa kanojen juomaveteen tetrasykliiniä tai muita antibiootteja. Bakteerit saattavat tottua niihin ja tulla vastustuskykyisiksi antibiooteille. Mitä me sitten teemme? Sairaaloiden kuolemattomista bakteerikannoista me olemme saaneet esimakua ongelmista.

Geenimanipuloitujen organismien (GMO) vaikutukset ovat tuntemattomat muihin kasveihin ja eläimiin. Amerikka on johtava biotekniikkamaa, ja esimerkiksi sikäläisestä soijan viljelyalasta on jo puolet geenisoijalla. On myös geenimaissia. Tulollaan on geeniriisi, joka sisältää enemmän A-vitamiinia ja rautaa kuin luonnon riisi, mutta perusongelma on sama kuin yleisesti GMO-tuotteilla: luonto voi tuottaa uusista geneettisistä perimistä uusia superrikkaruohoja ja superötököitä.

Amerikkalaisille viljelijöille on syntymässä ongelma siitä, että Japanissa ja monissa muissa maissa kieltäydytään ostamasta heidän geenimanipuloitua soijaansa. Voi olla hyvääkin soijaa, mutta ei mene kaupaksi.

USA:ssa ruuan pitää olla halpaa, ja sitä varten lihakarjaa lihotetaan hormoniampullein. Farmarit saavat ostaa hormoneja vapaasti kaupasta ja annostella niitä mielensä mukaan, eivätkä viranomaiset valvo hormonijäämiä.

Eniten vaaraa kaikenlaisista jäämistä on murrosikäisille nuorille. Espanjassa pojista, jotka söivät hormoneilla terästettyä lihaa, alkoi tulla tyttöjä.

Hormonijäämäongelma tunnetaan ja tunnustetaan Euroopassa – jossa kukoistaa laiton hormonikauppa! USA:ssa on paljon siitä, mikä on Euroopassa laitonta, laillista. Laillisen lisätehon lisäksi karjankasvatuksessa käytetään sitten myös laittomia aineita. On arvioitu, että kasvuhormonit tuottavat kasvattajille 15 % suuremmat tulot kuin hormonivapaa liha. Voittoa maksimoidaan hormoneilla.

Tiistai 12.10

Vihreää ja punaista dumppausta

Valkeni päivä, jolloin maapallon väkiluvun sanottiin ylittävän 6 000 000 000 ihmisen rajan. Meitä on moneksi, enemmän kuitenkin köyhiksi kuin rikkaiksi.

Minä uskon siihen, että maapallo ei kestä nykyistä ihmisten lisääntymisvauhtia. Ihmisiltä loppuu pian viljelykelpoinen maa ja juomakelpoinen vesi. Merien kalakannat ehtyvät. Kun ihmiskunta tekee itselleen lisää tilaa, se tapahtuu luonnon ja elämän monimuotoisuuden kustannuksella. Joka vuosi menetetään 30 000 vanhaa eläin- ja kasvilajia (10 miljoonasta), ja niiden tilalle tulee saman verran uusia ihmistekoisia kemiallisen teollisuuden aineita. Ihminen vapautui luonnon kiertokuluista 10 000 vuotta sitten, kun keksittiin maanviljely, mutta mitään yhtä radikaalia ei ole nyt teon alla. Maapallo ja luonto asettavat rajat myös kemialle ja bioteknologialle.

Brysselin valiokunnassa Suomen Eurooppa-ministeri Kimmo Sasi esitteli EU-puheenjohtajamaan edustajana EU:n valmistautumista *ns. Millenium-Roundiin.* Kyseessä ovat uudet pelisäännöt uuden vuosituhannen eli milleniumin maailmankaupalle, kaupan lisäliberalisoimisneuvottelut. Neuvottelujen isäntänä on *maailman kauppajärjestö (WTO).*

Vapaakaupan jatkoneuvotteluista sovittiin tämän vuosikymmenen alkupuolella WTO:n edeltäjän eli GATT:in ns. Uruguayn kierroksella. Uudet neuvottelut avataan marras-joulukuussa USA:n *Seattlessa* pidettävässä kokouksessa, ja ne jatkuvat sen jälkeen monen vuoden ajan.

Millenium-kierroksen tulokset vaativat kaikkien 134 osallistuvan maan yksimielisyyden. Se merkitsee, että kaikkien on annettava periksi joissakin asioissa. Kaikki eivät tosin WTO:n jäseniä. Ulkopuolella ovat Kiina ja Venäjä, joiden kanssa käydään jäsenyysneuvotteluja.

Tärkein asia Seattlessa on neuvottelujen asialista: se, mistä pitäisi puhua.

EU muodostaa kauppapoliittisista asioista yhteisen kannan. Niinpä Suomi joutuu sitoutumaan ennalta siihen neuvottelutulokseen, jonka EU hyväksyy. Suomen eduskunnalla ei ole mahdollisuutta ottaa tai jättää, vaan se voi vain ottaa.

Maailmankauppaa käydään sekä tavaroilla että palveluksilla. Tavaroiden osuus kaupasta on kolme neljännestä, mutta palvelujen osuus kasvaa nopeasti. Eurooppa on maailman suurin tavaroiden vientialue. Siksi EU-maille on neuvotteluissa tärkeää se, että niiden teollisuustuotteiden asemaa parannetaan kilpailussa muiden maiden markkinoista.

Alikehittyneet maat taas haluavat päästä nykyistä vapaammin teollistuneiden maiden markkinoille. Sitä varten ne tarvitsevat sitä suhteellista etua, mikä niillä on tällä kuuden miljardin asukkaan maapallolla: runsas ja halpa työvoima. Sen lisäksi nämä maat, jotka haluavat päästä kehityksen alkuun, ovat valmiimpia uhraamaan kehityksen hyväksi ympäristöarvoja toisin kuin ne maat, jotka ovat ne oman teollistumisensa eteen jo aikoja sitten uhranneet. Kehitysmaat eivät suostu puhumaan vain ympäristöstä, vaan ne puhuvat samaan aikaan myös kehityksestä. Kuuluisa Rion ympäristökokouskaan ei ollut vain ympäristökokous vaan ympäristö- ja kehityskokous. Nimen toinen osa ja siihen liittyvät päätökset unohdetaan usein teollistuneissa maissa.

EU haluaa WTO-neuvotteluissa sopia sellaisista työelämän ja ympäristön standardeista, jotka ovat samat kaikille. Kun puhutaan työmarkkinaoikeuksista, se merkitsee alikehittyneiden maiden toisen kilpailuedun romuttamista. Toinen on piittaamattomuus ympäristöstä. Jos kaupan olevia tuotteita ruvetaan merkitsemään ympäristö- tai sosiaalimerkein, kehitysmaat kokevat sen protektionismiksi itseään vastaan, niissä maissa valmistettujen tuotteiden syrjimiseksi. EU haluaa niiden mielestä vihreää protektionismia niitä kohtaan, EU-maiden ay-liike myös punaista.

WTO:n Singaporen neuvotteluissa vuonna 1996 saatiin sovittua, että työmarkkinoiden uudistuksia on valmisteltava WTO:n ja kansainvälisen työjärjestön (ILO) yhteistyönä. Sillä perusteella EU tuo nämä asiat neuvotteluihin.

Markkinoille pääsyn vaikeus on kehitysmaille tuttu asia myös maataloustuotteiden kaupassa.

EU on maailman protektionistisin eli vähiten "vapaa" maataloustuotantoalue. Toki USA:ssa ja Japanissakin annetaan maanviljelyyn tukiaisia, mutta ei yhtä paljon kuin EU:ssa. Tulleilla ja tuotekiintiöillä EU estää halvan maailmanmarkkinaruuan sisäänpääsyn ja ruuan vapaakaupan EU-maissa.

Maailmanmarkkinahinnat ovat paljon halvemmat kuin EU:n tuottaja- tai kuluttajahinnat. Muut tietävät tämän, ja EU tietää, että muut tietävät.

Sen johdosta EU päätti keväällä Berliinissä uusista maatalouspolitiikan suuntaviivoista, jotka sisältyvät ns. Agenda 2000-ohjelmaan. Maatalouden tuottajahintoja alennetaan vähitellen lähemmäksi maailmanmarkkinahintoja ja EU-maanviljelijöiden toimeentulo turvataan hintojen sijasta suorilla tulotuilla. WTO-neuvottelujen seurauksena tuonti maailmanmarkkinoilta eli muista maista lisääntynee. Alikehittyneille maille se tekee mahdolliseksi saada lisää vientituloja niiden edullisissa luonnonoloissa tuotetuista elintarvikkeista. USA:lle se merkitsee amerikkalaisten suurviljelijöiden sekä bioteknologian ja kemian teollisuuden kilpailuasemien paranemista. EU:n maanviljelijöiden tulot riippuvat sen jälkeen enemmän EU:sta kuin sadosta tai tuotantomääristä.

Toinen uhkakuva EU:n maanviljelijöille on laajeneminen. Sen jälkeen EU:n omalla alueella viljellään ja myydään alihintaisia maataloustuotteita.

EU on maatalousyhteisö, eivätkä eräät sen suuret jäsenmaat (lue: varsinkin Ranska) haluaisi ottaa maataloutta WTO-neuvotteluihin. Jotta EU saisi tulossa olevan kokouksen esityslistalle itselleen tärkeitä kysymyksiä, sen on kuitenkin suostuttava maataloustuotteidensa hinta-aleen.

WTO:n omia rakenteita varmaankin uudistetaan neuvottelujen kuluessa. Tärkeää on, miten tulevaisuudessa mahdolliset kauppariidat maiden ja maaryhmien välillä sovitellaan. Tähän saakka EU-mailla on ollut huonoja kokemuksia WTO:n kriisien ratkaisun ja erimielisyyksien sovittelun järjestelmästä, sillä EU on hävinnyt WTO:ssa USA:lle sekä ns. banaani- että hormonilihakiistan.

EU ei saa kansainvälisen kaupan pelisääntöjen mukaan suosia kiintiöinnillä ja tulleilla EU:n reuna-alueiden banaanintuottajia halpoja tuontibanaaneita vastaan, eikä EU saa kieltää amerikkalaisen hormonilihan tuontia Eurooppaan.

Banaaniasiassa EU on antamassa periksi, ja tietyn siirtymäajan jälkeen eurooppalaisten päävastustaja Chiquita ja muut amerikkalaisyhtiöt pääsevät vapaammin EU-markkinoille. Suomella ei ole ollut mitään syytä puolustaa EU:n politiikkaa tässä asiassa, sillä meille se on merkinnyt kalliimpia banaaneja. Hormoniliha on eri juttu, eikä siinä EU:n pidä antaa periksi.

USA kiistää hormonijäämien terveysvaikutukset. EU ei ole muka esittänyt riittävästi näyttöä terveysriskeistä. Näytön määrä kasvaa lähivuosina valmistuvissa laajoissa tutkimuksissa, mutta siihen saakka WTO on USA:n puolella ja hyväksyy riskinoton ihmisten terveydellä.

Kun WTO kieltää EU:ta kieltämästä hormonilihan tuontia USA:sta, sillä ei ole muuta keinoa panna kielto täytäntöön kuin antaa USA:lle lupa toimia laillisesti vapaakauppaa vastaan. Niinpä USA on määrännyt rangaistustulleja monille EU:sta tuotaville elintarvikkeille.

Rangaistustullit on määrätty muun muassa Italian tomaateille, Tanskan sianlihalle ja Ranskan juustoille. Ne koskettavat vain pientä osaa EU:n viennistä. EU-maiden vienti USA:han on yhteensä lähes 1 000 miljardia markkaa, mutta tulleja peritään vain 700 miljoonan markan viennistä. Tullien kohteet on kuitenkin valittu taitavasti niin, että ne ovat saaneet suuren julkisen huomion EU-maissa.

Kimmo Sasi esitteli valiokunnallemme EU:n yhteistä neuvottelustrategiaa.

EU pyrkii Millenium-kierroksella laaja-alaisiin neuvotteluihin, joissa tärkein asia olisi sen jäsenmaiden parempi pääsy muiden teollisuustuotemarkkinoille. Hinta, joka siitä pitää maksaa, on muiden maiden vapaampi pääsy EU:n maatalousmarkkinoille. Esityslistalle otetaan kyllä kaikenlaisia muitakin asioita kuten kansalaisyhteiskunnan kehittäminen, eläinten hyvinvointi, sähköinen kauppa, merenkulku, ympäristönsuojelu, kuluttajansuoja ja kulttuurien monimuotoisuus, mutta kun pitää tehdä kompromisseja, periksi annetaan yleensä ns. pehmoasioista.

Ranska puolustaa WTO:ssa voimallisesti kulttuurien monimuotoisuutta. Se tarkoittaa sitä, että EU vaatii sopimuksiin henkisen pääoman suojelua ja mahdollisuutta ns. kulttuuripoikkeamiin: lupaa saada suosia erilaisia kansallisia tukitoimia erityisesti audiovisuaalisella alalla (elokuvassa, viihteessä ja tv-ohjelmissa). Ranskan mielestä mailla pitää olla oikeus tukea omaa kulttuuria ja edistää sillä tavalla kulttuuripalvelujen monimuotoisuutta ja moninaisuutta. Se on Euroopan amerikkasoitumisen torjuntaa.

Ensi vuosituhannen tärkeitä asioita on maapallon laajuinen internet-verkko, joka tekee mahdolliseksi laajan sähköisen kaupankäynnin. Sen osalta ovat tärkeitä verokysymykset eli kuinka ja kenen hyväksi peritään epäsuorat verot niistä tavaroista, joissa kaupankäyntiä ei voida määrittää paikallisesti johonkin maahan.

Ranska puolusti viime vuonna niin voimakkaasti omaa etuaan neuvoteltaessa kansainvälistä MAI-sopimusta yritysten investointien pelisäännöistä, että koko sopimus kaatui. Se saikin kaatua.

MAI-sopimus koski monikansallisten yritysten investointien suojelua kansallisia viranomaisia vastaan. Sen heikkous oli, että se yritettiin saada aikaan teollisuusmaiden kesken niiden omassa järjestössä OECD:ssä. Alikehittyneet maat olivat niin ollen neuvottelujen ulkopuolella. Niille olisi OECD:ssä saneltu käyttäytymissäännöt.

WTO on parempi neuvottelupaikka kaikkinaisille pelisäännöille, koska siellä ovat useimmat maat itse mukana ja siellä vaaditaan kaikkiin asioihin yksimielisyys.

Europarlamentti ottaa kantaa kaikkiin EU:n ulkoisiin kauppasopimuksiin, niin myös Millenium-kierrokseen. Se on meidän ulkoisten kauppasuhteiden (ja teollisuuden ja energian ja tutkimuksen) valiokuntamme asioita. Parlamentti on kuitenkin ollut EU:n neuvottelutavoitteisiin kantaa ottaessaan myöhässä. Se lisää muiden EU-instituutioiden vapaata toimivaltaa asiassa, ja puheenjohtajamaan edustajana Kimmo Sasi on tärkeä henkilö Seattlessa. Mutta vain Seattlessa. Hänen kiireensä loppuvat EU-puheenjohtajuuden siirtyessä Suomelta Portugalille.

Parlamentin ohella monet vapaat kansalaisjärjestöt eli NGO:t seuraavat neuvotteluja, ja monet niistä ottavat kantaa kehityksen ja ympäristön puolesta. Kansainvälisen järjestelmän olisi hyödytettävä myös köyhiä ihmisiä eikä vain ylikansallisia yrityksiä. Ihmiset eivät ole riippuvaisia vapaakaupasta, ylikansalliset yhtiöt ovat. Ne haluavat kumota määräykset, joilla valtiot suojelevat työntekijöitä tai luontoa. Sitä haluavat myös monet kehitysmaat.

Kaiken kaikkiaan Millenium Round on yksi ns. globalisaation ulottuvuuksista. Se edustaa vapaakaupan ideologiaa. Se palvelee monikansallisten yritysten esteetöntä pääsyä yli maiden rajojen kaikille markkinoille. Millenium-kierros tarjoaa sitten kyllä myös mahdollisuuden sen selvittämiseen, mitkä ovat maailmanlaajuisen vapaakaupan sosiaaliset ja ympäristöulottuvuudet. Pitää selvittää sekä edut että haitat.

Keskiviikko 13.10

Laajenemisen pakko

Komissio esitteli päivällä uuden kannan EU:n laajenemiseen, joka Prodin mukaan "yhdistää Euroopan ensimmäisen kerran sitten Rooman valtakunnan". Sen musulmaanit tuhosivat 1400-luvulla. Teon alla ovat 500 miljoonan ihmisen yhteiset markkinat, joilla liikutellaan vapaasti pääomia, tavaroita, palveluksia ja ihmisiä.

Komission mukaan on laaja poliittinen tahto, että laajeneminen on väistämätöntä. Sen sijasta, että pohditaan laajentuako vai ei, on ruvettava määrittämään laajenemisen ehtoja.

Puolenkymmentä vuotta sitten laajenemiselle hyväksyttiin *ns.Kööpenhaminan kriteerit.* Niiden mukaan jäsenhakijamaissa tulee olla vakaat toimielimet, joiden avulla voidaan taata demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet sekä vähemmistöjen kunnioittaminen ja suojelu. Poliittisiin ehtoihin kuuluu toimiva markkinatalous, joka kestää kansainvälisen kilpailun paineet.

Prodin komissio muutti edellisen komission linjauksia. Kun aikaisemmin viisi maata (Puola, Slovenia, Tshekki, Unkari ja Viro) plus yksi (Kypros) pääsivät liikkeelle lähdettäessä muihin verrattuna etulyöntiasemaan, nyt kaikki hakijamaat palautetaan Helsingin huippukokouksessa joulukuussa samalle viivalle. Vuonna 2000 aloitetaan liittymisneuvottelut myös Bulgarian, Latvian, Liettuan, Maltan, Romanian ja Slovakian kanssa. Neuvottelut etenevät eri maiden kanssa eri tahtia, mutta niiden eriyttämisestä huolimatta neuvottelujen kohteena ovat samat asiat.

Tärkeä uusi linjaus oli komission kanta Turkin jäsenyyteen. Turkki hyväksytään jäsenkandidaatiksi, vaikka siellä ei kunnioiteta ihmisoikeuksia, vaikka se miehittää puolta Kyprosta ja vaikka se ei täytä yhtään Kööpenhaminassa asetettua jäsenyysehtoa. Uuden tilanteen ovat tehneet mahdolliseksi Kreikan ja Turkin lämmenneet suhteet, ja ne taas lämpenivät Turkin suuren luonnonkatastrofin eli kesäisen maanjäristyksen seurauksena. Kun EU-jäsenyys vaatii kaikkien vanhojen jäsenmaiden yksimielisen hyväksynnän, Kreikka pääsee nyt EU-kortin avulla vaatimaan turkkilaisten vetäytymistä Kyprokselta. Turkin EU-jäsenyyden hinta on Kypros kreikkalaisille?

Turkin mukaanottoa perustellaan niin, että tällä tavalla se saadaan tekemään poliittisia uudistuksia. Mielestäni peruste on hyvä. Itse asiassa koko laajenemispolitiikka on EU:lta yhtä nerokas oivallus kuin on ollut NATO:ssa sen rauhankumppanuusohjelma. Antamalla hakijamaiden panna jalkansa avonaisen oven rakoon jäsenkandidaatit saadaan käyttäytymään kuin jäsenet ilman että niillä on jäsenten oikeuksia. Jäsenhakijan status on eräänlainen virtuaalijäsenyys, siis jäsenyys, mutta ei jäsenyys. Se on sellainen oletettu olotila, joka ei ole totta, mutta jonka suhteen käyttäydytään niin kuin se olisi totta. Jäseninä hakijamaiden ei tarvitsisi olla yhtä nöyriä kuin ne joutuvat olemaan hakijoina. "On pidettävä yllä muutosvirikkeitä jäsenvaltioissa niin että ne eivät ole liian tyytyväisiä saavutettuihin tuloksiin", sanoo Prodin komissio.

EU:lle jää aina mahdollisuus vetäistä raollaan oleva ovi kiinni. Se tilanne voi tulla ajankohtaiseksi, kun ruvetaan laskemaan yksityiskohtaisesti laajenemisen EU:lle aiheuttamia kustannuksia, selvitetään sen vaikutus maatalouspolitiikkaan sekä arvioidaan työvoiman vapaasta liikkuvuudesta syntyvät halpatyövoimavaikutukset. Jos hakijamaat rupeavat vaatimaan pitkän puoleisia siirtymäaikoja taloutensa turvaamiseksi ylivoimaiselta kilpailulta, on selvää, että ne joutuvat jonon hännille.

Uusien jäsenten on hyväksyttävä EU sellaisena kuin se on. Suomenkin oli se sellaisena hyväksyttävä. Sitä vain ei kerrottu suomalaisille. Se selvisi, kun eliitti kertoi kansalle EMU-päätöksen yhteydessä, että EMU oli itse asiassa jo hyväksytty kansanäänestyksessä. Sitä ennen tosin oli sanottu, että EMU:sta ja muista keskeneräisistä asioista Suomi päättää erikseen.

EU:ssa ovat kaikki 13 jäsenhakijaa joulukuusta alkaen samalla viivalla, ja maita voidaan uusissa oloissa kilpailuttaa keskenään.

Laajenemisasioita hoitaa komissiossa saksalainen **Günter Verheugen**, joka on monille mepeille tuttu. Hän oli aikaisemmin demareiden valtiosihteeri vihreän ministerin Joschka Fischerin hallitsemassa Saksan ulkoministeriössä, ja hän edusti siinä ominaisuudessa puheenjohtajamaa Saksaa Euroopan parlamentissa.

Saksassa on merkillinen vallankäyttösysteemi. Ministerin ohella ministeriöissä on kaksi valtiosihteeriä, jotka ovat istuvia kansanedustajia. Verheugen tuli siis komissioon Saksan liittopäivien jäsenyydestä. Hän on kovan linjan federalisti. Kun ruotsalainen **Jonas Sjöstedt** kysyi häneltä kerran parlamentin kyselytunnilla EMU:sta eroamisesta, hänellä oli selkeä kanta: "EMU:sta ei ole mahdollista erota. Siitä ei ole ennalta sovittu sopimuksessa. Maa, joka on kerran astunut sisään yhteiseen valuuttaan, ei enää tule siitä ulos."

Uudessa roolissaan Verheugen vakuutti, että EU:n strategian muutos edistää laajenemista ja säilyttää sen uskottavuuden. Ensimmäisessä ryhmässä neuvottelut jatkuvat kuten tähän asti, mutta toisen ryhmän maille tulee uusi tilanne. Jos ne ovat kilttejä, ne pääsevät etuilemaan jonossa. Kaikilta hakijamailta vaaditaan samaa vauhtia sekä neuvotteluissa että päätettyjen asioiden täytäntöönpanossa, ja se tuo jäsenmaille ongelmia. On aina helpompi sopia kuin panna sopimukset täytäntöön.

Verheugen nosti esille ongelmina Eestin ja Latvian kielivähemmistöjen aseman sekä romanien aseman joissakin toisissa maissa. Tshekeillä on ollut vaikeuksia lainsäädäntötyössä, eikä Bulgarian kanssa aloiteta neuvotteluja ennen kuin se asettaa määräajan Kozloduyn ydinvoimalan neljän yksikön sulkemiselle. Lisäksi maan on edistyttävä taloudellisissa uudistuksissa. Romanian taas on saatava kuntoon kaksi yhteismitatonta asiaa: lastenkodit ja maan taloustilanne.

Laajenemisessa on kaksi osapuolta, ja myös vastaanottavalla puolella tarvitaan muutoksia. On aivan selvää, että Saksa ja Ranska eivät hyväksy laajentuneeseen EU:hun sellaista päätöksentekojärjestelmää, jossa pienet maat voivat äänestää niiden kannan kumoon. Sen takia hallitusten välinen konferenssi (HVK), jossa esillä ovat institutionaaliset uudistukset eli pienten jäsenmaiden vallan pienentäminen, ovat olennainen osa tätä prosessia.

Prodi arvioi, että vuoden 2002 loppuun mennessä "neuvottelut kaikkien edistyneimpien jäsenehdokasvaltioiden kanssa on saatu lähes päätökseen". Nykyisten jäsenmaiden on hänen mukaansa sitouduttava tähän aikarajaan ja hyväksyttävä siihen mennessä maissaan suunnitteilla olevat valtasuhteiden muutokset.

Prodin komissiolla on nyt vauhti päällä, mutta se saattaa pian hidastua. Puheenjohtajan karisma ei välttämättä kestä nykytyylillä puoltakymmentä vuotta. Hän on kuin pehmonalle, joka esittää lempeällä tyylillä hurjia visioita, ja saattaa olla, että unionististen uudistusten paineessa myös vastavoimat järjestäytyvät.

Kaikissa laajenemisvaihtoehdoissa on aina mukana Puola. Muista uusista jäsenistä ei ole samanlaista varmuutta. Veikkaukseni aikataulusta on, että ensimmäiset uudet jäsenet EU:hun tulevat vuoden 2007 alusta.

On uskomatonta, että Romania on samassa ryhmässä muiden kanssa. Maassa on talous rempallaan, ja EU:n pitää antaa sille niin paljon apua että sitä eivät jäsenmaiden kansat ole valmiita maksamaan. Vuonna 1997 maan kansantuote (BKT) aleni 6,6 % ja vuonna 1998 vielä enemmän: 7,3 %. Vuonna 1997 inflaatio oli 177 % ja vuonna 1998 vähän parempi: 42 %. Vaihtotase oli molempina vuosina rajusti alijäämäinen. Julkisten menojen alijäämä oli yli EMU-tason: 3,7 % ja 3,3 % BKT:sta.

Sitä oli kaiken lisäksi kaunisteltu privatisoimistuloilla. Maassa on paha pankkikriisi, ja puolet luotoista on hoitamattomia.

Maan taloudellisten kurinpalauttajien eli IMF:n ja Maailmanpankin linja on se, että lisää pankkien ja suuryritysten privatisointia, lisää sosiaalisia pakkoja ja lisää taloudellista liberalisointia.

Tällaisen EU-maan kanssa on muiden maiden veronmaksajilla vielä paljon pureksimista. Uusia jäseniä ei ole helppo myydä nykyisille EU-kansalaisille ainakaan kovin nopeassa aikataulussa. Kuriohjelmat saattavat saada aikaan sen, että hakijamaiden kansalaisten mielissä EU-jäsenyyden houkutukset alkavat hiipua.

Torstai 14.10

EU riippuvainen Venäjän kaasusta

Teollisuusvaliokunnassa on monia kokeneita jäseniä, muun muassa edellisen komission puheenjohtaja Jacques Santer. Ongelma on kuitenkin sama kuin muissakin valiokunnissa. Pohjoismaisesta näkökulmasta katsottuna asioista lässytetään ihan liikaa. Etelä- ja Keski-Euroopan mepit eivät saa millään sanotuksi asiaansa.

Kulttuurit ovat erilaisia, ja ihmiset käyttäytyvät aina niin kuin kotona päin käyttäydytään. Niin mekin. Kun me selitämme asiamme selkeästi ja perustelemme ne järkevästi, me odotamme, että muut tekevät niin kuin me viisaasti ehdotamme. Etelämmässä on erilainen kulttuuri. Pitää tuntea ihmiset. Tuttujen ihmisten perustelut, vaikka huonommatkin, vaikuttavat usein merkittävästi siihen, mikä kanta asioihin otetaan.

Valiokunnan kokouksessa oli paikalla EU:n energiakomissaari **Loyola de Palacio**. Hän on lähes viisikymppinen espanjalainen señorita, jonka ylhäinen suku on levittäytynyt politiikkaan. Sisko Ana on europarlamentin oikeus- ja sisämarkkinavaliokunnan puheenjohtaja. Komissaari on Espanjan entinen maatalousministeri, jonka aikana paljastui EU-tukien maksatussotku. Tietyt tuotantolaitokset, joita ei ollut olemassakaan, ostivat EU:n maksamilla tukiaisilla pellavaa, jota ei ollut olemassakaan. Paljastuneista väärinkäytöksistä huolimatta de Palacio valittiin komissaariksi, kun demarit eivät pystyneet ehdokkaiden kuulemistilaisuudessa osoittamaan häntä itseään syypääksi mihinkään.

Komissaari puhui yleisellä tasolla, eikä hänellä ollut hyviä tietoja energiapolitiikasta. Hän tasapainoili eri suuntiin niin, että hän esimerkiksi oli sekä ydinvoiman puolella että – sen vaarallisuudesta johtuen – sitä vastaan. Yritin päästä asiasta selvyyteen tekemällä mahdollisimman suoran kysymyksen: pitääkö hänen mielestään EU-alueelle rakentaa uutta ydinvoimaa vai ei. Vastaus oli, että "pitää tehdä kokonaisvaltainen ratkaisu". Se hänen kannastaan ydinvoimaan. Kysyin, onko hän kuullut turpeesta ja jos on, onko se hänen mielestään fossiilinen vai uusiutuva polttoaine. Hänen mielestään pohjoismaissa on perinteitä, joita EU:n on kunnioitettava. Se hänen kannastaan turpeeseen.

On kummallista, miten ihmisiä istutetaan etupenkkiin tai nostetaan eläviksi ikoneiksi muiden päiden yläpuolelle vain sillä perusteella, että heillä on tietty asema. EU tuottaa joukosta ihmisiä ikoneita.

Mitä energiaan yleisesti tulee, komissaari oli lukenut saman selvityksen kuin minäkin kirjasta *European Energy to 2020* ja esitteli sen perusteella tiettyjä energia-alan megatrendejä. Niitä ovat:

1. Seuraavan neljännesvuosisadan aikana maailman *energiankulutus kasvaa* jopa 50 %. Kehitysmaiden osuus lisäyksestä on olennainen, öljyn osalta jopa kolme neljännestä. EU-maissa energian kysyntä kasvaa keskimäärin 1 % vuodessa.

2. *EU:ssa energiaomavaraisuus alenee* nykyisestä 70 prosentista noin 30 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Kivihiilen tuontiriippuvuus saattaa kasvaa 80 prosenttiin, kaasun 75 prosenttiin ja öljyn yli 90 prosenttiin.

3. Ydinenergian käytön ei uskota lisääntyvän EU-alueella. Öljyn sekä halvan kivihiilen osuus energiantuotannossa pysynee entisellään tai vähenee. Kaasun sekä uusiutuvien energiamuotojen osuus kasvaa. *Kaasusta tulee tärkein lisäenergian lähde.*

Kaasun kokonaiskysynnän arvioidaan vuonna 2010 olevan EU-alueella 440 miljardia kuutiometriä. Sekä Pohjanmeren että Pohjois-Afrikan kaasuvarojen arvellaan olevan noin 3 500 miljardia kuutiometriä, mikä vastaa vain kymmenen vuoden EU-kulutusta. Venäjän kaasuvaroiksi arvellaan 48 100 miljardia kuutiometriä, ja käy vähitellen niin, että EU-alue tulee riippuvaiseksi Venäjän kaasusta. Se on mitä suurimmassa määrin geopolitiikkaa. Kaspianmeren seudusta tulee strategisesti tärkeä alue, eikä Tshetshenian sodassa ole sen enempää kysymys maan itsenäisyydestä kuin Persianlahden sodassa kymmenen vuotta sitten oli kysymys Kuwaitin demokratiasta. Tshetshenia ei ole ollut itsenäinen eikä Kuwait koskaan demokraattinen.

Perjantai 17.10

Väärin privatisoitu

Aamulla minulla oli kiire saada valmiiksi marraskuun Hymy-lehteen kirjoittamani juttu puhelujen hintojen noususta sekä pörssipelistä teleyhtiöiden osakkeilla.

Olen pitkään kirjoittanut Hymyn kotibryssänä lehteen kolumneja EU-asioista. Nyt olemme muuttamassa rooliani niin, että entisen toimittajan ammattitaidolla kirjoitan lehteen juttuja asioista, joille ei Suomessa saa muuten julkisuutta. Iltapäivälehdet sekä vähän myös Hymy ovat henkireikiä siihen, mitä Suomessa tapahtuu todella.

Kirjoitin puhelumaksuista. En hyväksy sitä, että puhelujen hinnat Suomessa nousevat. Nykytekniikalla niiden pitäisi laskea.

Olen toiminut toistakymmentä vuotta *Helsingin Puhelinyhdistyksen (HPY)* edustajistossa ja käyttänyt yrityksessä jäsenvaltaa. Olisin halunnut sen jatkuvan, koska se oli keino pitää puhelumaksut hallinnassa. Yhdistyksen jäsenille oli edullista soittaa halvalla, kun taas nykyisillä osakkeenomistajilla – kotimaisilla ja ulkomaisilla – on aivan erilaiset edut. Heidän intresseissään on saada pääomalle mahdollisimman korkea tuotto puheluiden hinnoilla. Heti pörssittämisen alkuvaiheessa ulkomainen omistus yhtiössä nousi lähes 15 prosenttiin.

Oudompi luulisi kokoomuspuolueen olevan kansankapitalismin asialla, mutta se ei näytä olevan totta. Kokoomuslaisen Harri Holkerin toimiessa HPY:n hallituksen puheenjohtajana HPY kaapattiin jäsenomistajilta eli yhtiöitettiin. Yhdistyksen hallituksen poliitikkojäsenille (**Harri Holkeri, Raimo Ilaskivi**, **Erkki Helaniemi**, **Carl Johan Adolfsson**, Ingmar S.Melin, Sole Molander, Reino Paasilinna, Kari Piimies ja Pekka Sauri) annettiin siinä yhteydessä ensi yön oikeus ostaa uuden Helsingin Puhelin Oyj:n osakkeita eri ehdoilla kuin niitä sai muu yleisö. Heistä neljä ensiksimainittua porvaria käytti tilaisuutta eli henkilöstöantia hyväkseen, ja se on hyödyttänyt heitä nykyisin pörssikurssein mitattuna vajaat 100 000 markkaa.

Kun HPY laski liikkeelle ensimmäiset osakkeensa, se osti itse mummojen merkintäoikeuksia 289 markalla myytäviksi keinottelijoille 52 lisäosakkeen ostoa – ja nykykurssein noin kymppitonnin voittoa – vastaan.

Suuria pikavoittoja saivat ne suuryhtiöt, jotka saivat syödä kuormasta eli ostaa HPY:ltä näitä merkintäoikeuksia. Yhteensä miljoona osaketta alehintaan saivat Eläke-Varma, HPY:n eläkesäätiö, Nova, Eläke-Sampo sekä Teollisuusvakuutus, Sampo ja Henki-Sampo. Jotkut yhtiöt rahastivat näin saamistaan osakkeista kymmenien miljoonien voitot muutamassa viikossa.

Ben Zyskowicz, Kimmo Kiljunen, Matti Vanhanen, Osmo Soininvaara ja muut HPY:n edustajiston jäsenet saivat puhelumaksujen kohoamisesta palkakseen kokouspalkkion korotuksen 1 500 markasta 2 000 markkaan.

Tässä näistä asioista Hymyyn kirjoittamani juttu:

Teleyhtiöt tuottavat omistajilleen miljardivoittoja.

Ennen omistajia olimme me, puhelinten käyttäjät. Posti-Telen (Soneran) omisti valtio ja paikalliset puhelinyhtiöt olivat käyttäjien omia yhdistyksiä tai osuuskuntia.

Ennen oli ennen. Tänään keinottelupääomien tuotto perustuu ylihinnoiteltuihin puheluihin.

Kun Suomessa on tehty, mitä EU on halunnut Suomessa tehtävän, kotimaan puhelut ovat kallistuneet eivätkä halpuneet.

Hötörahaa tyhjästä

On keksitty automaatti, jonka avulla voidaan synnyttää rahaa tyhjästä. Sen nimi on pörssi.

Vuosi sitten Lipposen hallitus arvioi, että kansallisomaisuuteemme kuuluneen Soneran arvo oli 30 miljardia markkaa. Nyt vuotta myöhemmin markkinavoimat arvioivat, että sen arvo on yli 100 miljardia markkaa.

Yhtiön osakkeiden arvo on noussut vuodessa 70 000 000 000 markkaa ilman mitään varsinaista syytä. Tänä vuonna se on sama yhtiö ja sillä on sama omaisuus kuin viime vuonnakin, mutta erotukseksi viime vuodesta yhtiön osakkeiden hinta on nyt yli kolminkertainen.

Se osoittaa, että pörsseissä syntyy hötörahaa tyhjästä. Siitä on kysymys, jos Sonera yksin on pörssissä lähes yhtä arvokas kuin ovat maailman neljänneksi suurin metsäteollisuusyhtiö Stora-Enso ja seitsemänneksi suurin UPM-Kymmene yhteensä.

On siis yhtä arvokasta välittää 2,2 miljardia minuuttia puheluja kuin valmistaa 22 miljardia kiloa paperia.

Soneran kupla

Viime vuonna Sonera oli kokonaan valtion omistuksessa. Sitä privatisoitiin, kun valtio möi osakkeitaan ulkopuolisille sijoittajille.

Lipposen hallituksen arvio siitä, että Soneran arvo olisi noin 30 miljardia markkaa, oli väärä. Kun se havaittiin, oli myöhäistä katua. Osakkeet oli silloin jo myyty ulkopuolisille 45 markan kappalehintaan. Muutamassa viikossa niiden hinta sitten kaksinkertaistui, ja vuodessa niiden hinta on yli kolminkertaistunut. Kansallisomaisuutta myytiin markkinavoimille alihintaan.

Tänä syksynä valtio möi ulkopuolisille lisää Soneran osakkeita, ja Lipposen hallitus varautuu luopumaan koko yhtiöstä. Se on tehnyt päätöksen, jonka mukaan eduskunnalta pyydetään lupaa edelleen alentaa valtion osuutta tästä miljardiosinkoja tuottaneesta yhtiöstä.

Sille, että jonkun yhtiön osakkeiden arvo nousee vuodessa 30 miljardista markasta 100 miljardiin, ei ole taloudellisia perusteita. Kysymys on ilmapallosta, joka täyttyy ennen kuin se repeää.

Maailman pörsseissä rahoitus- ja teknologiaosakkeiden yliarvostus on kestämätöntä. Nokian, Soneran tai Helsingin Puhelin Oyj:n (HPY:n) osakkeiden arvo ei kasva loputtomiin nykyisellä P/E-tasolla.

Kyseinen P/E-luku kuvaa pörssikurssin suhdetta osakekohtaiseen voittoon. Kun Soneralla tämä luku on yli 70 ja Nokialla sekä HPY:llä yli 50, romahduksen merkit ovat ilmassa. Jossakin vaiheessa ilmapallo on niin täynnä tyhjää, että sen sisään ei mahdu sitä enää lisää.

Se, mikä menee ylös, tulee myös alas.

Käyttäjät omistajina

Ennen kaikki oli toisin. Ennen arvostettiin halpoja puheluja, eivätkä ulkopuoliset päässeet rahastamaan yksien puheluilla toisten hyväksi.

Traditio, jonka mukaan puhelinyritykset hyödyttävät puhelinten käyttäjiä eivätkä sijoittajia, on Suomessa yli sata vuotta vanha. Puhelujen halpuus on ollut ”kaikkien telefoonin omistajien yhteinen asia”.

EU on kuitenkin asettanut kyseenalaiseksi puhelimien omistajien oikeuden omistaa yrityksensä niin että heille voidaan antaa omistaja-alennuksia. Kilpailun nimissä EU lähetti suomalaisille kirjeen, jossa se vaati viranomaisia ohjaamaan voitot soittajien sijasta sijoittajille. Telefoniyhtiöiden pitää EU:n mielestä olla osakeyhtiöitä.

Käytännössä se periaate, jonka mukaan EU-kansalaisia kielletään omistamasta osuuskuntia tai taloudellisia yhdistyksiä, merkitsee jopa sitä, että seurakunnat eivät saa hinnoitella hautapaikkoja halvemmiksi seurakunnan jäsenille kuin kirkkoon kuulumattomille; asiakasuskollisuus estäisi silloin uusia yrittäjiä pääsemästä hautapaikkamarkkinoille. Vaarassa ovat myös osuuskauppojen ostospalautukset ja keskinäisten vakuutusyhtiöiden keskittämisalet.

Brysselin kortti

Brysselin kortilla ovat pelanneet kokoomusjohtoinen liikenneministeriö sekä kilpailuvirasto. Kilpailuviraston toiminnan tuloksena kotimaan puhelujen hinnat ovat nousseet.

EU:n puuttumista puhelimenomistajien bisneksiin ei kuitenkaan ollut keksitty EU:ssa vaan Suomessa!

Niin on antanut ymmärtää Helsingin Puhelinyhdistyksen (HPY) pääjohtaja Kurt Nordman, jonka mukaan ”EU:n kirje on mitä todennäköisimmin ollut suomalaisessa pussissa ennenkuin se joutui Brysselin säkkiin”.

Jos näin oli, kokoomusjohtoisessa liikenneministeriössä pelataan Brysselin kortilla siihen tapaan kuin ennen käytettiin Moskovan korttia. Tavoitteet ovat kuitenkin toisenlaisia. Markkinoiden korppikotkat etsivät nyt hyviä haaskoja yksityiselle voitontavoittelulle.

Sen sijasta, että tehtiin niin kuin EU:n virkamiehet määräilivät, asiat olisi pitänyt päästää EY-tuomioistuimen käsittelyyn. Silloin olisi nähty, onko osakeyhtiö ainoa yritysmuoto, jonka EU sallii. Niin ei voi olla.

Päijät-Hämeen puhelinyhdistys ajaa näissä oloissa kaikkien kuluttajien asiaa, kun se ei ole antanut periksi omistaja-alennuksista. Kilpailuvirasto on vienyt sen kilpailuneuvoston tuomiolle, kun se muka syyllistyy markkina-aseman väärinkäyttöön toimimalla niin kuin puhelinyhdistykset toimivat: antamalla omistajille alennuksia kuukausimaksuista.

Kilpailuvirasto on niiden sijoittajien puolella, jotka hankkivat jättivoittoja puhelumaksuilla.

Asialla ovat olleet myös eräiden telefirmojen johtajat ja niiden poliittisesti korruptoituneet hallintoelimet. EU:ta on käytetty kaappausten keppihevosena.

HPY kaapattiin vanhoilta omistajilta

Ennen Helsingin Puhelinyhdistyksen (HPY) omistivat yli 400 000 jäsentä ja osuustodistusten haltijaa.

Ennen omistajat valitsivat poliittisen edustajiston, joka päätti täysivaltaisesti puhelumaksuista niin että yhdistyksen ei tarvinnut tuottaa voittoa ulkopuolisille. Uudet investoinnit rahoitettiin puhelumaksuin, eikä velkaa otettu. Puheluhinnat saivat olla investointien verran todellisia kustannuksia kalliimpia.

Tänä päivänä ei Helsingin – tai Tampereen tai Jyväskylän – puhelinyhdistystä enää ole. Poliittisen edustajiston päätöksillä 120-vuotias HPY muutettiin osakeyhtiöksi, jonka omistajilla ei ole enää mahdollisuutta vaikuttaa puhelujen hinnoitteluun. Yhtiöön tuli omistajiksi suuryhtiöitä, joiden korkea tuotto sijoitetulle pääomalle saadaan entistä kalliimmista puhelumaksuista.

Tätä menoa teleyhtiöt siirtyvät vähitellen sellaisten – ulkomaisten? – yhtiöiden omistukseen, jotka ovat täysin armottomia puhelujen hinnoittelussa.

Valtion Sonera ajautunee ulkomaalaiskäsiin HPY-konsernia nopeammin. Molemmat seuraavat Nokian jälkiä. Sen osakkeista jo 80 % on muiden kuin suomalaisten omistuksessa.

Puhelumaksuilla vuollaan kultaa

Kun Sonera ja HPY myyvät itseään sijoittajille, ne varoittavat osakkeidensa ostajia siitä riskistä, että kilpailun kovetessa puhelujen hinnat – ja niiden voitot – alenevat.

Suomessa ei kuitenkaan ole sellaista kilpailua, joka alentaisi hintoja, vaan puhelujen tuotantokustannuksiin nähden meillä on liian kalliit tariffit. Kännykkäverkon tiheys (61 %) on jo suurempi kuin kiinteän verkon (55 %), mutta sitäkään kautta ei kilpailu alenna hintoja yhtiöitettyjen ja pörssitettyjen puhelinyhdistysten- ja osuuskuntien kiinteissä verkoissa.

Viime vuosina ovat monilla paikkakunnilla kallistuneet sekä paikallispuhelut että kotimaiset kaukopuhelut. Kun kännykkä- ja ulkomaanpuhelut ovat halventuneet, pääomamarkkinoiden inflaatio tulee maksuun perinteisille puhelinten käyttäjille.

Kymmenen minuutin mittainen puhelu maksoi ennen HPY:n yhtiöittämistä päiväsaikaan 98 penniä, kun uudessa yhtiössä se maksaa 118 penniä. Tampereella hinta on noussut vähän enemmän 122 penniin. Sen lisäksi omistajat ovat menettäneet kuukausimaksuedun. Yhdistyksen aikaan maksu oli HPY:ssä 35,30 markkaa, mutta yhtiöittämisen jälkeen se on 65 markkaa. Tampereella uuden yhtiön kuukausimaksu on noussut 24 markasta 55 markkaan.

Ns. ysiverkon kaukopuhelujen hinnat nousivat viimeksi vappuna 1999. Nyt ne ovat kalliimpia kuin 1990-luvun puolivälissä, vaikka teknologia on kehittynyt jättiharppauksin.

Puhelinyhdistysten jäsenet ovat saaneet puhelujen kallistumisen vastineeksi osakeyhtiöiden osakkeita. Pääomalle maksetut korot eivät kuitenkaan korvaa kuukausimaksujen nousua. Esimerkiksi HPY:n ensimmäisessä pörssiesitteessä luvattiin, että "jäsenille suunnatun varojenjaon tarkoituksena on kokonaan tai osittain korvata syyskuussa 1998 tapahtuvasta osuusliittymien kuukausimaksujen korotuksesta yhdistyksen jäsenille aiheutuvat lisäkustannukset". Lupaus on petetty. Pääoman korko oli kolmanneksen pienempi kuin kuukausimaksualennus.

Radiolinjasta jättivoittoja

Viime vuosina merkittävin nurkkaaja telerintamalla on ollut HPY. Se on halunnut muuttua valtakunnalliseksi telekonserniksi, jonka omistavat suuryhtiöt.

Siinä tarkoituksessa se kaappasi muilta puhelinyrityksiltä Radiolinja Oy:n, joka oli 10 vuodessa tuottanut omistajilleen kännykkäpuheluista 11 miljardin markan omaisuuden. Radiolinjan enemmistön valtaus maksoi HPY:lle 1 500 miljoonaa markkaa, kun eräille yhtiön vanhoille omistajille maksettiin jokaisesta 5 000 markalla hankitusta osakkeesta 250 000 markkaa. Tampereen yhtiön kulma on maksanut HPY:lle 300 miljoonaa ja Keski-Suomen yhtiön kulma lähes 100 miljoonaa markkaa.

HPY:n pyrkimys yksivaltiaaksi on saanut ns. Finnet-ryhmässä aikaan sen, että paikalliset yhtiöt alkavat kilpailla HPY-vetoisten yhtiöiden kanssa uusissa verkoissa. Sitä varten muut ovat perustaneet Suomen Kolme-Gee Oy:n.

Taistelu yhtiöiden omistuksesta ja ne miljardit, jotka käytetään toisten yhtiöiden osteluun, eivät tuota mitään lisäarvoa. Ne tulevat meille kaikille maksuun puhelujen hinnoissa.

Edellä oli puhetta Sonerasta. Kokoomusjohtoisessa liikenneministeriössä Suomen kansalaisilta rajoitettiin viime syksynä Soneran ensimmäisessä osakeannissa merkintöjä, jotta suuryhtiöt saisivat enemmän alehintaisia osakkeita.

Sitä ennen oli valtio antanut Soneralle ilmaista rahaa.

Iiro Viinasen toimiessa valtiovarainministerinä *valtion tietokonekeskus* yhtiöitettiin. Sitten se fuusioitiin yksityiseen *Tieto Oy:hyn.* Vastineeksi VTKK Oy:stä valtio sai Tieto Oy:ltä 14 400 000 yhtiön osaketta. **Sauli Niinistön** johdolla ne lahjoitettiin myöhemmin Soneralle, kun valtio peri tästä nykyarvoltaan 2 400 miljoonan markan osakepaketista Soneralta vain 600 miljoonaa markkaa. Odottamalla sopivampaa kaupantekohetkeä valtio olisi saanut pari miljardia markkaa enemmän käytettäväksi esimerkiksi eläkkeiden tai opintotuen nostamiseen. Nyt nämä osakkeet kasvattavat Soneran tulosta sen uusien ulkomaisten omistajien hyväksi.

Pekka Vennamo sai potkut, kun hän riensi merkitsemään Soneran ensimmäisiä osakkeita sekä henkilöstöannissa että ns. sijoittaja-annissa. Hänen sekä perheen osakepotti on noin 50 000 osaketta, ja voitto sijoituksista on nykypörssikurssein ollut lähes 7 miljoonaa markkaa.

Soneran muista johtajista **Erkki Tuominen** "sitoutettiin yhtiöön" lähes 40 000 osakkeella. Hän vei ne mukanaan lähtiessään Sonerasta privatisoimisen pääjärjestäjiin kuuluneen Meritan palvelukseen pian osakejaon jälkeen.

Erityisen törkyinen tapaus Soneran viimevuotisissa osakekaupoissa oli se, että yhtiön suomalaiset henkilöomistajat joutuivat toisella tavalla ostorajoitusten kohteeksi kuin ns. instituutiosijoittajat. Keinottelijat osasivat inflatoida merkintänsä, ja se oli heille mahdollista. Inflatointi on sitä, että he merkitsivät (eli ilmoittivat haluavansa ostaa) osakkeita moninkertaisesti haluamansa määrän. Sillä tavalla he saattoivat saada sen, minkä he alun perin halusivatkin saada, kun jokainen merkitsijä sai 10 % merkitsemästään määrästä.

Henkilömerkitsijät joutuivat maksamaan osakkeensa heti merkinnän hyväksymisen jälkeen, mutta näiltä instituutiosijoittajilta vaadittiin maksu vasta myöhemmin. Niin he ehtivät myydä osakkeensa isolla voitolla ennen niiden maksua. Jos pörssikurssit eivät olisi nousseet, he olisivat saattaneet jättää osakkeensa maksamatta. Voittoautomaatti oli riskitön.

Valtion valitsemille privatisoijille *Merrill Lynchille, Meritalle* ja niiden liittolaisille oli edullista määrätä osakkeille mahdollisimman alhainen hinta. Niin ne saatiin varmimmin kaupaksi ja niin niiden ostajille saatiin suurin voitto.

Merill Lynchin mielestä Soneran arvo oli 32-27 miljardia markkaa, ja sen mukaan osakkeen arvon oli 37-45 markkaa kappaleelta. *Goldman & Sachs*-pankki, joka sai järjestää tämän syksyn Sonera-myynnin 141 markan kappalehintaan, arvioi jo vuosi sitten Soneran kaksi kertaa arvokkaammaksi kuin Merrill Lynch. Kokoomuslainen valtiovalta valitsi silloin väärän privatisointipankin.

Alehinnan ansiosta Merrill Lynch kumppaneineen saattoi jakaa liiketuttavilleen – nykykurssein mitattuna – parin miljardin markan ylimääräiset voitot niiden vapaaseen jakoon annetulla 18 850 000 lisäosakkeella.

Muutoin miljardiruletin voittojen saajista päättivät ennen muuta ministeri **Matti Aura**, liikenneministeriön virkamiehet **Kalevi Alestalo** ja **Samuli Haapasalo** sekä Soneran johto.

Pekka Vennamo paljastaa uudessa kirjassaan omalta osaltaan pelin hengen kertoessaan yhteistyöstään Meritan pankinjohtajan kanssa:

> *Ilmoitan **Pomoellille**, että haluan myös itse yhdessä perheenjäsenteni kanssa ostaa Soneran osakkeita. Ostojen rahoittamiseen tarvitsen miljoonan markan lainan. Onko Merita kiinnostunut lainaamaan minulle miljoonan ja ottamaan vakuudeksi ostamani Soneran osakkeet, kysyn Pomoellilta. Hän vastaa myönteisesti.*

Meritan pankinjohtaja rikkoi näin rahoitustarkastusviraston antamaa ohjetta, jonka perusteella osakkeet kelpaavat vakuudeksi vain 60-prosenttisesti.

> *Pomoell ilmoitti minulle, että hän hoitaa Meritassa myös muiden Soneran ylimpään johtoon kuuluvien henkilöiden osakemerkinnät ja niiden rahoitusneuvottelut, mikäli kyseiset henkilöt haluavat ne Meritassa hoitaa. Lupaan ilmoittaa asiasta johtoryhmän jäsenille ja tiedustelen, kuinka suuren joukon hän on valmis hoitamaan. Pomoell sanoo, että kuusi johtoryhmän jäsentä ja kuusi muuta henkilöä on sopiva määrä.*

Merita teki Soneran johdolle riskittömän lahjapaketin. Jaossa oli miljoonien edut. Eikä valtiolla ollut mitään sitä vastaan, sanoo ministeriön mies **Samuli Haapasalo**. Päinvastoin.

> *Olen keskustellut asiasta ministerin kanssa ja hän on hyväksynyt sen, että jo tekemiäsi merkintöjä ei leikata. Sinun ei siis tarvitse inflatoida, Haapasalo ilmoittaa paria päivää myöhemmin. Sama koskee muita Soneran johtoryhmän jäseniä ja nimeämiänne kuutta muuta henkilöä, hän jatkaa. Tämä koskee luonnollisesti vain instituutiomyyntiä, jossa ministeriöllä on vapaa allokointioikeus. Yleisö- ja henkilöstömyynnin määriä leikataan kohdallanne samalla tavalla kuin muitakin.*

Johtopäätökset ovat yksiselitteisiä. Ministeriön virkamiehillä oli jumalallinen oikeus jakaa miljardeja oman päänsä mukaan, ja Merita hyvitti Merrill Lynchin ja omien asiakkaidensa saamat miljardivoitot Soneran johtajille.

Ministeriö oli ennalta siunannut Vennamon voitot, eikä hänen erottamisensa tällä syyllä ollut perusteltua. Zyskowiczin ja muun kokoomuksen piti kuitenkin saada poliittisia ruumiita ennen vaaleja. Siihen tarkoitukseen kelpasivat Vennamo ja Aura. Sen jälkeen ei enää muistettu Soneran osakkeiden alennusmyynnin muita vastuuhenkilöitä.

Kun olin lähettänyt jutun sähköpostilla Hymylle Helsinkiin, lähdin Brysselistä Berliiniin, jossa viikonloppuna oli **Kaj Chydeniuksen** 60-vuotissynttärit.

Lentokoneessa keskustelimme berliiniläisen demarimepin **Dagmar Roth-Behrendtin** kanssa Saksan sisäpolitiikasta ja tulevan viikonlopun paikallisvaaleista Berliinissä. Hän arveli puolueensa kärsivän jälleen uuden vaalitappion, mutta hän ei uskonut sen johtuvan niinkään Saksan politiikan yleistilanteesta kuin berliiniläisdemareiden keskinäisistä julkisista riidoista.

Viikonloppuna oli ilmestymässä demaripuolueen entisen puheenjohtajan ja maan entisen valtiovarainministerin **Oskar Lafontainen** kirja *Sydän lyö vasemmalla(e)*, josta tiedettiin, että se oli hyökkäys liittokansleri Gerhard Schröderin oikeistolaista politiikkaa vastaan. Dagmar ei aikonut lukea puoluetoverinsa kirjaa, ja se oli hyvä suositus: minä päätin lukea sen heti.

Odotellessani Berliinissä suomalaisten syntymäpäivävieraiden ja vaimoni tuloa menin kirjakauppaan. Siellä olivat samassa hyllyssä Lafontainen kirja, joka maksoi 39,80 Saksan markkaa, ja Schröderin kirja *Tahdommeko me tehdä maamme paremmaksi*, joka maksoi 12,80 markkaa. Ostin kirjoista kalliimman. Oikeistososialidemokratia ei näyttänyt käyvän kaupaksi edes alehintaan.

Lafontainen kirjasta oli otettu monen sadan tuhannen kappaleen painos, ja se on paljon missä tahansa maassa. Kirja on demareille niin kiusallinen, että kun televisiossa kysyttiin mediakansleri Schröderin mielipide Lafontainen kirjasta, hän kysyi että kenen Lafontainen. Virallinen Saksa on ajanut Lafontainen maansisäiseen poliittiseen karkotukseen.

Kirja, jonka Saksan media nosti Suureksi Tapahtumaksi, vaiettaisiin Suomessa. Helsingin Sanomissa tai televisiossa ei meillä löydy tilaa poliittisen eliitin asemaa vaarantavalle toisinajattelulle.

Suomessa vaiettiin jopa miljardööri George Soroksen kirja *Kansainvälisen kapitalismin kriisi*, koska se oli kritiikkiä sitä järjestelmää ja sen epävakautta kohtaan, joka teki unkarinjuutalaisesta Soroksesta yhden maailman rikkaimmista ihmisistä.

Nyt seuraa testi.

Suomeksi on ilmestynyt kolme kirjaa, joiden sisältö sekoittuu helposti keskenään. **Karl Marx** kirjoitti Brysselissä vuonna 1848 kommunistisen puolueen manifestin, **George Soros** kirjoitti viime vuonna maailman parhaan analyysin sähköisestä kapitalismista (viisikymmentä ensimmäistä sivua ja kirjan lopun voi jättää lukematta) ja Suomen evankelisluterilaisen kirkon piispat kirjoittivat tänä vuonna kirjasen *Kohti yhteistä hyvää*.

Seuraavassa esitän 13 lainausta näistä kirjoista. Merkitse sitaatin jälkeen **M** (Marx), **S** (Soros) tai **P** (piispat) sen perusteella, mistä arvelet sitaatin olevan. Testin lopussa on oikea vastaus.

Kun olen pyytänyt ihmisiä erilaisissa tilaisuuksissa laatimaan oikean veikkausrivin, yhtään täysosumaa ei ole löytynyt.

1. Ikivanhat kansalliset teollisuudenalat on tuhottu ja niitä tuhotaan yhä joka päivä. Niitä tunkevat sivuun uudet teollisuudenalat, joiden käytäntöön ottaminen on elinkysymys kaikille sivistyskansoille, teollisuudenalat, jotka eivät enää käytä kotimaisia raaka-aineita, vaan maapallon mitä kaukaisimmilta alueilta tuotuja raaka-aineita ja jotka tuottavat tehdasvalmisteita, joita ei käytetä ainoastaan omassa maassa, vaan kaikissa maanosissa. Vanhojen, oman maan tuotteilla tyydytettyjen tarpeiden tilalle tulee uusia, jotka tyydyttämisekseen vaativat mitä kaukaisimpien maiden ja mitä erilaisimpien ilmanalojen tuotteita. Vanhan paikallisen ja kansallisen omavaraisuuden ja sulkeutuneisuuden tilalle tulee kansojen kaikinpuolinen yhteys ja kaikinpuolinen riippuvuus toisistaan. Tämä koskee niin aineellista kuin myös henkistä tuotantoa. Eri kansakuntien henkiset tuotteet tulevat yhteiseksi omaisuudeksi. **M/S/P**

2. Järjestelmä suosii rahoituspääomaa, joka voi liikkua vapaasti etsimässä parasta tuottoa, mikä puolestaan on johtanut maailmanlaajuisten rahamarkkinoiden nopeaan kasvuun. Tulos on kuin jättiläismäinen veronkiertojärjestelmä, joka imee pääomaa keskuksessa oleville rahamarkkinoille ja instituutioille ja pumppaa sitä sitten reuna-alueille suoraan luottojen ja sijoitussalkkujen muodossa tai epäsuoraan ylikansallisten

yhtiöiden kautta... Keskuksen ja reuna-alueiden välillä vallitsee perustavaa laatua oleva epäsuhde. Jos ja kun maailmantalous joutuu vaikeuksiin, poliittiset paineet luultavasti tuhoavat sen. **M/S/P**

3. Kansainvälinen kapitalismi perustuu siihen uskoon, että rahoitusmarkkinat pyrkivät automaattisesti kohti tasapainoa. Markkinoiden uskotaan toimivan heilurin lailla: ne voivat järkkyä ulkoisten voimien iskuista, mutta ne pyrkivät palaamaan tasapainotilaan. Tämä usko on perusteeton... Buumit ja romahdukset ovat olennainen osa rahamarkkinoita, ja on erittäin ihmeellistä, että kaikista todisteista huolimatta talousteoria nojaa edelleen tasapainon käsitteeseen, joka kieltää näiden ilmiöiden olemassaolon. **M/S/P**

4. Kansainvälinen kapitalismi nojaa ideologiaan, joka perustuu täydellisen kilpailun teoriaan. Tämän teorian mukaan markkinat pyrkivät kohti tasapainoa, ja tasapainoasema edustaa kaikkein tehokkainta voimavarojen jakoa. Kaikki vapaan kilpailun rajoitukset häiritsevät markkinamekanismin tehokkuutta ja siksi niitä pitää vastustaa... Aiemmin tätä nimitettiin laissez faire-ideologiaksi, mutta markkinafundamentalismi on parempi nimi. **M/S/P**

5. Kilpailu edistää yhteisiä etuja parhaiten silloin, kun taloudessa mukana olevat toimijat ovat suunnilleen yhtä vahvoja eikä kukaan saa kohtuutonta hyötyä. Tällainen tilanne ei kuitenkaan synny itse kilpailun tuloksena, koska kilpailevat osapuolet pyrkivät saavuttamaan muita vahvemman aseman. Kilpailu ei voi toimia hyvin, ellei sitä säännellä. **M/S/P**

6. Voidaan pitää tosiasiana, että kansainvälisen kapitalismin keskeisin arvo on rahan tavoittelu... Yhtiöitä johtavat ammattilaiset, joiden tärkein tavoite on voiton maksimointi... Ei ole liioiteltua sanoa, että raha hallitsee ihmisten elämää suuremmassa määrin kuin koskaan aikaisemmin. **M/S/P**

7. Markkinat ovat ylipäänsä kovin vähän kiinnostuneita oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvoisen elämän vaatimuksista... Uusliberalistisen ajattelutavan yksi ongelmakohta on oletus, että kaikkien vapaus voisi jatkuvasti lisääntyä. Todellisuudessa näin ei tapahdu. Mark-

> kinatalous ei sellaisenaan voi estää sitä, että joidenkin vapaus aina lisääntyy joidenkin toisten kustannuksella. **M/S/P**
>
> 8. Ihmisten hädästä ja vaikeuksista on riittämiin tietoa. Silti julkista keskustelua hallitsevat markat ja pennit. Valtio, kunnat ja yksityiset ihmiset joutuvat sopeuttamaan omat suunnitelmansa ja taloutensa vaatimuksiin, jotka nousevat kansainvälisiltä markkinoilta... Alkaa olla merkkejä siitä, että hyvinvoivat keskiluokkaiset veronmaksajat uskovat tulevansa toimeen ilman hyvinvointivaltiota. **M/S/P**
>
> 9. Porvaristo hävittää yhä enemmän tuotannon välineiden, omaisuuden ja väestön pirstoutuneisuutta. Se on kerännyt väestön yhteen, keskittänyt tuotannon välineet ja koonnut omaisuuden harvojen käsiin. Välttämättömänä seurauksena tästä on ollut valtiollinen keskittyminen. Riippumattomat, melkein vain liittolaissuhteissa olleet maakunnat erilaisine etuineen, lakeineen, hallituksineen ja tulleineen liitettiin yhteen yhdeksi kansakunnaksi, jolla on yksi hallitus, yksi laki, yksi kansallinen luokkaetu, yksi tulliraja. **M/S/P**
>
> 10. Eikö viime vuosina ole taloudellisen kasvun ja voitontavoittelun nimissä vahingoitettu monien ihmisten oikeutta elantonsa hankkimiseen? Ihmisten oikeuksia on rikottu ensin vastuuttomalla taloudellisella toiminnalla ja sen jälkeen maksattamalla heillä tämän "liiketoiminnan" aiheuttamat laskut... Monien ihmisten työpaikat ovat menneet ja elinolot heikentyneet, samalla kun joidenkin muiden - entistä harvempien - hyvinvointi on säilynyt ja lisääntynyt. **M/S/P**
>
> 11. Voitontavoittelun leviäminen ja kollektiivisen päätöksenteon toimivuuden heikkeneminen ovat siten vahvistaneet toisiaan refleksiivisesti. Omaneduntavoittelun muuttuminen eettiseksi periaatteeksi on turmellut politiikan, ja politiikan tehottomuus on muodostunut vahvimmaksi argumentiksi markkinoiden täydelliselle vapauttamiselle... Markkinaideologian tunkeutuminen kauas liiketoiminnan ja talouden ulkopuolisille alueille turmelee ja lopulta tuhoaa yhteiskunnan. **M/S/P**
>
> 12. Viime aikojen tiukassa taloustilanteessa yhteistä hyvää edistävä moraali näyttää joutuneen väistymään markkinavoimien vaatimusten ja itsekkäästi yksityistä hyvää ajavien aineellisten arvojen tieltä... Hyvinvointivaltion rakentajien ohjenuoranaan pitämä oikeudenmukaisuus on saanut väistyä markkinaliberaalien korostaman vapauden tieltä. Tästä on seurannut eettinen murros, jossa vallan on siepannut ns. heikko moraali. **M/S/P**
>
> 13. Talouselämän globaalien virtausten lisäksi kansallisvaltion haasteeksi nousevat vieraat kulttuurit ja poliittisen valvonnan ulkopuolelta määritellyt uskonnolliset ihanteet. Uhkana on tällöin, että kun valtio on ensin menettänyt kykynsä hallita sitä, mikä on sille oleellista, eli pääomaa ja sijoituksia, se menettää myös kykynsä edustaa sitä, mikä on ensiarvoisen tärkeää, eli kansalaisia. **M/S/P**

Oikea rivi on seuraava: MSS /SPS /PPM /PSPP.

Kun oli teatterimiehen syntymäpäivistä kyse, menimme illalla joukolla teatteriin. Kappale oli Dostojevskin Riivaajat. Esitys oli moderni, enkä ollut ennen esitystä arvannut, että Dostojevskin kritiikin kohteena oli meidän elämäntapamme. Se tuottaa riivaajia ja riiviöitä liukuhihnalta.

Lauantai 16.10

Sasi haistatteli

Aamulla Saksan lehdet kertoivat edellisenä päivänä alkaneesta EU:n Tampereen huippukokouksesta sangen vaatimattomin otsikoin.

Berliiniläislehtien pieniä uutisjuttuja hallitsi Lipposen Eurooppa-ministerin **Kimmo Sasin** haastattelulausunto, jonka Der Tagespiegel uutisoi näin:

> *Huippukokouksen aattona Suomen ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasi esitti kovaa kritiikkiä Saksan Eurooppa-politiikkaa kohtaan. Schröderin hallitus osoittaa vähemmän mielenkiintoa Eurooppaan kuin sitä edeltänyt Kohlin hallitus. Sen lisäksi nykyinen hallitus on arrogantimpi kuin edeltäjänsä. Kohl oli aina ottanut huo-*

mioon Saksan aggression toisen maailmansodan aikana.

Ensin Suomeen kutsuttiin vieraita kylään ja sitten osa heistä haukuttiin muiden nähden. Olipa epäkohteliasta! Saksassa on nyt vallassa sukupolvi, joka ei ole eikä halua olla sotasyyllisiä. Siksi kokousisäntien ei olisi pitänyt tarjota heidän isiensä syntejä heille syötäviksi heidän lautasilleen.

Saksa on mahtava maa, mutta se ei johdu natsismista vaan siitä, että siellä on paljon ahkeria ja säästäväisiä ihmisiä. Sasi harjoitti sopimatonta pikkupolitikointia kehumalla saksalaiset aateveljensä oppositiossa ja haukkumalla maan nykyisen hallituksen. Niin ei isäntien pidä tehdä vieraille. Ei ole ihme, jos Sasin pääsy ministeriputkeen kesti kauan. Vikaa ei ole miehen kyvyissä, joita ei voida väheksyä, vaan luonteessa: hänessä ei ole valtiomiesaineista.

Myönnän niille, jotka sanovat minun kritisoivan usein muita (ja tässä tapauksessa Sasia), ettei minussakaan ole valtiomiesainesta. Kokeneena poliitikkona en kuitenkaan hauku Saksaa asioissa, joissa vanhat haavat eivät ole puolessa vuosisadassa umpeutuneet. Sen sijasta olen valmis arvostelemaan suomalaisia, jotka Paavo Lipposen lailla makaavat rähmällään Saksan edessä. He rakentavat uutta aseveljeyttä tämän päivän Saksan kanssa Venäjää vastaan?

Niin kummalliselta kuin se edellä sanotun perusteella kuulostaakin, luotan itse asiassa enemmän saksalaisiin EU:n Venäjä-suhteiden hoidossa kuin suomalaisiin poliitikkoihin, vaikka **Mihail Gorbatshov** totesikin Kosovon sodan aikaan, että Saksa on pettänyt Venäjälle antamansa lupaukset. Gorbatshov oli avainhenkilö siinä prosessissa, joka johti Neuvostoliiton romahtamiseen ja Saksan yhdistymiseen ilman että maata vaadittiin eroamaan sotilasliitosta ja ryhtymään liittoutumattomaksi. Se olisi ollut täysin ymmärrettävä poliittinen hinta yhdistymisestä. Gorbatshov peri siitä 200 miljardia markkaa rahaa. Gorbasta ei tullut koskaan vapailla vaaleilla valittua poliitikkoa Venäjälle, koska monet ovat kokeneet hänen pettäneen oman maansa. Saksassa häntä hyysätään.

Huolimatta siitä, että Saksa on taloudellinen jättiläinen, se on edelleen toisen maailmansodan jäljiltä miehitetty maa. Siellä on yli 100 000 amerikkalaista miehittäjää.

Maahan ollaan lähiaikoina avaamassa tuhannes McDonald´sin hampurilaispaikka, ja monet saksalaiset pitävät sitä amerikkasoitumisena. Suurinta närää eivät kuitenkaan ole berliiniläisissä herättämässä jauhelihapihvit vaan amerikkalaisten suunnitelma rakentaa uusi suurlähetystö yhdelle kaupungin parhaista paikoista Pariisin aukiolle Brandenburgin portin lähialueelle. Monet saksalaiset eivät halua amerikkalaisille miehittäjille niin näkyvää läsnäoloa uudessa Saksassa, vaikka Saksa onkin tänään Saksa näiden miehittäjien taloudellisella avulla.

Kun Berliinissä oltiin, kävimme vaimon kanssa aamukahvilla vanhan ystävämme Suomen suurlähettilään Arto Mansalan residenssissä. Suomen valtio on rakennuttanut Berliiniin yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa hulppean lähetystön, ja sen lisäksi suurlähettilään virka-asunto on taideteos. Vuokratalo on jugend-tyylinen suojelukohde, ja sen huonekalut noudattavat samaa linjaa. Ne ovat pääosin suomalaisten taiteilijoiden luomuksia Pariisin vuoden 1925 maailmannäyttelyyn, ja niiden ostaminen yksityiseltä omistajalta Suomen valtion edustustiloihin on ollut merkittävä kulttuuriteko.

Illalla oli Kaj Chydeniuksen syntymäpäiväjuhla ajan patinoimassa ravintolassa Friedrichstrassen aseman kulmilla.

Puheita ei ollut kuin kaksi, Peter von Baghin ja Kalle Chydeniuksen. Musiikkiohjelmaa oli sitä enemmän. Taiteilijavieraat esittivät Kajn lauluja, joista useat ovat suomalaisia klassikkoja. Saksalaisista oli paikalla entinen Oktober-ryhmä, jonka taiteilijat olivat perustaneet poliittisen laulun festivaalit DDR:n Berliiniin. Tarve poliittisille lauluille on kasvamassa uudessa Saksassa, ja laulujuhlia ollaan herättelemässä henkiin.

Ruoka oli hyvää ja sitä oli riittävästi, samoin juomaa. Päivänsankari oli – syystäkin – hyvällä tuulella.

Sunnuntai 17.10

Suuret havannalaiset sikarit

Ennen sillilounasta katselin Mika Hakkisen ajoa Malesian formulakilpailussa. Schumacher oli parempi, vakuuttava. Ei taida Mikasta tulla tänä vuonna maailman mestaria. Sillilounaalla levinnyt tieto siitä, että Ferrarit oli hylätty, herätti isänmaallisen innostuksen yllättävän laajoissa suomalaisissa kansalais- ja taiteilijapiireissä.

Formula-ajot ovat englantilaisen rikkaan **Bernie Ecclestonen** miljardibusiness. Mies on pienikokoinen, mutta vaimo on vastaavasti pitempi. Hän omistaa tulolähteistä tuottoisimman: televisiointioikeudet. EU:n komissiossa tutkitaan, rikkooko tällainen monopoli EU:n kilpailulainsäädäntöä. Se on viivästyttänyt Ecclestonen suunnitelmia panna yhtiönsä pörssiin ja sitä kautta rahoiksi. Uuden komission pääkomissaari Romano Prodi on Ferrarin miehiä, ja on toivottavaa, että se ei vaikuta EU:n johtopäätöksiin monopolin purkamisen tarpeesta.

Oskar Lafontainen kirjan julkituloa sävyttivät viikonlopun lukuisat lehtijutut.

Lafontaine oli viime vuoden syyskuussa Saksan vaalien aikaan demareiden puheenjohtaja, mutta media teki **Gerhard Schröderistä** puolueen liittokansleriehdokkaan. Hän sai kylpeä median suosiossa, kun Lafontainesta tehtiin politrukin oloinen mies.

Herrat edustivat kahta erilaista ihmistyyppiä. Ainakin uransa loppuvaiheessa, joka ajoittui tämän vuoden maaliskuuhun, Lafontaine oli aatteen mies. Hän halusi vasemmiston taistelevan valuuttojen epävakautta vastaan ja piti tärkeänä maailman koko talousjärjestelmän uudistamista. Hänen päämaalinsa oli *Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)*. Se on Amerikan etujen ajaja.

Schröder puolestaan elää imagoista. Hän ilmoitti vaalien alla puolueen edustavan vasemmiston sijasta *uutta keskustaa*. Tultuaan vaalien jälkeen liittokansleriksi hän vehkeili puoluejohtaja Lafontainen selän takana muun muassa Tony Blairin kanssa. Herrat valmistelivat yhdessä sittemmin eurovaalien alla julkistetun ns. *kolmannen tien* ohjelman, joka ei toiminut. Molemmat demaripomot saivat vaaleissa oikeistolta turpiinsa.

Blairilla oli suuri vaikutus siihen, että ulkomaiset demarit ajoivat Lafontainen eristyksiin demariyhteisöstä ja tukivat Schröderin keskustalaista linjaa.

Kansainvälisessä sosialidemokratiassa on oikeistohegemonia. Sille linjalle on kuvaavaa, että kun Lafontaine ristiriitojen rauhanomaisten ratkaisumahdollisuuksien puutteessa yllättäen erosi sekä valtionvarainministerin että puolueen puheenjohtajan paikalta, pörssikurssit nousivat heti 6 prosenttia. Markkinavoimilta poistui politiikan areenalta mahdollinen oppositio.

Kuvaava esimerkki Schröderin ja Lafontainen linjoista ja luonteista oli pieni tapahtuma, joka sattui päivää ennen Lafontainen eroa. Bulevardilehti Bild julkaisi Life&Style-palstallaan suuren kuvan trenditietoisesta Schröderistä, jolla oli päällään tumma kashmir-villainen päällystakki ja Kioton-merkkipuku. "Tuo tuhoaa meidät kaikki", oli Lafontainen kuultu mutisevan puoluetoimiston käytävällä. Sen vaaran torjumiseksi ovat imagontekijät sittemmin määränneet Schröderin luopumaan yhdestä tavaramerkistään: paksuista kuubalaisista sikareista.

Kirjansa esipuheessa Lafontaine kertoi kahdesta motiivista, jotka olivat saaneet hänet lähtemään ristiretkelle Schröderiä ja oikeistolaistuvaa sosialidemokratiaa vastaan. Kosovon sotatoimet olivat osuneet suoraan sosialidemokraattisen puolueen hermoon. Schröder niin kuin muutkin demarijohtajat olivat olleet rauhanliikkeen miehiä kymmenen vuotta sitten, kun se oli muodissa, eikä kaikilla tovereilla ollut helppo sulattaa sitä, että ensimmäisen kerran toisen maailmansodan jälkeen nimenomaan punavihreä hallitus määräsi saksalaiset sotakoneet pommittamaan vierasta maasta. Maa sattui olemaan sama, jota Hitlerkin pommitti ensi töikseen.

Toinen motiivi kirjan kirjoittamiselle oli se, että "meillä oli ollut sopimus toisenlaisesta politiikasta, jos voitamme vaalit". Oli sovittu, että ajetaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Lafontainen eron jälkeen Schröder teki täyskäännöksen suuren rahan puolelle. "Eroni jälkeinen politiikka on ollut ihan erilaista kuin mitä ennen pidettiin mahdollisena, ja katson sitä suurella surulla", kirjoitti Lafontaine. Hänen mukaansa Schröder petti vaalien jälkeen äänestäjien luottamuksen, koska politiikka olikin erilaista kuin äänestäjille oli luvattu ennen vaaleja.

Schröderin mukaan taas mitään maata ei voi hallita talouden lakeja vastaan. Hänen lakinsa on uusliberalismin kirjoittamaton laki: vahvoille annetaan ja heikoilta otetaan. Politiikan U-käännös on tullut Saksan demareille maksuun Lafontainen eron jälkeen lukemattomina paikallisvaalitappioina.

Loppuvaiheessa Lafontaine ja Schröder eivät enää olleet puheväleissä. Politiikassa tilanne on silloin aidosti vakava, kun poliitikot eivät enää puhu toinen toisilleen.

Toinen puolue, joka on hävinnyt paikallisvaaleissa kerta toisensa jälkeen, on Schröderin hallituskumppani *vihreät.* Se on ollut ekopasifistinen muotipuolue, jossa ei ole kunnioitettu materialistisia arvoja. Nyt ovat naiset ja nuoret hylänneet sen, ja aivan aiheellisesti puolueen kannattajat kyselevät, onko tällä entisellä vaihtoehtoliikkeellä, joka ennen muun muassa kierrätti parlamenttipaikkojaan välttääkseen laitostumisen, enää poliittista tulevaisuutta. Hallitusvastuussa ovat idealistien ideat haalistuneet värittömiksi, eikä puolueessa ole enää muuta vihreää kuin ulkoministeri **Joschka Fischerin** kravatti, eikä itse asiassa sekään. Myös hän tuntee vaatemuodin nykyiset oikut.

Maanantai 18.10

Vähän todellisia tuloksia

Berliinin paikallisvaaleissa kävi odotetulla tavalla. Oikeisto voitti, ja demarit ja vihreät hävisivät. Mekin olimme vaalivoittajia. Itäpuolella meidän ryhmämme puolueen PDS:n ääniosuus nousi lähes 40 prosenttiin (39,4 %) ja länsipuolellakin se kaksinkertaistui, tosin hyvin matalalla tasolla 4,3 prosenttiin. Voitto oli kiistaton niillä alueilla, joilla jo aikaisemminkin oli mennyt hyvin. Puolue sai yksinkertaisen enemmistön itäpuolen neljällä äänestysalueella (11:stä).

Myös Portugalin vaaleissa meidän ryhmämme edustajat olivat voittaneet. Ääniosuus oli noussut 9 prosenttiin ja paikkoja oli tullut 17 (235:stä), kaksi lisää. Sen lisäksi kaksi paikkaa oli mennyt kahden prosentin ääniosuudella äärivasemmalle trotskilais-maolaiselle ryhmittymälle.

Esittelin Brysselin valiokunnassa lausuntoni koheesio- ja rakennerahastojen koordinoimisesta.

Valiokuntatyöt jakaantuvat europarlamentissa kahteen kategoriaan: päävaliokuntana täysistunnolle annettaviin *mietintöihin* ja päävaliokunnalle jostakin toisesta valiokunnasta annettaviin *lausuntoihin.* Molemmista kilpaillaan, ja valiokunnissa on tarkat pisteytysjärjestelmät siitä, minkä ryhmän edustaja kulloinkin saa tehtävän.

Käytännössä valiokuntatehtävät jaetaan poliittisten ryhmien keskuudestaan valitsemien koordinaattoreiden kokouksissa. He johtavat valiokuntien työtä.

Olen tällä kaudella GUE/NGL-ryhmän koordinaattori teollisuusvaliokunnassa, ja osallistun usein myös budjettivaliokunnan koordinaattoreiden kokouksiin. Siellä on koordinaattorina ryhmämme puheenjohtaja Francis Wurtz, mutta käytännön hommat jäävät hänen kiireidensä takia minulle.

Koordinaattori pääsee valiokunnissa valitsemaan rusinoita pullasta. Voimasuhteet ovat kuitenkin sellaiset, että pienet ryhmät saavat harvoin tärkeitä raportteja, koska isoilla ryhmillä on käytössään paljon pisteitä niiden ”ostamiseksi”. Voi sanoa, että kansanpuolue (PPE) ja demarit (PSE) jakavat käytännössä keskenään kaikki parlamentin tärkeimmät tehtävät. Viimeisissä eurovaaleissa voimasuhteet muuttuivat niin, että kansanpuolue valitsee aina ensin.

Jos joku suomalainen saa ison ryhmän kiintiöstä jonkun tärkeän raportin, se on hyvin saatu. Ryhmien sisässä on nimittäin niistä kova kilpailu, ja usein kansallisen ryhmän koko ratkaisee sen, ketä onni suosii. Kokoomuslaiset ovat PPE:ssä ja demarit PSE:ssä kolmanneksi pienin kansallinen ryhmä, joten myös heiltä puuttuu voimaa ja sitä kautta vaikutusmahdollisuuksia.

Tämän päivän lausuntoni oli toiselle valiokunnalle lähetettävä kannanotto. Se oli nollapistelausunto eli pikkuisen jakojäännös, ei siis ihan tärkeimmästä päästä. Valiokunnan piti ottaa kanta siihen tiedonantoon, jonka komissio oli tehnyt *rakennerahastosta* aluepoliittisin perustein jaettavien rahojen ja ”köyhille” eli koheesiomaille *koheesiorahastosta* jaettavien lisärahojen jakoperusteiden yhteensovittamisesta.

Koheesiomaat, jotka ovat Espanja, Irlanti, Kreikka ja Portugal, saivat aikoinaan muilta mailta lisää rahaa annettuaan ymmärtää, että muuten ne eivät hyväksy Maastrichtin sopimusta. Niitä varten perustettiin erityinen rahasto, ja sen ansiosta nämä neljä maata ovat EU:ssa niin suuria nettosaajia. Espanja saa vuosittain 36 miljardia markkaa enemmän kuin maksaa jäsenmaksuja EU:n budjettiin, Kreikka saa 24 miljardia, Portugal 16 miljardia ja Irlanti 14 miljardia.

Meidän valiokuntamme lausunnossa keskityin korostamaan rahanjaon koordinoimista myös niiden muiden tavoitteiden kanssa, joita parlamentti on hyväksynyt erityisesti energiapolitiikasta sekä innovatiivisuuden suosimisesta tieteellisessä tutkimuksessa.

Maaseutu muodostaa EU:n alueesta 4/5, ja tärkein EU-maiden maankäytön kohde on maatalous. Niin ollen on perusteltua käyttää rakenne- ja koheesiorahastoja myös maatalouden modernisoimiseen. Tuki perheviljelijöille ylläpitää tuotantotapaa, joka on vuosisatojen aikana todettu tehokkaaksi ja terveelliseksi.

Taloudellisen kehityksen lähteitä ovat nykymaailmassa kuitenkin enemmän tiedontuotanto ja kommunikaatio kuin modernikaan maatalous. Komissio tarkasteli mainitussa tiedonannossa laajasti investointeja televiestintään, mutta tietoteollisuus ja sisältöjen tuotanto ovat enemmän kuin pelkkä tele. Ne vähentävät tuottajien ja kuluttajien fyysistä riippuvuutta toisistaan, mikä saattaa auttaa pienentämään alueiden välisiä kehityseroja. Näin ollen on tärkeää levittää uutta teknologiaa köyhille alueille. Nykyaikaisen yhteistyön eli verkostumisen edellytyksiin kuuluvat sekä asianmukaiset laitteet että koulutus niiden käyttämistä varten, ja niitä molempia kannattaa pyrkiä lisäämään EU:n varoista.

Meillä Suomessa on saatu hyviä kokemuksia koulutuksen tasa-arvoistamisesta viemällä yliopistoja köyhille alueille. On selvää, että kehitys menee nopeimmin eteenpäin suurissa keskuksissa, mutta tasa-arvo toteutuu parhaiten aluepolitiikan kautta.

Nämä asiat kirjoitin omaan lausuntooni. Tämän jälkeen muille valiokunnan jäsenille tarjoutuu tilaisuus muuttaa minun ehdotuksiani tai lisätä joukkoon omiaan.

Päivällä olivat parlamentissa jaossa Tampereen huippukokouksen tulokset.

Avainsanoma näytti olevan se, että EU:sta halutaan tehdä *oikeusyhteisö* ja ”vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue”. Se on EU:n liittovaltioitumista.

EU:lle halutaan laatia *perusoikeusasiakirja*. Se on hyvä asia. Suomessakin on kansalaisten perusoikeudet kirjattu lakiin, perustuslakiin. Se, miten EU-kansalaisten perusoikeudet sitten turvataan käytännössä, ei kuitenkaan ole valmistelun kohteena. Siksi kysymys on tässä vaiheessa sanoista ilman tekoja. EU:ssa näyttää käyvän samalla tavalla kuin Suomessa. Lakiin on kyllä kirjoitettu perusoikeudet, mutta ei niitä kaikille kansalaisille turvata esimerkiksi tarjoamalla työhön perustuvaa toimeentuloa. Pitää olla sekä oikeuksia että mahdollisuus niiden hyväksikäyttöön.

Perusoikeusasiakirja on alkio sille, että EU:lle tulee oma perustuslaki. Liittovaltioilla on liitovaltion perustuslaki.

Perusoikeusasiakirjan laadintaan saavat osallistua kansallisten parlamenttien edustajat, kaksi kustakin jäsenmaasta. Se sitoo Suomen eduskunnan hyväksymään joustavammin tulevat ratkaisut. Laatimisprosessin kokemukset varmastikin palvelevat myös tulevan perustuslain valmistelua.

Suuri linja on *oikeusasioiden yhteisöllistäminen*, Euroopan oikeusalueen perustaminen. Siinä tarkoituksessa ilmaistiin poliittinen tahto muuttaa jäsenmaiden oikeusjärjestelmät entistä yhteensopivammiksi ja yhtenevämmiksi, saada aikaan tehostettu oikeuden päätösten ja tuomioiden vastavuoroinen tunnustaminen sekä siviili- että rikosasioissa ja lähentää toisiinsa kansallisia rikoslakeja. Nopeaa toimintaa edustaa se, että tuotetaan erityinen tietojärjestelmä jäsenmaiden oikeusjärjestelmistä, perustetaan Euroopan poliisiakatemia tuottamaan henkilökuntaa liittovaltion poliisilaitoksen eli eräänlaisen Euroopan FBI:n mahdollisiin tarpeisiin sekä synnytetään ns. eurojust, liittovaltiosyyttäjäntoimiston alkio, yhtenäistämään tuomareiden, syyttäjien ja poliisien yhteistoimintaa.

Oikeusasioita käsittelevä *Schengenin sopimus*, joka tulee Suomessa voimaan vuoden 2001 alussa ja joka poistaa passit EU-maiden väliltä, yhteisöllistää EU:n toimivaltaan viisumi-, turvapaikka- ja siirtolaispolitiikan. Se ei ole käytännössä helppoa, sillä maat suhtautuvat pakolaisiin eli turvapaikan hakijoihin ja maahanmuuttajiin eri tavoilla. Niinpä pakolais- ja maahanmuuttoasioiden yhteisöllistämistä viivytetäänkin viidellä vuodella, kun komissiolle annetaan näissä asioissa aloiteoikeus vasta sen ajan kuluttua. Näitä asioita ei myöskään ratkota neuvostossa määräenemmistöllä, vaan varsinkin pakolaispolitiikasta vaaditaan edelleen maiden yksimielisyys.

Tampereella pidettiin erillään turvapaikka- ja maahanmuuttoasiat. Monilla mailla on tavoitteena yhdenmukaistaa pakolaisten turvapaikkamenettely niin, että yhdessä maassa turvapaikan saanut pakolainen on sen jälkeen vapaa liikkumaan koko EU:n alueella. Kun pakolaisvirrat kohdistuvat eri maihin erilaisella voimalla, maat eivät luota näissä asioissa toisiinsa. Saattaa käydä niin, että joku maa ohjaa yhtenäisen politiikan hyväksymisen jälkeen pakolaisvirtoja toisiin jäsenmaihin.

Pakolaisia koskevien kustannusten jaossa Suomi yritti ehdottaa – Saksan taakkaa helpottaakseen ja omaansa kasvattaakseen – erityisen rahaston perustamista näihin tarkoituksiin. Se torjuttiin, mutta se oli kuitenkin päänavaus tulevalle kehitykselle. Komission on annettava asiasta tiedonanto vuoden kuluessa.

Korulauseita Tampereen asiakirjassa olivat ne, joiden mukaan pitää lisätä rikollisuuden torjuntaa sekä laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan ehkäisyä.

Helsingin joulukuisen huippukokouksen asialistaan viitattiin siinä muodossa, että EU:n tulevien vuosien toiminnan painopiste on ”yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistaminen, johon kuuluu eurooppalaisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittäminen”.

Yksimielisyys tällaisissa asioissa huolestuttaa. Meillä ei ole enää omaa rahapolitiikkaa eikä tällä menolla kauan omaa ulkopolitiikkaakaan. Me olemme luopumassa omasta puolustuksesta ilman kansalaiskeskustelua, ja siihen on syypää myös suomalainen media, tuo poliittisen eliittimme poliittinen sihteeristö, joka ei ole julkinen vaan virallinen sana.

Tiistai 19.10

Eurovaalien saldo plussalla

Sain parlamentin tieteelliseltä asiantuntijapaneelilta STOA:lta kommentoitavaksi tutkimuksen, jonka teettämisestä oli viime kaudella päätetty ulkoisten taloussuhteiden valiokunnassa aloitteestani. STOA on elin, jolle eri valiokunnat tekevät esityksiä siitä, missä asioissa parlamentti haluaa tieteellisiä tutkimuksia työnsä avuksi.

Olin halunnut selvitettäväksi maailman pääomamarkkinoilla liikkuvien rahojen määrän kasvun sekä finanssimarkkinoiden teknologisen kehityksen vaikutuksen ja yhteyden eri maiden ja maailmantalouden vakauteen. Minua pyydettiin aloitteentekijänä kommentoimaan tutkimusluonnosta sen tekijöille. Valmis tutkimus tulee ulos vuodenvaihteessa.

Pikasilmäily tuotti pettymyksen. Tutkimus oli tarjouskilpailun jälkeen tilattu espanjalaisesta yliopistosta, eikä siellä oltu saatu aiheesta irti edes hyvän lehtijutun vertaa. Kommentit piti lähettää tekijöille marraskuun alkuun mennessä, ja niiden jälkeen raporttia toivottavasti täydennetään. Standarditiede näyttää olevan aivan hampaaton maailman tajunnallisessa haltuunotossa.

Illaksi oli kiirehdittävä kotiin.

Meillä oli tällä viikolla Helsingissä ryhmämme kokous eli ns. opintopäivät. Pari kertaa vuodessa käymme jossakin jäsenmaassa tutustumassa paikallisiin oloihin, ja yleensä kokous järjestetään kulloisessakin puheenjohtajamaassa. Nyt oli vuorossa Helsinki, ja ensi vuonna mennään Portugaliin ja Ranskaan.

Olin kutsunut illalla läheisimmät yhteiskumppanini meille kotiin. Nämä ihmiset ovat muista pohjoismaista tanskalainen meppi **Pernille Frahm** sekä ruotsalaiset **Marianne Eriksson**, **Herman Schmid** ja **Jonas Sjöstedt**. Me edustamme samanmielistä pohjoismaista vasemmistoa, ja me olemme muodostaneet Euroopan yhtyneen

vasemmiston GUE-ryhmän sisään oman ryhmän *pohjoismaisesta vihreästä vasemmistosta (NGL)*. Parlamenttiryhmämme virallinen nimi on GUE/NGL.

Meillä NGL:n porukalla on yhteiset ryhmäkokoukset ja avustajamme toimittavat yhteisiä tehtäviä.

Viime eurovaalien jälkeen GUE/NGL muuttui melkoisesti. Sisään tulivat uusina edustajina kuusi saksalaista sekä yksi tanskalainen ja hollantilainen. Sitä kautta ryhmän painopiste siirtyi pohjoisemmaksi. Ryhmässämme on etnisesti monipuolinen edustus, kun on kurdi, senegalilainen, algerialainen, slovenialainen ja juutalainen. Edellisessä ryhmä meillä oli ollut parlamentin ainoa islamilainen. Tässä seurassa ei olla rasisteja.

GUE/NGL:ssä on viisi ranskalaista trotskilaisten puolueiden edustajaa. He ovat keski-ikäistyneitä 60-lukulaisia, jotka ihannoivat mennyttä työväenluokan elämäntapaa ja jotka käyvät luokkataistelua syvissä taisteluhaudoissa. Yksi käy puolipäivätöissä tehtaassa mepin työn ohella. Trotskilaisia on parlamentissa yhtä monta kuin on Ranskan metsästäjien vaaliliitosta valittuja meppejä. Näiden ryhmien vaikutus parlamentin päätöksiin on yhtä suuri, mutta vasemmiston sisäiseen tilaan edellisillä on enemmän vaikutusta.

Eurovaaleissa trotskilaiset ajoivat meidän ryhmäämme kuuluneen Ranskan kommunistipuolueen ahtaalle, ja se sai vaaleissa läpi vain kuusi meppiä. Hallitusvastuu painaa, eikä siitä ole saatu vasemmistoäänestäjille riittävästi näkyviä tuloksia. Valtion yhtiöiden privatisoinnit jatkuvat Ranskassa vaalilupauksien vastaisesti, eikä siirtyminen 35 tunnin työviikkoon tunnu etenevän, kun hallitus on törmännyt porvariston vastustuksen ohella ratkaisun rahoitusongelmaan. Työaikaa ollaan lyhentämässä ansiotasoa alentamatta, ja valtio on luvannut rahoittaa suuren osan lyhennyksen kustannuksista.

Trotskilaisilla ei ollut europarlamenttiin tullessaan yhtään ystävää. Ryhmien ulkopuolella he olisivat olleet toimintakyvyttömiä. Niinpä he lähestyivät nöyrinä meidän ryhmäämme, ja ranskalaisten kommunistien myötävaikutuksella heidät otettiin ryhmään eräällä tavalla liitännäisjäseniksi. He eivät osallistu ryhmän varsinaiseen työhön, mutta me muut voimme silti puhua myös heidän voimallaan.

Monet Etelä-Euroopan vasemmistopuolueet (jotka edustavat EU:ssa nettosaajamaita) ovat federalistisempia, liittovaltiomyönteisempiä, kuin pohjoisten nettomaksajamaiden – ja luterilaisten maiden – edustajat.

Eurovaaleissa voittivat vasemmistossa erityisesti Saksan demokraattisen sosialismin puolueen (PDS) edustajat. He ylittivät ensimmäisen kerran äänikynnyksen ja saivat sisään kuusi edustajaa, viisi ossia ja yhden wessin.

Hollannin sosialistinen puolue ylitti niin ikään maansa äänikynnyksen ja sai yhden edustajan parlamenttiin.

Kreikassa vasemmistopuolueet voittivat. Sieltä meillä on seitsemän meppiä, jotka edustavat kolmea eri puoluetta: kommunistista puoluetta (3), siitä eronnutta vapaamielisempää Synaspismos-puoluetta (2) sekä liian liittovaltiomyönteisistä demareista eronnutta vasemmistodemariryhmää (2).

Italiasta on ryhmässämme kuusi edustajaa, hekin kahdesta puolueesta: perinteisestä Rifondazionesta (4) sekä siitä eronneesta uudesta, maan hallitukseen osallistuvasta Italian kommunistien puolueesta (2). Italialaisilla vasemmistopuolueilla on suuria poliittisia ongelmia, eivätkä vaalit menneet heidän näkökulmastaan hyvin.

Suurimman vaalitappion ryhmässämme kärsi Espanjan yhtynyt vasemmisto Izquierda Unida. Se jakautui vaalien alla moneen eri osaan parin mepin loikattua jo ennen vaaleja sosialidemokraattien kanssa liitossa olleeseen Uuteen Vasemmistoon ja osan joukosta hajautuessa alueellisiin ryhmiin. Espanjalaisten paikkaluku aleni yhdeksästä neljään. Tappiota olisi hieman lievittänyt jäseneksi pyrkineen baskiedustajan tulo ryhmään, mutta muut espanjalaiset eivät halunneet häntä ottaa, kun terrori on edelleen poliittinen ase Baskimaassa. Vihreisiin hän kyllä kelpasi.

Portugalin puolue hävisi yhden paikan huolimatta vaaliyhteistyöstä vihreiden kanssa. Kolmas paikka meni tuhannen äänen marginaalilla.

Meppeinä on kolme Etelä-Euroopan puoluejohtajaa **Fausto Bertinotti** Italian Rifondazionesta, **Armando Cossutta** Italian hallitusvastuun taakkaa kantavasta kommunistien puolueesta sekä **Robert Hue** Ranskassa samaa taakkaa kantavasta kommunistisesta puolueesta. Bertinotti, Cossutta ja Hue ovat kaksoismandaatilla. He kaikki ovat sekä omien maidensa parlamentin että europarlamentin jäseniä. Monilla Etelä-Euroopan mepeillä eri maista on sellainen kaksoismandaatti, että he ovat mepin toimen ohella omien paikkakuntiensa pormestareita tai alueellisia johtajia.

Eurovaalien saldo GUE-ryhmän osalta oli plus kymmenen paikkaa edelliseen parlamenttiin verrattuna. Yleisarvioni on, että ryhmämme on nuorekkaampi, monilmeisempi ja vähemmän liittovaltiomyönteinen kuin edellinen. Ryhmä koostuu vasemmiston koko kirjosta, ja se on meille kaikille mielenkiintoinen näköalapaikka.

Ryhmän Suomen vierailua eli opintopäivien alkua edeltäneen illan vietimme pohjoismaalaisittain rattoisasti meillä kotona. Illan aikana selvisi, että tanskalainen Pernille Frahm tekee alkukokemuksistaan samanlaista kirjaa kuin on tämä tässä. Hänen kirjansa nimi on *30 päivää meppinä.* Minä voin jo kirjoittaa pitemmästä kokemuksesta.

Keskiviikko 20.10

Matkalla uuteen utopiaan?

Ryhmäkokous Helsingissä pidettiin eduskunnassa, jossa tilaisuuden avaajaksi oli pyydetty talon emäntä **Riitta Uosukainen**. Hän puhui muun muassa pohjoisesta ulottuvuudesta.

Tunnen Riitan (ja Topin) hyvin. Olemme olleet yhdessä muun muassa Kemira Oy:n hallintoneuvostossa. Riitta on luonnossa yhtä reipas ja iloinen kuin kuvissakin. Hänellä on omat hyvät puolensa, joihin ei kuitenkaan liity asioiden hallinta.

Riitta on tuonut Kiinan matkalta Suomeen sen käytännön, että eduskunnan vieraat esitellään täysistunnossa ja heille saa taputtaa. Riittaan oli tehnyt suuren vaikutuksen se, että monta tuhatta Kiinan kansankongressin edustajaa taputti hänelle. Se oli ollut melkein kuin maanjäristys. Europarlamentissa taputetaan hakkaamalla kädellä pöytää ja asioiden tilan niin vaatiessa buuataan huutamalla sekä hakkaamalla pöytää vielä äänekkäämmin, ei kuitenkaan kengällä.

Minulla ei ole karjalaistytöstä pahaa sanottavaa - kunhan hän vain ei lähde hyökkäämällä hakemaan Karjalaa takaisin. Topi kyllä lähtisi, tosin komentoportaassa.

Europarlamentissa tulkkaus tapahtuu yhdelletoista kielelle. Meidän ryhmässämme kieliä on yhdeksän, ja meitä varten oli Helsinkiin tullut Brysselistä 27 tulkkia. Joissakin parlamentin kokouksissa paikalla voi olla enemmän tulkkeja kuin kokousväkeä. Se vaikuttaa tuhlaukselta, ja sitä se osittain onkin, mutta ilman kolmea tulkkia per kieli eivät kaikki viralliset EU-kielet käänny toisikseen. Systeemi on se, että kaikilla on oikeus omaan kieleen. Se on periaate, josta varsinkin pienten maiden on pidettävä viimeiseen saakka kiinni. Jos EU laajenee, suomen kielen käyttö tulee vaaranalaiseksi.

Olimme ryhmässä säästäneet itsetuntemukseemme kohdistuvan pohdiskelun tähän Helsingin kokoukseen. Olin varannut siitä itselleni alustusmahdollisuuden. Olin ajatellut olla aika radikaali saadakseni liikkeelle pysähtyneitä vesiä. Vaara oli, että joku eteläeurooppalainen loukkaantuu. He eivät nimittäin ole tottuneet siihen, että asioista puhutaan suoraan niiden oikeilla nimillä. Heillä on sellainen tapa, että kierrellään ja kaarrellaan.

Näin alustin:

> Vasemmisto edustaa historiallista liikettä menneisyydestä tulevaisuuteen. Historialla on kuitenkin rasitteensa. Jos on kaiken aikaa vain opittava menneisyydestä, asiat saattavat tapahtua tulevaisuuden kustannuksella. Tulevaisuus ei ole vasemmistolle rasite, ei ainakaan vielä.
>
> Vasemmisto vaatii valtaa kansalle, jonka synonyymi on usein valtio. Marx kirjoitti, että valtiovalta on "vain valiokunta, joka hoitaa koko porvariluokan yhteisiä asioita". Kun oikeusvaltio voi turvata ihmisoikeudet ja yksilöiden vapauden, sitä tarvitaan. Kansalaisten perusoikeuksia ja -vapauksia ei saa loukata jonkun luokan edun nimissä tai poliittisin enemmistöpäätöksin. Mutta valtioon ei voi aina luottaa, ja siksi vasemmiston pitää olla myös ihmisoikeusliike.
>
> Ihmisten perusoikeuksien määrittämiseksi on ihmiskunnalla käytössä ihan kelvollisia sopimuksia ja julistuksia. Vaikka ne rajoittavat alueellisesti valtioiden suvereniteettia, se sopii myös meille, jotka rakennamme isänmaiden Eurooppaa ja vastustamme EU:ssa federalismia ja keskusvaltaa. Ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia.
>
> Monet haluavat elää vapauden valtakunnassa. Vapaus on vasemmistolainen idea: vapaus jostakin ja vapaus johonkin, vapaus jokaiselle ja vapaus kaikille. Vapaus on oikeus eikä etuoikeus. Vapaus on myös välttämättömyyksiä ja velvollisuuksia. Vapautta on se, että ihmisellä on hyvä toimintakyky ja oman elämän itsehallinta.
>
> Reaalisesti olemassa olleessa (reaali)sosialismissa poliittinen vapaus uhrattiin diktatuurille. Sitä kautta vasemmisto luovutti vapauden valtakunnan avaimet porvaristolle, joka tänä päivänä tuottaa ihmisille markkinoiden despotialla orjan henkistä vapautta. Porvaristo määrittää medialláan vapaudelle sellaiset suloiset ra-

jat, että ihmiset saadaan itse haluamaan itselleen ja toisille vapauksien rajoituksia.

Lienee viisasta erottaa toisistaan yhteiskunta ja talous. Niillä on eri logiikka. Taloudellinen (uus)liberalismi ja pääomien logiikka ovat ristiriidassa politiikan ja myös poliittisen liberalismin kanssa, eikä kapitalistin vapaus ole yhteensovitettavissa kansalaisen vapauden kanssa. Jos yhteiskunta ei puolusta kansalaisia markkinoiden voimia vastaan, vahvojen vapaus heikompiin voi olla henkistä imperialismia ja saattaa johtaa totalitarismiin. Jo nyt saattaa jokaiseen tietokoneeseen, internet-ohjelmaan ja kännykkään olla kätkettynä USA:n tiedustelupalvelujen koodi, joka tekee mahdolliseksi vapaiden kansalaisten tehovalvonnan ja yksityisyyden loukkaukset. Huxleyn uusi uljas maailma on täällä tänään.

Vasemmiston tehtävä on tuottaa ihmiskunnalle lisää vapautta sekä hyvää sosiaalista vointia ja sivistystä. Kapitalismi, joka kaupallistaa ilman, veden ja maaperän, saastuttaa luonnon ja patentoi elämän geeniperintöä sekä aineettomia tekijänoikeuksia suuryhtiöiden yksityisomistukseen, tarvitsee vaihtoehdon. Ei tarvita mitään kolmatta tietä 2000-luvulle, vaan punavihreä tie uuteen utopiaan. Sitä varten me tarvitsemme rehellisen arvion menneisyydestä ja modernin kapitalismi-analyysin.

Eduard Bernsteinin mielestä sosialismi oli sama asia kuin demokratia. Sosialistien pitääkin olla demokraatteja, rauhan ja demokratian puolustajia. Vain se on näköala ihmisen vapautumiseen toisten ihmisten pakkovallasta.

Muodollinen demokratia perustuu vallan jakoon. Demokratiaa on se, että muita suuremman vallan käyttäjät valitaan tehtäviinsä määräajoiksi yleisissä ja salaisissa vaaleissa. Demokratiaan kuuluu yhteispäätösmenettely sekä vallan että resurssien jaosta ja uusjaosta. Demokratiaa ovat myös kansanäänestykset ja ns. suora demokratia, katujen demokratia. Ne ovat vasemmistolle tärkeitä demokratian lajeja. Tärkeätä on mobilisaatio, liikekannallepano ja toiminta. Ihmiset hitsautuvat yhteen ja yhteisöllisiksi yhteisessä toiminnassa, ei julistuksin.

Demokratiaan kuuluu myös avoimuus ja julkisuus. Meillä pohjoismaissa ollaan niissä asioissa edelläkävijöitä, eikä meillä ole mahdollista se, että esimerkiksi eurokansanedustaja ei kertoisi äänestäjille avoimesti parlamentista saamiaan taloudellisia etuja. Ne ovat tänään liian hyvät.

Demokratia ei ulotu talouselämään. Siellä ei asioista päätetä yhteisesti. Se johtuu yksityisomistuksesta, kun yksilöiden on mahdollista ostaa oikeuksia, joilla he sulkevat muut pois niiden samojen oikeuksien piiristä. Yksityisomistus on monopoli. Demokratian pahin vihollinen on monopoli, poliittinen ja taloudellinen. Sitä on myös jonkun yhteiskuntaluokan diktatuuri.

Markkinoiden avaintoiminta ja talousjärjestelmien ydin on vapaa hinnanmuodostus. Sitä kautta markkinat joko ovat tai eivät ole olemassa. Markkinat ovat olleet olemassa yli 2000 vuotta, ja vain runsaan 70 vuoden ajalta ihmiskunnalla on kokemuksia suunnittelusta ja hintojen hallinnollisesta määräämisestä. Kokemukset eivät ole rohkaisevia. Sen johdosta vasemmisto on ajautunut vaikeaan tilanteeseen: ihmisten arkitietoisuus ja elämänkäytäntö ovat markkinoiden puolella. Kuitenkin hyvä sosiaaliturva, perusturva kaikille, sekä kohtuuhintaiset ruoka, lääkkeet ja asuminen voidaan turvata vain markkinoiden säätelyn kautta.

Vasemmiston on kyettävä sanomaan, missä asioissa me olemme markkinoiden puolella ja missä asioissa ei-markkinoiden puolella ja mitä ovat ei-markkinat. Me voimme vaatia myös markkinaperusteisia ratkaisuja, niin kuin ns. Tobin-veroa, pääomakeinottelun rajoittamiseksi.

Marxilaisen teorian mukaan arvo eroaa hinnasta. Marx johti riiston teoreettiset perusteet työarvoteoriasta, mutta se ei ole kestänyt ajan kulutusta. Hän ei osannut arvioida julkisen sektorin osuuden kasvua taloudessa, eikä palveluissa tai perhetyössä synny esineellistynyttä työtä, johon pätisi arvoteoria. Luontokin kuluu eri tavalla kuin Marx osasi arvata. Eikä tavarantuotantokaan kuvaa enää kapitalismin kaikkia puolia, kun meidän aikamme tärkeitä taloudellisen toiminnan muotoja ovat informaatio-, sisältö- ja kommunikaatioteollisuus. Niihin liittyy hyvin vähän ainetta, energiaa tai ihmistyötä. Työarvoteoria ei selitä sitä, miten sähköisen kapitalismin finanssimarkkinoilla tuotetaan rahaa rahasta tai miten suurinta osaa maailman rahoista ei itse asiassa ole olemassakaan. Kapitalismissa ei tärkeää ole työn arvo vaan ns. odotusarvo.

Empiria puhuu Marxin työarvo- eli riistoteoriaa vastaan, mutta filosofia sen puolesta.

Me entiset kommunistit olemme puolustaneet tieteellistä maailmankatsomusta, omaamme. Tiede ei kuitenkaan ole meidän teorioissamme palvellut ihmisen vapautta vaan riistoa ja valtiollista alistamista. Marxismi-leninismi oli proletariaatin diktatuurin aatteellinen perusta, tieteen väärentämistä hallitsevan luokan tarpeisiin. Se oli uskonto, jolla pyhitettiin diktatuuri.

Vasemmisto ei saa hylätä tiedettä. Päin vastoin. Tieteen avulla meidän on selvitettävä, mikä on todellisuus. Politiikka on taistelua todellisuudesta. Tiede kuuluu kaikille, mutta ei ole kenenkään omaa. Politiikka pitää perustaa tieteeseen, mutta ei mihinkään yhteen ainoaan oikeaan oppiin. Porvaristo uskoo yhteen oppiin eli omaan kansantaloustieteeseensä kuin taloudelliseen teologiaan: markkinat pyhitetään.

Marx uskoi historian lainalaisuuksiin eli dialektiikkaan. Hän johti yhteiskuntien dialektisen kehityksen yksityisomistuksen muodonmuutoksista. Hän huomasi, että konfliktit ovat kaiken kehityksen välttämättömiä edellytyksiä. Erityisesti hänen valta-analyysinsä oli hedelmällinen: valta ei ole vain persoonallinen vaan myös yhteiskunnallinen voima, joka ei tule jumalalta tai jumalilta vaan myös talouden yksityisomistuksesta. Sellainen valta ei ole uhattuna vaaleissa tai nykyisessä parlamentaarisessa demokratiassa.

Marx oli myös väärässä. Aatteet eivät kiinnity vain omistussuhteisiin, eikä historia ole determinististä, vain ihmisten toiminnasta riippumatonta luokkien ja luokkataistelun historiaa. Vallankumous oli Marxin ratkaisu kaikkiin kapitalismin ongelmiin, mutta vaihtoehdot eivät tänä päivänä ole vain vallankumous tai ei. Sitä kaaosta, minkä vallankumous tuottaa, ei pidä saattaa aikaiseksi kumoamalla kapitalismi ilman että tiedetään mitä tulee sen tilalle. Meidän on se kerrottava.

Marx oli viisas mies, ja hän tarvitsee nyt työnsä jatkajia eikä vain kopioijia ja monistajia.

Kommunistit ovat aina uskoneet, että valtiovalta voi vapauttaa ihmiskunnan yksityisomistuksen tuottamasta riistosta. Valtiomonopolistinen sosialismi ei kuitenkaan ole ollut pragmaattinen, kestävä ratkaisu. Jos valtio omistaa, kukaan ei omista.

Jos sosialismi määritellään pelkästään tuotantovälineiden yhteisomistukseksi, se ei ole uskottava vaihtoehto kapitalismille. Siitä on ihmiskunnalla kollektiivisesti huonoja kokemuksia. Sosialismiin kiinnittyy ihmisten mielissä enemmän väkivaltaa kuin vapautta. Jos politiikan avulla on ihmisille annettava toivoa paremmasta vapaudesta ja paremmasta elämästä, voi olla, että näköala uuden tulemisesta ei kiinnity tähän sanaan.

Vasemmiston on selvennettävä suhteensa sosialismiin. Kelpaako meille se, että se on tuotantovälineiden yhteisomistusta vai onko meidän annettava sanalle uusi sisältö?

Se, mikä on meidän vaihtoehtomme kapitalismille eli se mitä me haluamme asettaa sitä vastaan ja sen tilalle, ei ole välttämättä sidoksissa sosialismiin. Vasemmisto on enemmän kuin sosialismi tai kommunismi. Se on laajapohjainen ja moni-ilmeinen liike, joka syntyi Ranskan vallankumouksessa paljon ennen sosialismia. Vasemmistoon tulee mahtua myös niitä, jotka haluavat 2000-lukua varten uuden ja modernin vaihtoehdon asetettavaksi globaalisen, sähköisen kapitalismin markkinadiktatuuria vastaan. Sitä vaihtoehtoa ei meillä vielä ole.

Se, mikä sosialismissa on aina ollut hyvää, on yhteisöllisyyden arvostus. Se, mikä on ollut huonoa, on inhimillistä aloitteellisuutta ja luovuutta tukahduttava kollektiivisuuden vaatimus.

Mitä meille vasemmalla tapahtuu, jos me edustamme vanhaa sosialismia – tai syndikalismia tai korporatismia – tekemättä tilaa yksilöiden luovuudelle, jos me emme puolusta ihmisoikeuksia ja jos sosialismi on meille vain uskonto?

Ehkä me olemme silloin kuin ne alkukirkon vainotut jäsenet, jotka pitivät uskostaan kiinni ja saivat rohkeudellaan aikaan sen, että kristinuskosta on tullut eurooppalainen valtauskonto ja yleinen moraalioppi. Paavilla tai Lutherilla saattaa olla suurempi vaikutus meidän omatuntoomme kuin Marxilla, mutta ennen kuin niin on käynyt, kirkko on ollut yksi historian pahimmista tyranneista sotineen, ristiretkineen ja toisuskovaisten vainoineen. Haluammeko me kulkea saman tien päätyäksemme samaan?

Euroopassa on vasemmistopuolueita, jotka kantavat ylpeästi kommunistisen liikkeen perintöä ja jotka ovat työväenluokan puolueita. Vasemmistopuolueilla on miljoonia äänestäjiä, joita suuresti loukkaa se, että asetetaan kyseenalaiseksi luokkapuolueiden menestys 2000-luvun politiikan markkinoilla. Näitä näkemyksiä on kunnioitettava, mutta on pohdittava myös uuden tilan raivaamista vasemmistolle, uudismaiden raivaamista ihmisten mieliin.

Mikä on tämän päivän työväenluokka yhteiskunnissa, joissa suuret työyhteisöt ja perinteiset ammatit katoavat? Vaikea sanoa. Vasemmalla me olemme aina määrittäneet "objektiivisen" työväenluokan osoittamalla kaikille köyhille saman yhteiskunnallisen paikan. Me olemme sitten puhuneet heidän nimissään, mutta ilman heidän valtuutustaan. Ihmiset, joiden me sanomme olevan työväenluokkaa, saattavat kuitenkin tuntea mielissään, että he eivät kuulu joukkoon.

Vasemmistossa puhumme mielellämme edistyksestä ja edistyksellisistä voimista. Edistys voi olla vaarallinen sana, jos se pitää sisällään oikeutuksen väkivaltaan, mutta se voi pitää sisällään myös halun uuteen ja uudistumisen. Onko työväenluokka aina edistyksellinen? Voiko se olla myös taantumusvoima, jos uusi on turvatonta ja pelottavaa?

Kommunismi, jota kutsuttiin reaalisosialismiksi, ajautui itsetuhoon. Se, että se ajautui, ei ollut kenenkään juoni; siitä vain ei ollut säilymään. Se kaatui demokratian, tiedonkulun ja oikeusvaltion puutteeseen sekä ihmisen luovuutta rajoittavaan rujoon suunnitteluun.

Reaalisosialismilla, joka oli valtiososialismia ja diktatuuria, on historiallinen äitihahmo: sosialidemokratia. Kaikki vasemmistolaiset ovat saman perheen lapsia. Meidän ei kuitenkaan kannata pohtia paluuta äidin helmoihin, sosialidemokratian syliin, koska se on menneen ajan aate, 1900-luvun ideologia. Se on kuluttaja-aate, ja siinä mielessä armoton luonnolle ja ympäristölle. Sen lisäksi reaalisosialidemokratia on tämän päivän Euroopassa myös aseteollisuutta, militarismia ja laittomia pommituksia. Siitä ei ole kapitalismille vaihtoehdoksi. Monet Euroopan sosialidemokraattiset puolueet ovat sitä

paitsi siirtyneet poliittiseen keskustaan ja hyväksyneet kritiikittömästi raa´an markkinakapitalismin purkamalla eri maissa vasemmiston suuria saavutuksia.

Meidän liittolaisiamme saattavat näissä oloissa olla ne, jotka ovat uskoneet vanhaan sosialidemokratiaan, siihen jonka Euroopan sosialidemokraatit ovat hylänneet. Meidän on oltava liike myös heitä varten.

Mutta ennen kuin me olemme löytäneet Suuren 2000-luvun Vaihtoehdon me olemme tilanteessa, jossa vasemmiston on tyydyttävä valtaamaan arkinen politiikka: julkinen valta poliittisilla keinoilla. Meidän on saatava valtiovalta köyhien ja hyväsydämisten ihmisten puolelle. Meidän pitää puhua kansanvallasta – eli demokratiasta. Vasemmiston aate voidaan ilmaista yhdellä sanalla? Se on demokratia?

Yhteinen toiminta tuottaa yhteisöjä ja yhteisöllisyyttä. Jos meitä ei yhdistä aate, yhdistäköön meitä toiminta. Yhteinen aate on enemmän poissulkeva kuin puoleensavetävä. Jos yhteinen aate on syntyäkseen, se syntyy yhteisessä toiminnassa. Me olemme oppineet historiasta, että aatteet ovat yhteydessä ihmisten elämänkäytäntöön. Vain siitä syystä, että on ollut – verisiä – vallankumouksia, me emme ole unohtaneet 1800-luvun merkittävintä yhteiskunnallista ajattelijaa Karl Marxia? Ilman reaalisesti olemassa ollutta sosialismia ei vasemmistolla olisi nykyistä tilaa toimia?

Vasemmalla halutaan työtä, leipää, asuntoja sekä demokratiaa ja vapautta. Me emme halua orjan vapautta, mitä oli valtiomonopolistinen reaalisosialismi, vaikka se tuotti Venäjälläkin monille ihmisille enemmän turvallisuutta ja elintasoa kuin nykyinen riistokapitalismi.

Venäjällä bolshevikit kaappasivat vallan ryysyköyhälistön tuella, eikä siellä silloin puhuttu vasemmistoaatteesta vaan rauhasta, maauudistuksesta ja leivästä. Venäjällä kommunismi oli sitten sitä, että sivistymättömät ihmiset tekivät marxismi-leninismistä kultaisen vasikan omaksi kuvakseen. Kun Venäjän nykykommunistit hakevat tukensa pyhästä venäläisyydestä ja rakentavat valtaperustakseen tämän päivän ryysyköyhälistön, eläkeläiset ja maaseutuväestön, heidän mahdolliseen menestykseensä ei liity uuden tulemista.

Venäjän kommunistit on kuitenkin vedettävä mukaan eurooppalaisen vasemmiston yhteisyyteen. He ovat maassaan merkittävä yhteiskunnallinen voima, ja meillä on heihin kohtalonyhteys. Jos he eristyvät tai eristetään muista, vaarassa on myös kaikki se, mitä me rakennamme. Ihmisten mielissä me olemme samaa liikettä, emmekä me saisi jättää heille mahdollisuutta pysäyttää liike.

Marx kuvaili hämmästyttävän tarkasti aikansa – ja myös meidän aikamme – kapitalismin. ”Maailmanmarkkinoita hyväkseen käyttäen porvaristo on muuttanut kaikkien maiden tuotannon ja kulutuksen yleismaailmalliseksi.” ReaaliKAPITALismi on kuitenkin erilaista kuin 150 vuotta sitten.

Teollisen toiminnan ja finanssimarkkinoiden globalisoituminen, tuotantoverkon levittäytyminen markkinoiden kautta yli kaikkien rajojen, pääomamarkkinoiden uskomaton inflaatio (jonka käsitteellistämistä porvarillinen kansantaloustiede ei tunne) sekä moderni tieto-, sisältö- ja tajunnantuotantoteollisuus tuottavat maapallolle ennen kokemattoman rahan vallan. Globaalisaatiota on maailmanhistorian tehokkain riisto työn organisaation avulla, talouden hierarkiset valta- ja alistussuhteet sekä voittojen ja resurssien jako markkinoiden kautta hyväosaisille. Kapitalismi tuo mukanaan toimintakyvyttömyyttä ja turhautumista ja se lamauttaa mielikuvitusta. Se yhdenmukaistaa ja samanlaistaa tajuntaa.

Näissä oloissa on tehtävä vasemmistolle lisää tilaa toimia. On tehtävä uusarvio yrittäjyydestä, mitä on työn tekeminen omilla tuotantovälineillä. On kunnioitettava vapaiden ihmisten ammatteja eikä vain palkkaorjuutta. On tuettava perheviljelijää maatalouden teollista tuotantotapaa vastaan. On löydettävä yhteistyökumppaneiksi reaalikapitalismissa toimivat ekologiset ja sosiaaliset vastavoimat: ay-liike sekä kansalais- ja vaihtoehtoisliikkeet. On tehtävä itse sen sijasta, että vasemmisto on aina kertonut muille, mitä muiden pitää tehdä. Monet ovat nykyisin valinneet pienten asioiden tekemisen tien.

Vasemmiston itsetuntemuksen pohjana on tämän päivän Euroopassa joukko sellaisia yhteisiä vaatimuksia, jotka kiinnittyvät enemmän yhteiseen toimintaan kuin yhteiseen ideologiaan. Vasemmiston yhteisiä tavoitteita kaikissa Euroopan maissa voisivat olla:

1) hyvä sosiaaliturva,
2) punavihreys eli toiminta puhtaan ympäristön ja terveellisen ruuan puolesta,
3) töiden uusjako työaikaa lyhentämällä,
4) sukupuolten tasa-arvo sekä
5) rasisminvastaisuus.

Näiden tavoitteiden puolustaminen on arkista taistelua kapitalismia vastaan, sen pääomien logiikan murtamista, että niille pitää aina saada korkein mahdollinen tuotto ja alhaisimmat verot. Nämä tavoitteet, joiden yhteydessä joku saattaa puhua demokraattisesta sosialismista, ovat meidän aikamme rauha, maauudistus ja leipä?

Monimutkaisempia asioita ovat sitten demokratian puolustaminen ja yhteiskuntien militarisoimisen torjunta – eli hyökkäysliitoksi muutetun NATO:n ja USA:n maailmahallinnan vastainen taistelu. Ne vaativat ihmisiltä korkeampaa tietoisuuden astetta kuin rauha, maauudistus ja leipä.

EU-integraation syveneminen asettaa meille kysymyksen, onko tullut aika luopua kansakunnasta ja kansallisvaltiosta yhteisön itsetuntemuksen lähteenä. Pohjoismaisesta näkökulmasta vastaan, että ei ole, ei ainakaan vielä. Me emme halua luopua monien vasemmistolaissukupolvien työn tuloksista tämän ajan kapitalistiluokan ja markkinoiden pyhittämisen hyväksi. EU:ssa on uusliberalistinen hegemonia, rahan ylivalta ihmisiin. EU:ssa on myös federalistinen hegemonia, poliittinen pyrkimys korvata demokraattisempi kansallinen päätöksenteko epädemokraattisemmalla ylikansallisella päätöksenteolla. Meillä pohjoismaissa se merkitsee vasemmiston suurten saavutusten purkamista.

Vasemmisto on kansainvälinen liike, mutta on oltava tarkka määriteltäessä suhde kansallisen ja kansainvälisen välillä. Demokratian näkökulmasta tunnetaan vain kansallinen demokratia, ei kansainvälistä. Useimmat kansainväliset järjestöt ovat maiden tai tasa-arvon näkökulmasta epädemokraattisia, niin kuin YK, EU, NATO, IMF, Amnesty, Greenpeace, olympiakomitea tai Euroopan laajuiset poliittiset puolueet PPE ja PSE, kukin omalla erikoisella tavallaan. Pienissä maissa me emme halua vaihtaa omaa kansallista demokratiamalliamme omaamme huonompaan kansainväliseen.

GUE/NGL-yhteistyössä meidän lienee viisasta määrittää sellaisia tavoitteita, jotka yhdistävät, ja välttää sellaista aatteellisuutta, joka erottaa. Meillä ei löytyne yhteiselle Eurooppa-puolueelle yhteistä aateperustaa. Jos kuitenkin Euroopan parlamentti päättää ruveta jakamaan puoluetukea Euroopan laajuisille poliittisille puolueille, asia nousee keskusteluun.

Vasemmalla me tarvitsemme 2000-lukua varten uuden, mielellään yhteisen kapitalismi-analyysin. On valmisteltava Suuren 2000-luvun Vaihtoehdon etsimistä ja löytämistä. Niin ikään me tarvitsemme yhteisen forumin EU:hun kuulumattomien maiden vasemmistopuolueiden kanssa; muuten me jätämme potentiaaliset liittolaiset yksin tai saamme ne kääntymään aatteellisten kilpailijoiden puoleen. Me emme kilpaile oikeiston kanssa samoista äänestäjistä. Sosialidemokraatit ja vihreät taas ovat myös kilpailijoitamme eivätkä vain yhteistyökumppaneitamme.

Vasemmisto ei saa olla vain kuluttajaliike. Tarvitaan solidaarisuutta muita kohtaan ja yhteisöllisyyttä. Tarvitaan sivistystä, kulttuuria ja terveyttä. On puolustettava totuutta, kauneutta ja puhtautta. On pohdittava syntyjä syviä, rakennettava pilvilinnoja ja silloin tällöin myös naida napsittava.

Ei riitä, että vaaditaan leipää, asuntoja tai työtä. Mutta ilman, että puolustetaan leipää, asuntoja tai työtä, ei saada resursseja rakentaa pilvilinnoja ja pohtia syntyjä syviä.

Euroopassa ovat viime aikoina menestyneet vaaleissa ne vasemmistopuolueet, jotka ovat edustaneet uussosialismia ja työväenluokan vanhaa arvomaailmaa. Mutta riittääkö meille se, että saadaan vaaleissa 5-10 % äänistä? Riittääkö meille se, että ei kamppailla vallasta ja hegemoniasta? Jos se riittää, meidän ei tarvitse pohtia uuden tulemista. Palataan vain takaisin aatteen juurille. Silloin riittää, että uskotaan vanhaan niin kuin alkukristillinen seurakunta Jeesuksen uuteen tulemiseen. Mutta jos kysymys on vain uskosta, rakennammeko silloin sosialismia maan päälle vai taivaisiin?

Keskustelu alustuksesta oli vilkas. Kukaan ei käynyt päälle. Melkein kaikki käyttivät puheenvuoron.

Italian puoluejohtaja **Fausto Bertinotti** muistutti, että marxismia ei saa liittää vain Neuvostoliiton nimeen eikä työväenliikkeen kokemuksia saa johtaa vain reaalisosialismista. On puhuttava *monesta marxismista.* Hän peräänkuulutti monimuotoista, vaihtoehtoista vasemmistoliikettä.

Kreikkalainen **Dimitrios Koulourianos** todisti sen puolesta, että vasemmisto ei tarvitse mitään pyhää istuinta eikä profetia-marxismia. Dogmaattisuuden tie on kävelty loppuun, eikä sen päästä löytynyt aarretta.

Saman maan toinen edustaja **Efstratios Korakas** on tulisieluinen, Neuvostoliitossa koulutettu kommunisti, jonka mielestä on parempi, että on suuria ajatuksia kuin että ei ole lainkaan ajatuksia. Hänen mielestään sosialismin katoaminen maapallolta on ollut vaikutuksiltaan kielteinen asia. Nyt on vallassa pääoman barbaria.

Saksalainen **Helmut Markov**, entinen dersu ja nykyinen ossie, sanoi DDR:n romahtaneen ennen muuta *demokratian puutteeseen.* Maassa ei ollut kansalaisvapauksia eikä se ollut oikeusvaltio. Talous oli tehoton, ja se johtui myös valtion eli kansan omaisuudesta, jolla ei ollut oikeaa isäntää. Politiikka on hänen mukaansa pitkän aikavälin projekti, ja siinä on kuljettava lyhyiden askelten tietä. Kun DDR romahti, puolueen (PDS) kannatus oli alussa 13 %. Nyt se on itäpuolella monin paikoin yli kaksinkertaistunut, ja puolue on laajenemassa myös länteen. Liittopäivillä on heiltä puolisen tusinaa läntisen osan edustajia, ja vast´ikään oli yksi baijerilainen demari loikannut PDS:ään.

Ruotsalainen **Herman Schmid** korosti demokratiaa sekä poliittisia oikeuksia ja vapauksia. Hänen mielestään vasemmistolla on suuri ansio siihen, että on nostettu kansat köyhyydestä aktiivisiksi toimijoiksi. On tärkeä tarkastella kaikkia ihmisten välisiä sosiaalisia suhteita ja niissä ilmenevää kulttuurin kudelmaa. Politiikka ei ole vain taloutta.

Portugalilaisen **Ilda Figueiredon** mielestä ns. kolmas tie ei millään tavalla poikkea siitä tiestä, jota kapitalismissa tänään kuljetaan. Kolmas tie johtaa samaan kuin ensimmäinenkin, epäsosiaaliseen kapitalismiin.

Hollantilainen **Erik Meijer** halusi vasemmiston edustavan niin paljon demokratiaa ja niin vähän diktatuuria ja väkivaltaa kuin mahdollista. Hänen maassaan vanha marxilainen puolue oli tehnyt poliittisen comebackin kieltämällä sosialismin sekä modernisoimalla puolueen julkikuvan vihreäksi. Muutos oli onnistunut, ja Hollannin punavihreä vasemmisto oli uudella vihreällä identiteetillä eurovaalien suuri voittaja. Meijer on ollut sen puolueen varapuheenjohtaja, mutta takkien täydellinen kääntäminen oli saanut hänet liittymään sosialistiseen puolueeseen, joka koostuu uusmarxilaisista, vasemmistodemareista sekä vihreistä. Myös se on voittanut viimeaikaisissa vaaleissa, kun kaikki eivät ole halunneet luopua marxismista ja tehdä eroa työväenluokkaan.

Hollanti on onnistunut kolmannen tien kulkemisessa Euroopassa niin hyvin, että Bill Clinton on onnitellut pääministeri Wim Kokia (kolmannen) tien näyttämisestä muille. Maassa on hyvä työllisyystilanne, mutta kauniit luvut perustuvat siihen, että siellä 38 % työvoimasta tekee *osa-aikatyötä* ja 13 % työvoimasta on *työkyvyttömyyseläkkeellä.* Eläkeikää on myös alennettu niin, että vain yksi neljästä 55-65 vuotiaasta on töissä. Tällä menetelmällä Hollantiin on luotu sellainen työvoimapula, että monissa ammateissa siellä käy töissä irlantilaisia ja englantilaisia duunareita, jotka palaavat viikonlopuiksi koteihinsa.

Ranskalainen **Sylviane Ainardi** korosti sikäläistä tapaa toimia: on saatava ihmiset liikkeelle, tarvittaessa myös kaduille. Ranska lyhentää yleistä työaikaa palkkoja alentamatta, mutta valtion tuella. Metodi on kaikilla aloilla sama, ja nykyaikana se merkitsee ongelmia. Alat eivät ole yhteismitallisia, eikä työaikaa ehkä ole viisasta lyhentää kaikilta samalla metodilla. Joka tapauksessa ranskalaiset käyvät merkittävää arkipäivän taistelua kapitalismia vastaan, sillä sen logiikkaan ei kuulu työajan lyhentäminen.

Sylvie-Yvonne Kaufmann, Saksan PDS:n varapuheenjohtaja, ilmoitti, että heillä oli päätetty ehdottaa uuden Euroopan laajuisen vasemmistopuolueen perustamista yhdistämään vasemmiston kansainväliset rivit. Konservatiiveilla (kokoomuksella), demareilla, liberaaleilla (kepulla) ja vihreillä on jo vastaava puolue. GUE-vasemmistossa asiaa ei ole pidetty kiireellisenä johtuen siitä, että meillä ei ole ollut yhteistä ideologiaa. On ollut vain yhteisiä tavoitteita. Ennen yhteisen puolueen perustamista pitää uuden vasemmiston itsetuntemusta vielä paljon kehittää.

Italialainen **Carlo Ripa de Meana** oli kutsuttu seminaarin erityisvieraaksi. Hän on entinen EU:n ympäristökomissaari, joka loikkasi edellisellä parlamenttikaudella vihreistä meidän ryhmäämme. Kesän vaaleissa hän ei enää ollut ehdokkaana. Hän edustaa globaalisia ympäristön ja ihmisten suojelun ja sotien vastustamisen periaatteita. Ympäristön suojelu kuuluu hänen mielestään nimenomaan vasemmistolle, kun oikeisto hyväksyy aina sen että yritetään rikastua ympäristön kustannuksella. Vihreät puolueet ovat hänen mukaansa varsinkin hallitusvallassa ollessaan pettäneet liikkeen alkuperäiset ideat ja niistä on tullut vanhan vallan pönkittäjiä. Hän näki tärkeäksi organisoida paikalliset yhteisöt globaaleja uhkia vastaan, ja hänen vaihtoehtonsa ovat aina väkivallattomia. Aikamme perusongelmaksi hän määritteli taloudellisen kasvun. Koko ihmiskunnan ei pidä tavoitella vain korkeita kasvulukuja. On historiallinen välttämättömyys yhdistää *vasemmisto ja moderni ympäristöliike.*

Seuraavan päivän alustaja **Ken Coates**, viime kaudella meidän ryhmäämme loikannut Englannin labourin meppi, ilmoitti tuntevansa ikävää, kun hän ei enää ole mukana pohtimassa uuden tulemista. Hän sanoi tämän keskustelun todistaneen rikkaista erimielisyyksistä ryhmässä, ja se antaa hyvän poikkileikkauksen tämän päivän vasemmistosta. Se on GUE:ssa arvokasta. Ken Coatesia ei valittu villiltä listalta uuteen europarlamenttiin, kun Englannissa ei eurovaaleihin mennessä ehditty perustaa uutta vasemmistopuoluetta, joka olisi haastanut Blairin oikeistososialidemokratian. Seuraaviin vaaleihin sellainen puolue tulee. Sen perustamista tukevat monet ay-aktiivit, joiden vaikutusvallan labour-puolueessa on Blair kuohinut.

Illalla ryhmämme tarjosi päivällisen kokouksen osanottajille. Tilaisuudessa soitti jazz-kvartetti Claes Andersson, Eero Koivistoinen, Reiska Laine ja Häkä Virtanen. Kun soittajissa oli kaksi viime kauden kansanedustajaa, se herätti vieraissa ihastusta ja uskoa kulttuurin voimaan.

Claes oli sairastellut, ja hänen viimeisimmästä sydämen ohitusleikkauksestaan oli kulunut vain kuusi viikkoa. Silti hän oli mukana kuvioissa.

Päivällisen lomassa kävin television ajankohtaisohjelmassa puhumassa Helsingin Sanomien vallasta.

Helsingin Sanomat on Suomen mielipidevaikuttaja, joka vaikenee tärkeämmistä asioista kuin kirjoittaa. Ohjelmassa entinen päätoimittaja myönsi, että Hesari on konsensus-Suomen lehti, sen pää-äänenkannattaja.

Pääsin suorassa lähetyksessä kertomaan, miten meillä oli par´aikaa ryhmämme kokous Helsingissä. Kyseessä oli ensimmäinen kokous Helsingissä kautta aikojen. Me olemme keskisuuri europarlamenttiryhmä, jossa on 42 jäsentä 10 maasta. Kuitenkaan yksikään Helsingin Sanomien – tai muiden johtavien tiedotusvälineiden – toimittaja ei tullut paikalle koolle kutsumaamme lehdistötilaisuuteen kuuntelemaan, mitä meillä saattaisi olla sanottavaa. Sen asian syötin ohjelmassa päätoimittaja **Janne Virkkuselle**.

Olimme valmistautuneet puheenjohtaja Francis Wurtzin, Carlo Ripa de Meanan ja Ken Coatesin voimin puhumaan lehdistötilaisuudessa uudesta europarlamentin suunnittelemasta puoluetuesta, jota me emme hyväksy, sen mahdollisesta vaikutuksesta ylikansallisen puoluelaitoksen syntyyn, eurooppalaisten puhelinten amerikkalaisesta salakuuntelusta sekä ryhmämme

NATO-vastaisista kannoista. Ripa de Meana olisi ollut valmis entisen pitkäaikaisen komissaarin arvovallalla kertomaan siitä, miten Euroopan vihreät ovat pettäneet ympäristö- ja rauhanliikkeiden asian.

Vain Kansan Uutiset uutisoi Suomessa näistä tärkeinä pitämistämme asioista. Olisi ollut kiva saada asioiden ohella esitellä suomalaisille sekin asia, että kerrankin oli loikattu myös meille päin, Coates demareista ja Ripa de Meana vihreistä.

Poliittiset toimittajat (jotka lehdistötilaisuuden aikaan joivat kaljaa eduskunnan kuppilassa?), ovat kasvaneet Suomessa omaksi rälssikseen. He päättävät, mikä on tärkeää, eikä siitä päätöksestä voi valittaa. Tässä tapauksessa he päättivät paikalla käymättä, että meidän ryhmällämme ei ole tärkeitä asioita tiedotettavaksi suomalaisille.

Olisin hyväksynyt sen, että meistä ei puhuta mitään, jos he olisivat vaivautuneet käymään paikan päällä toteamassa asiamme turhanpäiväisiksi. Sitä en hyväksy, että he ottivat vaikenemiskannan käymättä paikan päällä. En usko, että vihreiden vastaava kokous Helsingissä joulukuun alussa vaietaan samalla tavalla. Se selviää itsenäisyyspäivän jälkeisellä viikolla. Luulen, että vihreiden lehdistötilaisuudessa on paikalla ainakin Eeva-Maija Sippola Helsingin Sanomista. Vihreillä on lehdessä hovitoimitus.

Ongelma ei tietystikään ole vain Helsingin Sanomat, vaikka se on näkyvä ja johdonmukainen ongelma. Ongelma on myös *Yleisradio*, joka myös on valtaeliitin äänenkannattaja eikä tuota suomalaisille aineksia tai älyllisiä virikkeitä monipuolisen maailmankuvan muodostamiseen. Yleisradio vaikeni lupamaksuvaroilla eurovaalit, eikä se niin ollen ollut julkisen palvelun kanava. Mihin tarkoitukseen se haluaa lupamaksujen korotuksen, jos sen ohjelmissa ei käsitellä kunnolla edes niin tärkeää asiaa kuin oman maan demokraattiset vaalit?

Alkusyksystä ihmettelin kovasti tv-uutisten juhlaohjelmassa haastatellun toimittaja **Kalle Heiskasen** kantaa, jonka mukaan EU-kansanäänestyksen alla ns. EI-puolella ei ollut yhtään – siis ei yhtään – uskottavaa henkilöä, jota olisi voitu haastatella tv-uutisissa EU:n vaikutuksista maamme tulevaisuuteen. Myös Yleisradio – eikä vain Helsingin Sanomat – tekee europropagandaa. Televisiossa on oikein ohjelma *Eurovi*, jossa euroeliittimme saa selittää asioita parhain päin. Se on meidän aikamme *Näin naapurissa*-ohjelma. Onneksi propagandaan turtuu.

Helsingin Sanomien päätoimittaja ylpeili illan ohjelmassa sillä, että kansanäänestyksen alla lehti oli antanut palstatilaa **Hilkka Pietilän** EU-kriittisille kirjoituksille. Erkki Tuomioja kysyi aivan oikein, että miksi juuri hänestä tehtiin lehdessä EU-vastustuksen mannekiini. Hilkka oli hyvä, mutta olisi EI-puolella ollut laajempikin mannekiinien kirjo: 43 % Suomen kansasta.

Helsingin Sanomien vallankäyttöä oli se, että EU-kielteisyys ja varsinkin sen perusteet vaiettiin. Jos lehti kirjoitti EU-kritiikistä, se suodatti mielipiteet omien toimittajiensa kautta antamatta tilaa alkuperäisille mielipiteille. Samalla lehti otti itse virallisesti myönteisen kannan EU-hankkeeseen ja julkaisi kansanäänestyksen aikaan oikein koko etusivun suuruisen mainoksen jäsenyyden puolesta.

On mielenkiintoista nähdä, kuka on Helsingin Sanomissa Suomen NATO-jäsenyyden vastustajien Hilkka Pietilä. Tuskin kukaan. On vain yksi totuus.

Kun itse yritin joskus tarjota lehteen kriittistä kirjoitusta Suomen *natottamisesta*, pääkirjoitussivun toimittaja vastasi, että heidän lehdessään oli jo julkaisun alla yksi NATO-kirjoitus. Niin että kyllä Helsingin Sanomissa NATO:sta puhuttu on!

Illan ohjelman jälkeen ei päätoimittaja Janne Virkkunen ollut juttutuulella vaan poistui paikalta Ahtisaaren varjohallitsijan eli presidentin entisen avustajan **Alpo Rusin** seurassa. Asiaa seuraavissa piireissä on pitkään herättänyt hämmästystä se, miksi lehti ensin valitsi Ahtisaaren presidentiksi ja sitten erotti hänet.

Torstai 21.10

NATO, kriisinhallinnan Microsoft

Aamulla ryhmämme kokousta jatkettaessa alustajana oli Antti Sierla ulkoministeriöstä. Hän puhui Suomen roolista Helsingin joulukuisen EU-huippukokouksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen osuuden valmisteluissa.

Olimme Antin kanssa yhtä aikaa Kauppakorkeakoulussa sekä ulkoministeriön kansainvälisten asioiden valmennuskurssilla (KAVAKU) numero yksi vuonna 1970. Sitä kurssia Keijo Korhonen pitää syksyn muistelmissaan jonkinlaisena kurssien kurssina, ja olihan se melkoinen kokemus. Jos olisin jäänyt ulkoministeriöön, saattaisin nyt olla suurlähettiläs niin kuin ovat useimmat silloiset kurssitoverini.

Sierlan alustus perustui Kölnin kesäkuisen huippukokouksen päätöksiin, joiden mukaan Suomi panee huippukokouksen valmisteluissa toimeen EU:ssa ilmaistun yhteisen tahdon. Omaa vaikutusmahdollisuutta pienellä maalla ei juurikaan ole. Sen ovat osoittaneet puheenjohtajakauden tapahtumat. Suomelle on osoitettu paikka.

On selvää, että lyhyen ajan sisällä poliittis-sotilaallinen kummajainen *Länsi-Euroopan unioni (WEU)* lopetetaan. EU:n neuvostolle tulee noin sadan henkilön – eli WEU:n esikunnan – kokoinen sotilassikunta, jonka tehtävänä on kerätä ja analysoida sotilaallista tiedusteluaineistoa. Se on EU:n vakoiluorganisaatio. Sodanjohdon esikuntaa ei EU:lle tule, vaan kaikkinaiset taistelu- ja operointisuunnitelmat tehdään NATO:ssa. Se on avainasemassa ns. kriisinhallinnassa. Se on niin ylivoimainen sillä alalla koko maailmassa, että sen voidaan sanoa olevan eräänlainen kriisinhallinnan Microsoft, kaiken kattava monopoli.

Pahin vaihtoehto Suomelle on se, mitä monet isot NATO-maat vaativat: että WEU fuusioidaan EU:hun. Se tekisi myös EU:sta sotilasliiton.

Kölnin kokouksen päätösten perusteella ei EU:ssa oikein voisi valmistella yhteistä puolustusta, mutta sen valmistelu on kyllä alkanut. Sitä valmistellaan Suomen kannasta riippumatta.

Vasemmistolaisen näkökulman EU:n sotilaalliseen vahvistamiseen esitti **Ken Coates**, joka rauhan miehenä oli joutunut Englannin labourissa arkipäivän militaristin Tony Blairin puhdistusten kohteeksi. Blair oli Kosovon sodassa haukka. Kenin mukaan hän oli aikoinaan Englannin rauhanoppositiossa, mutta nyt hän on – niin kuin muutkin Euroopan demarit – sodan ja asevarustelun puolella. Asian testattiin Kosovon "humanitaarisessa interventiossa".

Blair valmistautui aktiivisesti maasotaankin. Kirjeet oli kirjoitettu ja osoitelaput liimattu kuoriin siinä tarkoituksessa, että Englanti kutsuu 50 000 miestä reservistä palvelukseen. Prosessin keskeytti kuitenkin Milosevicin yllättävä antautuminen.

Blairin ohella rauhanaktivisteja ovat olleet Vietnamin sodan kutsuntoja pakoillut **Bill Clinton**, Blairin ulkoministeri **Robin Cook**, Saksan punavihreät **Gerhard Schröder** ja **Oskar Fischer** sekä NATO:n entinen pääsihteeri, EU:n nykyinen ulkopolitiikkavastaava **Javier Solana**. Solana, jonka valinnalle Mr. Ulkopolitiikaksi Paavo Lipponen antoi Suomen täyden tuen viemättä asiaa hallituksen käsittelyyn, kirjoitti 1970-luvun lopussa ryhmämme jäsenen Alonso Puertan kanssa Espanjassa kirjan "50 syytä erota NATO:sta".

Myös Blairin USA-yhteistyö toimii. Hänen esikunnassaan häärii päällikkönä henkilö, joka on ollut Englannin salaisen palvelun MI6:n edustaja Englannin Washingtonin suurlähetystössä päätehtävänään hoitaa yhteistyö CIA:n kanssa.

Ken Coates esiintyi pitkäaikaisena END-aktivistina (eli ydinaseriisunnan puolustajana) NATO:a vastaan ja arvosteli voimakkain sanoin NATO:n 50-vuotisjuhlapommituksia Jugoslaviassa. Se, että pommit osuivat myös Kiinan suurlähetystöön, ei ollut vahinko. Englannin lehdissä oli kerrottu, että lähetystön kautta kulki Jugoslavian armeijan viestiyhteyksiä, ja NATO otti niiden tuhoamiseksi suuren maailmanpoliittisen riskin pommittamalla Kiinaa vieraalla maaperällä muka vanhentuneiden puhelinluettelon karttojen perusteella.

Sodan tausta oli se, että Kosovon albaanien sissiliike UCK lähti viime vuonna kapinaan serbejä vastaan ja aloitti sisällissodan. Sitä yritettiin tämän vuoden tammikuussa sovitella Pariisin lähellä *Rambouilletissa*, jossa NATO-maat laativat sodan osapuolille rauhansopimusluonnoksen. Yksikään suomalainen valtalehti ei julkaissut sopimuksen sisältöä. Siinä asetettiin Milosevicille ilmeisen mahdottomia ehtoja hyväksyttäväksi. Yksikään itsenäinen valtio ei olisi voinut suostua siihen, että sen alueesta tehtäisiin sen kustannuksella NATO-joukkojen harjoituskenttä. NATO:lle olisi pitänyt antaa vapaa kulku entisen Jugoslavian alueen teillä, vapaat lentokentät sekä rautatie- ja jokiyhteydet sekä mahdollisuus vieraiden joukkojen läsnäoloon ja sotaharjoituksiin koko maan alueella, ei vain Kosovossa. NATO tarvitsi sillanpääaseman ja tukikohdan Balkanille. Se tarvitsi siihen sotaa, jossa sen liittolainen oli paikallinen albaanisotilasjoukko UCK. Omasta puolestaan UCK hyväksyi Rambouilletin sopimuksen.

Kenin mielestä ratkaisevaa NATO:ssa on se, mitä USA tekee. Tässä tapauksessa se asetti itsensä YK:n yläpuolelle ja päätti yhdessä EU-maiden kanssa ruveta pommittamaan vierasta maata. Nämä maat ottivat lain omiin käsiinsä, sillä kansainvälisen oikeuden mukaan *kauppasaarrot ja sotatoimet ovat laillisia vain jos niillä on kansainvälisen yhteisön (YK:n) siunaus*. Sitä ei nyt ollut. USA ei kunnioita kansainvälistä oikeutta, ei ratifioi kansainvälisiä sopimuksia (minkä osoitti ydinkoekiellon hyväksymättä jättäminen) eikä edes maksa osuuttaan YK:n kuluista. NATO:n maailmanherruutta vastaan on oltava riippumatta Milosevicista, jota harvat haluavat tukea, tai Kosovon sodasta. Nyt ei saa eristää seuraavaksi Venäjää.

Ken halusi eurooppalaisten puolueiden ja järjestöjen järjestävän yhteistoimintaa yli puoluerajojen. Hän halusi meidän parlamenttiryhmämme osallistuvan sellaisen kansainvälisen kokouksen järjestämiseen, johon osallistuisi puolueiden ohella rauhan- ja kansalaisliikkeitä ja jossa valmisteltaisiin toimia Euroopan *yhteistyövaraisen turvallisuuden* puolesta. Monet kannattivat hänen ehdotustaan, ja siihen palataan syksyn mittaan.

Espanjalainen meppi **Pedro Marset** oli osallistunut sellaisen haasteen valmisteluun, jonka perusteella myös Clinton ja Solana oli haluttu saada Haagin sotarikostuomioistuimeen vastaamaan laittomien pommitusten aloittamisesta ja parin tuhannen siviilin kuolemasta. Asia ei ole edennyt yhtä nopeasti kuin hyväksyttiin haaste saada Milosevic tuomiolle. NATO:n haasteen käsittely tapahtui kahdessa päivässä, Marsetin ja kumppanien haasteen käsittely kestänee vuosia.

On muuten mielenkiintoinen asia se, että USA ei myönnä Haagin tuomioistuimen toimivaltaa omiin kansalaisiinsa, mutta samaan aikaan se on vaatimassa siellä tuomiolle muiden maiden kansalaisia.

EU:lle – ja **Tarja Haloselle** – kävi näissä asioissa köpelösti. EU kutsui lokakuun alkupuolella mahtipontisesti 29 Milosevicin vastaisen opposition jäsentä kokoukseen, jossa piti suureen ääneen vaatia neljän muunkin serbijohtajan luovuttamista Haagiin tuomittaviksi. Vain 13 tuli, eivätkä hekään olleet kaikkein tärkeimmästä päästä. Poisjääntien syy oli se, että kansalaismielipide ei serbien maassa tukenut EU:n, Suomen ja Halosen kantaa. Serbit eivät halua luovuttaa veljiään ja sisariaan tuomittavaksi prosessissa, jonka takana on maata monen kuukauden ajan pommittanut NATO. Lännessä ei ymmärretä serbien mielialoja. Siinä maassa eivät Milosevicin vastustajatkaan voi olla pommittajien ystäviä.

EU käy taloudellis-poliittista kampanjaa Milosevicia vastaan toimittamalla energiaa opposition hallitsemiin Nisin ja Pirotin kaupunkeihin. Viesti niille, jotka haluavat kaataa vanhan hallinnon, on se että jos onnistutte niin EU auttaa teitä taloudellisesti. Jos Milosevic sattuu

kaatumaan, se tulee EU:lle todella kalliiksi. EU alkaa silloin maksaa tuhotun maan jälleenrakennuksen kuluja.

Saksan PDS:n edustaja tiesi kokouksessamme kertoa, että heidän puolueensa oli haastanut Saksan johtajat maan perustuslakituomioistuimeen siitä, että nämä olivat aloittaneet sodan ilman Saksan liittopäivien päätöstä.

Perjantai 22.10

Kolme läntisen maan viisasta miestä

Opintopäivien ja ryhmäkokouksen päätteeksi olin järjestänyt mepeillemme mahdollisuuden vierailla päiväseltään Tallinnassa.

Suomalaiset mepit ovat vallanneet europarlamentin Viro-delegaation vielä perusteellisemmin kuin Venäjädelegaation. Ilkka Suominen on sen puheenjohtaja, Matti Wuori varapuheenjohtaja, Kyösti Virrankoski jäsen ja minä varajäsen. Venäjä-valtuuskunnassa meiltä on samat jäsenet kuin edellisellä kaudella: Reino Paasilinna, Paavo Väyrynen ja minä. Tällä kaudella ei tässä yhteistyövaltuuskunnassa ole ketään kokoomuslaista. Heidän suunnallaan ei olla kiinnostuneita Venäjästä.

Meidät otti Tallinnassa vastaan riigikogun varapuhemies ja Eurooppa-valiokunnan puheenjohtaja **Tunne Kelam**. Hän puhui selvää tekstiä. Nyt, kun venäläisten miehitys Virossa on päättynyt, maa haluaa EU:n jäseneksi.

Kaikki eivät sitä halua. On merkittävä kansalaismielipide, jonka mukaan on päästy eroon yhdestä liitosta eikä heti pidä mennä toiseen. EU-vastaisuus on ollut Virossa, erityisesti maaseudulla, lisääntymään päin. Se saattaa johtua myös maatalouden ongelmista. Tällä menolla koko maa elää pian tuontiruuasta.

Tallinnan vast´ikään pidetyissä paikallisvaaleissa kaupungin venäläiset olivat liittoutuneet oikeistopuolueiden kanssa. Usein kaikkia venäläisiä pidetään kommunisteina, mutta se ei ole totta. Heitä on jokaiseen poliittiseen lähtöön niin kuin muidenkin maiden kansalaisia. Eestissä muhii kaiken aikaa ristiriita venäläiset vastaan virolaiset. Jotkut virolaiset keskustapoliitikot ovat liittoutuneet venäläisten oikeistopoliitikkojen kanssa saadakseen sitä kautta lisää poliittista voimaa.

Jos Viro liittyy EU:hun, EU saa merkittävän uuden vähemmistökansan: venäläiset. Mahtavatkohan saada EU:ssa asiansa hoidetuksi omalla äidinkielellään niin kuin saavat suomenruotsalaiset?

Tallinnasta palatessa pohdittiin porukalla EU:n sisäpolitiikkaa.

Pääkomissaari Prodi oli syksyn alussa pyytänyt kolmea entistä poliitikkoa eli ns. viisasta miestä esittämään yhteisen näkemyksen EU:n instituutioiden uudistamisesta hallitusten välistä konferenssia (HVK) varten. EU ei voisi laajeta niin, että pienet maat saisivat niskalenkin suurista, ja siksi päätöksentekojärjestelmää täytyy muuttaa.

Prodin ukkoporukkaan kuuluivat Belgian entinen pääministeri **Jean-Luc Dehaene** (joka oli vähällä tulla valituksi EU:n pääkomissaariksi Jacques Santerin sijasta mutta ei liiallisen federalistisuutensa takia sitten tullutkaan), Saksan liittotasavallan entinen presidentti **Richard von Weiszäcker** ja Englannin valtion öljy-yhtiön BP:n entinen pääjohtaja, **lordi Simon** of Highbury. Herrat eivät ole sen viisaampia kuin kukaan muukaan, mutta komission etujen mukaista oli tuottaa tämä raportti ja kutsua sen tekijöitä viisaiksi.

Herrojen tavoitteena oli ollut saada HVK:ssa uudet linjaukset komission kokoon ja kokonpanoon sekä neuvoston äänimääriin. He myös halusivat uusia aloja määräenemmistöpäätäntään. Määräenemmistöistä haluttiin tehdä pääsääntö neuvostotyöskentelyssä jopa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja oikeusasioissa, ja se kasvattaisi myös parlamentin toimivaltaa uusille aloille. Määräenemmistöasiat tulevat parlamenttiin ns. yhteispäätösmenettelynä. Mailta haluttiin ottaa pois veto-oikeus myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan asioissa.

Esille pitäisi nostaa myös unionin oikeushenkilökysymys. Nyt ei EU voi hyväksyä kansainvälisiä sopimuksia, kun kansainvälisoikeudellisesti mitään unionia ei ole olemassakaan. Ovat vain sen jäsenet sekä niiden muodostama Euroopan Yhteisö (EY). Ongelma tämä on niille, jotka vaativat EU:lle paikkaa YK:n turvallisuusneuvostossa. Kukahan sillä tuolilla oikein istuisi?

Komission puheenjohtajan valtaa haluttiin lisätä valittaessa ja erotettaessa komissaareja. Dehaenen mielestä heidän tulee olla koko Euroopan eikä jäsenmaiden komissaareja.

HVK:n teknisissä järjestelyissä haluttiin toimia niin, että neuvotteluja varten komission valmistaisi pohjapaperin. HVK:n takarajaksi haluttiin asettaa vuoden 2000 loppu, josta oli jo itse asiassa sovittu Kölnissä. Sen jälkeen alkaa laajenemisen valmistelu, ja sitä varten pitää EU:n pään olla kunnossa ja vanha valta suojattuna uusia tulijoita vastaan.

Vaikka muodollisesti vanhat herrat eivät muka halunneet tehdä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, he ehdottivat puolustuspolitiikan liittämistä unionin toimintaan. "Työryhmä on sitä mieltä, että hallitustenvälisen konferenssin on ehdottomasti käsiteltävä puolustuspolitiikkaa." Unionin itsenäistä toimintakykyä kriisinhallintatehtävissä on heidän mielestään kehitettävä siten, että "sen tukena ovat uskottavat sotilasvoimat". Eikä jäänyt epäselvyyttä siitä, että Länsi-Euroopan unioni (WEU) pitäisi sisällyttää EU:hun.

Siihen, että tapahtuu kaikki tämä, on vielä pitkä matka. Viime kädessä kaikki tulee hyväksyttäväksi HVK:n jälkeen jokaisen jäsenmaan kansalliseen parlamenttiin. Niin hyväksyttiin jokaisessa maassa erikseen Amsterdamin sopimus, jota käsiteltäessä *Schengenin sopimus* meni Suomessa läpi ikään kuin epähuomiossa. Amsterdamin sopimuksesta oli Tanskassa kansanäänestys, mutta Suomen eduskunnassa sitä ei pidetty lainkaan poliittisena kysymyksenä. Ranskassakin kommunistit äänestivät - hallituspuolueena – sitä vastaan, eikä sellainen luova erimielisyys hallitusvastuussa ole muualla samanlainen ongelma kuin Suomessa.

Dehaenen ryhmän ehdotuksia olivat ensimmäisinä tukemassa konservatiivit, eivät kuitenkaan Englannin oikeistolaiset, eivät ainakaan kaikki. Blairkin näytti haluavan säilyttää kansallisessa päätösvallassa verot, puolustuksen ja rajavalvonnan.

Komission mielestä ehdotus oli "hyvin positiivinen ja stimuloiva". Komissio onkin täynnä federalisteja.

Euroopan parlamentissa Dehaenen työryhmän raportin asioista valmistelevat parlamentin kannan Kreikan Dimitrakopoulos (PPE) ja Saksan Lainen (PSE), molemmat isojen ryhmien edustajia. Se etu on parlamenttiryhmän isosta koosta, että sen kautta yksittäiset mepit voivat saada valmisteltavakseen tärkeitä raportteja. Jos puhutaan koko parlamentin äänellä, valta puhuu.

Parlamentti haluaa olla mukana komission ja jäsenmaiden kanssa HVK:n valmistelussa, ja se on meille isänmaiden Euroopan kannattajilla kielteinen asia.

Parlamentti on unionistinen. Sen enemmistö haluaa EU:n perussopimusten perustuslaillistamista, pitkälle menevää (eli siis jäsenmaiden valtaa vähentävää) instituutiouudistusta, integraation syvenemistä (eli EU:n lisäliittovaltioitumista), EU:n ulkoisen roolin vahvistamista (eli jäsenmaiden oman ulkopolitiikan samanlaistamista) sekä Tampereella alkaneen yhteisen oikeusalueen rakentamisen yhteisöllistämistä. Parlamentti haluaa Helsingin huippukokousta varten uudistusehdotuksen komissiolta eikä Suomelta, koska Prodin joukot veisivät ideoita enemmän liittovaltion suuntaan.

Romano Prodi on näissä asioissa italialainen. Instituutioiden uudistamisessa italialaiset ovat Euroopan federalistisin kansa. Italian parlamentissa on perustettu erityinen puolentoistasadan parlamentaarikon tukiryhmä Euroopan perustuslain laadinnalle.

On tyhjää puhetta, että Suomi päättää itse, missä se on mukana. Tulee tilanteita, joissa ei ole vaihtoehtoja.

Lauantai 23.10

Kuninkaan aikamiespoika

Aamulla lähdin Brysseliin kutsumani vierasryhmän kanssa Belgiaan. Lensimme Sabenalla. Me mepit käytämme aikataulusyistä paljon Sabenaa. Finnair ei tunnu tuntevan tarvetta kilpailla meppien lennoista tai meidän ryhmistämme. Turistiluokan lipuista Brysseliin tulee yhtiölle liian pienet tulot.

Jokaisella parlamentin jäsenellä on oikeus kutsua vuoden aikana 70 vierasta tutustumaan europarlamentin toimintaan. Parlamentti maksaa suurimman osan vierailujen kuluista. Tässä tapauksessa ryhmäni kotipaikaksi oli ilmoitettu Helsinki, ja niin saimme kilometrikorvaukseen perustuvaa matkakorvausta 2150 markkaa vierasta päälle. Se ei täysin riitä matka- ja hotellikuluihin, ja jos meppi ei maksa kuluja omasta pussistaan, osanottajilta joudutaan perimään pieni osallistumismaksu. Itse olen maksanut työttömien tai muuten vähävaraisten osallistumiskulut. Myös muilla kuin hyväosaisilla täytyy olla mahdollisuus tällaiseen matkailuun.

Belgia ei ole mikään kunnon kansakunta. Sen eri osat ovat siihen liian erimielisiä. Maassa on kaksi kieliryhmää, valloonien ranska ja flaamien hollanti. Kuningasperheen jäsenet ovat ranskankielisiä. Presidentinvaali jakaisi maan, joten monen mielestä on parempi, että maassa on kuningas.

Kuningas Baudouinin kuoleman jälkeen uudeksi kuninkaaksi tuli hänen veljensä **Albert II** ja kuningattareksi italialaissyntyinen Paola. Entinen kuningatar Fabiola ei tiettävästi pidä Paolasta.

Näinä aikoina on selvinnyt, että kuninkaalla on 31-vuotias tytär avioliiton ulkopuolelta: Lontoossa asuva Delphine. Asia selvisi puolivahingossa Paolasta kirjoitetun kirjan tullessa markkinoille. Varsinkin hollanninkielinen lehdistö hekumoi asialla, ja kirjakin ilmestyi vain hollanniksi.

Belgiassa on pitkään ihmetelty, miksi tuleva kuningas prinssi Philippe ei ole mennyt naimisiin. Mies alkoi jo lähennellä 40 vuoden ikää. Nyt on prinssi sitten kumonnut puheet poikkeavuudesta ja löytänyt morsiamekseen nuoren Mathilde d´Udekem d´Acozin. Morsian on ranskankielinen ylhäisöneiti, jolla on flaamilaiset juuret. Ensimmäistä kertaa Belgian historiassa tuleva kuningas nai neidon omasta maasta. Hän on saanut naimisiin menoa varten luvan maan hallitukselta, jonka valtaoikeuksiin kuuluu myöntää sellaiset luvat kuningasperheen jäsenille.

Philippe on ollut taistelulentäjä, ja Belgian kansanhuvi on ollut nauraa hänen tekemisilleen. Monet monarkit ovat lentäjiä tai merimiehiä. Edellisessä europarlamentissa itävaltalainen Karl Habsburg, hänkin lentäjä, oli konservatiivien ryhmässä niin kuin isänsä, saksalainen **Otto von Habsburg**. Hän olisi syntyperänsä ansiosta keisari, jos Itävalta tai Saksa eivät olisi tasavaltoja. Karlilta, jonka sukunimessä ei ole von-etuliitettä siksi ettei Itävallassa ole aatelissukuja, menivät omat ja tietyt hyväntekeväisyysrahat sekaisin, eikä hän enää päässyt konservatiivien ehdokkaaksi eurovaaleissa. Isä Otto jäi pois korkean iän takia. Oton tytär taas oli ehdolla Ruotsissa, mutta ei päässyt listalla riittävän korkealle tullakseen valituksi.

Näin huonosti ei von Habsburgeille olisi käynyt keisarinvallan aikaan. Parlamentaarisissa vaaleissa ei syntyperä ratkaise.

Sunnuntai 24.10

Nitrosoaminia ja sinisimpukoita

Vierasryhmän ohjelmassa oli koko päivän retki Brüggeen. Se on kaunis kaupunki. Sitä eivät saksalaiset miehittäjät olleet tuhonneet.

Belgiassa on oltava tarkka sen kanssa, mitä syö. Lihatuotteista oli taas löydetty jotain myrkkyä, nitrosoaminia. Se aiheuttaa syöpää. Sitä syntyy lihan väriaineena käytettävien nitriittien ja lihaproteiinien yhteisvaikutuksesta. EU ei ole asettanut sen pitoisuuksille mitään rajoja.

Söimme Brüggessä sattuneesta syystä sinisimpukoita. Toiveemme oli, että niitä ei ollut kasvatettu minkään Euroopan likaviemärin (Rein, Maas) suuvesissä. Voi olla, että oli. Näissä maissa ei koskaan tiedä, mitä suuhunsa pistää.

Maanantai 25.10

Puoluetukea ylikansallisille europuolueille

Aamupäivällä vieraani kävivät parlamentissa, jossa systeemi esitteli heille toimintaansa. EU:ssa on kolme valtakeskusta: jäsenmaiden hallitusten ministereiden neuvostot, komissio ja parlamentti. Esille nousi komission asema.

Komissio on valmistelu- ja toimeenpanoelin. Sillä on monopoli kaikkiin lakialoitteisiin. Europarlamentti ei siis ole oikea parlamentti, kun se ei voi itse tehdä lakialoitteita.

Niissä asioissa, joissa Amsterdamin sopimuksen mukaan päätökset tehdään neuvostossa määräenemmistöllä, *parlamentti* pääsee osalliseksi yhteispäätösmenettelyyn. Se on parlamentin tärkein valtaoikeus, ja näissä asioissa europarlamentti osallistuu neuvoston kanssa tasavertaisesti lainsäädäntään. Ihan kaikkia asetuksia ja direktiivejä ei näin ollen voida säätää ohi europarlamentin. Tositärkeät kylläkin.

Keväällä komissio erosi. Jos se ei olisi eronnut, parlamentti olisi sen erottanut. Parlamentti pystyy erottamaan vain koko komission kerralla, mutta ei ketään komissaaria erikseen. Itse asiassa hyvä näin.

Jos parlamentti voisi erottaa yksittäisen komissaarin, syntyisi ongelmia. Äänestyksissä enemmistön kanta pitää aina sisällään paljon isojen maiden meppien ääniä, ja pienen maan komissaari voitaisiin helposti erottaa vastoin sen maan kantaa. Se rajoittaisi sitä mielipiteiden kirjoa, jota komissaarit voisivat edustaa.

Sitten toinen periaatteellinen asia. Komissaarien tulee olla *virkamiehiä* eikä poliitikkoja. Jos komission pitäisi nauttia parlamentin poliittista luottamusta ja se voitaisiin erottaa poliittisista syistä ilman että on osoitettu virkatehtävien laiminlyöntejä, se lisäisi EU:n unioitumista. Komissio hakisi silloin luottamuksensa europarlamentilta eikä jäsenmailta. Itsenäisten valtioiden Euroopassa ei tarvita ylikansallista hallitusta eikä komission pidä nauttia parlamentin luottamusta.

Nykyinen systeemi, jonka uusi pääkomissaari **Romano Prodi** otti käyttöön, on ihan hyvä. Kukin komissaari on sitoutunut siihen, että hän eroaa Prodin pyynnöstä, jos Prodi arvioi hänen syyllistyneen väärinkäytöksiin. Näin EU:ssa on käytännössä mahdollista erottaa myös yksittäinen komissaari, mutta ei poliittisin perustein.

Kun olin saattanut vieraat Suomen lentokoneelle, lensi itse Strasbourgiin täysistuntoviikolle. Maanantaisin istunto alkaa kello 17.00.

Lentokoneessa oli tuttu suomalainen virkamies, jota olin pyytänyt selvityttämään neuvoston lakimiehillä, mikä on parlamentissa esillä olevan puoluetuen laillisuusperusta.

Parlamentti ei ole vapaa päättämään budjetista oman tahtonsa mukaan, vaan kaikilla kuluerillä pitää olla laillisuusperusta, jonka neuvosto - budjettiasioissa lakia säätävänä elimenä – sille antaa. Toisaalta neuvosto ei päätä budjetin numeroiden lopullisesta hyväksymisestä, vaan viimeisen sinetin lyö parlamentti. Hyväksymättä jättäminen on parlamentin ainoa keino kiristää esityksilleen neuvostolta laillisuuspohjat.

Puoluetukiasiassa neuvoston epävirallinen tulkinta oli ollut se, että parlamentti voi itse päättää puoluetuesta, jos se päättää maksaa sitä omista hallintomenoistaan. Toimielinten välillä on epävirallinen sopimus siitä, että toisten hallintomenoihin ei herkästi puututa. Tulkinta oli minun näkökulmastani takaisku. Olin toivonut, että

ministerit voisivat estää puoluetuen jättämällä sen ilman laillisuusperustaa.

Samaa asiaa käsiteltiin epävirallisesti myös illalla, kun budjettikomissaari **Michelle Schreyer** tarjosi päivällisen budjettivaliokunnan koordinaattoreille.

Schreyer edustaa Saksan vihreitä. Heillä ei mene hyvin. Punavihreän hallitusliiton ansiosta he kuitenkin saivat komissaarin paikan kristillisdemokraattien nenän edestä. Oikeisto saa monilla Saksan alueilla lähes puolet äänistä, mutta EU:n komissaaria heillä ei ole vuosikymmeneen. Edellisellä kaudella heidän paikkansa oli piskuisen ja monilla alueilla Saksassa äänikynnyksen alle jääneen liberaaliryhmän edustajalla **Martin Bangemannilla**. Bangemann lähti komissiosta espanjalaisen teleyhtiön palvelukseen. Se laukaisi Brysselissä moraalisen närkästyksen aallon, sillä hänen vastuualueeseensa olivat kuuluneet juuri teleasiat. Siirtymistä hallinnoimisesta suoraan – ilman säädyllistä odotusaikaa – hallinnoinnin kohteen palvelukseen pidettiin sopimattomana. Sen johdosta neuvosto alkoi valmistella hänen erorahojensa ja eläkkeidensä pidättämistä. Kohun takia Bangemann ei ottanutkaan työtään heti vastaan.

Komission jäsenen lopettaessa työnsä hänelle maksetaan kolmen vuoden ajan erityistä siirtymäkorvausta, jonka suuruus riippuu palveluajasta. Se on vähintään puolet palkasta, joten jokainen entinen komissaari saa vähintään 45 000 markkaa kuukaudessa eron jälkeen tekemättä mitään.

Päivällisellä tutustuttiin budjettikomissaariin ja juteltiin niitä näitä. Keskustelussa nousi esille myös puoluetuki, josta me mepit keskustelimme lähinnä keskenämme. Schreyer ei ollut oikein perillä asiasta.

Konservatiivit (PPE) olivat tehneet ehdotuksen tuesta ylikansallisille europuolueille ja sosialidemokraatit (PSE) kannattivat sitä. Koska asia ei ole suosittu missään maassa, oli näiden puolueiden edustajien mielestä toimittava heti nyt käytyjen vaalien jälkeen ja riittävän kaukana seuraavista vaaleista, jotta asia unohtuisi tulevissa vaaleissa. Jos puoluetukipäätös viivästyy, asia mutkistuu.

Kävi ilmeiseksi, että puoluetuki ei tule vielä tämän vuoden budjettiin vaan vasta seuraavaan. Parlamentinkin lakiosaston tulkinta on ollut sama kuin neuvoston. Europarlamentti voi päättää puoluetuesta ilman neuvoston päätöstä. Oikeusperusta on kuitenkin hutera, sillä se on vain Amsterdamin sopimus. Siinä puhutaan yleisesti eurooppalaisista puolueista, mutta ei ole määritelty sitä, mitä ne ovat. Siksi parlamentti kirjaa tänä vuonna asiasta vain lausuman budjetin perusteisiin ja pyytää komissiolta siitä esityksen. Näin poliitikot haluavat siirtää vastuuta myös komissiolle. Jos se ei sitä vuoden aikana ota, parlamentti ottaa ensi vuonna itselleen koko vastuun ja päättää asiasta muita kantoja kuulematta.

Asiassa on sekin puoli, että europarlamentin lähes 5 miljardin markan vuosibudjetista maksetaan tänään monenlaista sala- ja piilopuoluetukea. Arvioin, että tavalla taikka toisella maksettavaa puoluetukea sisältyy budjettiin ainakin 60 miljoonaa markkaa. Siitä osa siirretään jopa kansallisille puolueille. Ehdotus julkisesta puoluetuesta pitää sisällään näiden rahojen merkittävän korotuksen.

Poliittinen kamppailu ensi vuoden budjetista käydään *rahoitusnäkymien tarkistamisesta*. Kysymys on menoille sovitun ylärajan ylittämisestä.

Alustavan talousarvion hyväksymisen jälkeen on syntynyt ennakoimattomia menotarpeita muun muassa Kosovon jälleenrakentamisen, Turkin maanjäristyksen ja Itä-Timorin itsenäistymisen rahoittamiseen. Neuvosto haluaa, että muita menoja supistetaan näiden uusien menojen rahoittamiseksi. Parlamentin kanta on, että budjetin loppusummaa pitää lisätä vastaavilla summilla. Jos neuvosto päättää antaa rahaa Kosovon sotatuhojen korjaamiseen, se ei parlamentin mielestä saa tapahtua supistamalla menoja muiden alueiden pitkäjänteisestä auttamisesta tai kehitysavusta.

Parlamentti päättää viime kädessä budjetista. Pakollisista menoista maatalouteen, joiden osuus budjetista on lähes puolet, se ei päätä. Niissä asioissa sitä vain kuullaan.

Eikä parlamentti voi itsenäisesti päättää ei-pakollisistakaan menoista, joissa sillä on toimivalta rahamäärien suhteen. Niihin tarvitaan neuvostolta aikaisemmin puheena ollut laillisuusperusta. Parlamentti voi siis hyväksyä määrärahan budjettiin, ja se on sen toimivallassa, mutta komissio ei maksa sitä ulos, jos asialla ei ole neuvoston hyväksymää laillisuusperustaa. Siinä tapauksessa raha jää käyttämättä.

Rajoittava tekijä on myös budjetin koko. Kaikkinaiset menot saavat olla enintään 1,27 % jäsenmaiden yhteisestä kansantuotteesta (BKT), ja se päätös voidaan muuttaa vain yksimielisesti. Käytännössä budjetit ovat olleet paljon sen alle, ja esimerkiksi ensi vuonna loppusumma on ehkä 1,13 % BKT:sta. Jäsenmaiden hallitukset haluavat tiukkaa budjettikuria. Ne ovat sopineet, ettei EU:n tarkoituksiin anneta penniäkään enemmän rahaa kuin on pakko. Nettomaksajat ovat tätä mieltä, kun taas nettosaajat haluavat aina ylittää kaikki ylärajat.

Budjettikuriin kuuluu se, että ei-pakollisille menoille vahvistetaan vuosittain neuvostossa se katto, jolla menoja voidaan korottaa. Niissä merkeissä ovat valtakeskukset tehneet ns. *instituutioiden välisen sopimuksen.* Siinä neuvosto, komissio ja parlamentti sitoutuivat keväällä tiukkaan budjettikuriin ja sopivat kirjallisesti budjettipelin säännöistä aina vuoteen 2006 saakka. Nyt sopimuksesta on tullut parlamentin näkökulmasta rasite. Uudet yllättävät menot eivät mahdu sovittuihin raameihin, ja parlamentin olisi leikattava muita menoja, joista jokaisesta erikseen on vuosien varrella sovittu komission ja neuvoston kanssa.

Jos parlamentti alkaa tositaiston sille annetun menokaton nostamiseksi, se irtisanoo mainitun sopimuksen ja alkaa toimia perustamissopimuksen artiklan 272 mukaan. Siinä on erityisiä säännöksiä menokaton ylittämisestä, ja tässä tapauksessa ne palvelevat parlamentin tarkoitusperiä. Viimeisin keino on se, että jätetään koko budjetti hyväksymättä, ja silloin EU:n toiminta muuttuu rutiinien ylläpitämiseksi. Komissio saa silloin kuukausittaista rahoitusta edellisen vuoden budjetin perusteella.

Tiistai 26.10

Globalisaatiota monikansallisten yritysten tarpeisiin

Aamu alkoi **Erkki Liikasen** kanssa nautitulla meppiaamiaisella. Sellainen syödään aina Strasbourgin viikoilla keskiviikkoisin. Ennen näissä tilaisuuksissa puhuttiin budjetista. Nyt oli alustuksen aihe muuttunut, ja komissaari puhui innolla uusista toimialoistaan, muun muassa teleteollisuudesta ja bioteknologiasta.

EU:ssa oli juuri päätetty, että kaikissa niissä elintarvikkeissa, joissa on käytetty geenimanipuloituja (GMO) tuotteita enemmän kuin 1 % asianomaisen ainesosan määrästä, pitää olla GMO-merkintä. Yksi prosentti on kuulemma se määrä, joka selviää laboratoriokokeissa, mutta sitä pienempi määrä ei selviä.

Aamupäivällä kirjoitin loppuun täysistunnolle annettavan raportin Liettuan pienyritystoiminnasta. Keskemmällä päivää olin lobattavana.

Kahvijonossa **Ari Vatanen**, joka yllätyksekseni ei olekaan maitopoika vaan juo sivistyneesti myös olutta ja viiniä, tarttui hihasta. Hän, joka sanoi aina ajaneensa Michelinin renkailla, halusi esitellä minulle pari Michelinin miestä. He olivat tulleet parlamenttiin lobbaamaan. Siinä tarkoituksessa he antoivat paperin, joka oli leimattu luottamukselliseksi (confidental). Se on vanha kikka, jolla saadaan lisättyä mielenkiintoa käsillä olevaan asiaan.

Neljännes Michelinin Euroopan tuotannosta menee vientiin. Yhtiön renkaat tuotetaan epätaloudellisesti pienissä yksiköissä, koska ennen piti joka maassa olla omia tuotantolaitoksia. Markkinoilla uudet tulijat ovat edullisemmassa asemassa, kun ne voivat tuottaa renkaita suurissa yksiköissä. Michelin ei ole viemässä tuotantoa halpatyövoimamaihin pois Euroopasta, mutta sillä on kannattavuusongelma. Sen hinnat ovat muita kalliimpia, kun sen pienissä tehtaissa tuottavuus on muita alempi. Kilpailu pakottaa Michelinia uudistamaan tuotantoa.

Michelinin miehet sanoivat yhtiönsä vähentäneen 20 vuodessa 25 000 työpaikkaa, mutta irtisanottuja työläisiä on ollut vain 176. Nyt oltiin vähentämässä työvoimaa 7 500 työpaikan verran. Minulle vakuutettiin, että suurin osa siitä perustuisi eläköittämiseen.

Pörssissä uudet irtisanomiset olivat olleet ilouutinen, ja yhtiön kurssi nousi 12 %.

Michelin pelkäsi kielteisen julkisuuden mukanaan tuomaa huonoa mainetta. Ammattiliitot ja vasemmistopuolueet olivat saaneet irtisanomisille suuren julkisuuden, ja sitä oli tarkoitus lisätä myös europarlamentissa. Niille, joita irtisanomiset koskivat, asia oli sosiaalisesti elämän ja kuoleman kysymys. Meidän ryhmäkokouksessamme oli käynyt itku kurkussa ihmisiä, jotka olivat olleet 20-30 vuotta Michelinillä töissä ja jotka nyt olivat saaneet potkut polkupyöränkumien valmistuksen siirtyessä kauas itään. He ovat globalisaation uhreja.

Puheenvuoroni EU:n budjetista oli heti lounastauon jälkeen. Se oli huono aika, huonoin mahdollinen. Kun aloitin puhumisen, paikalla oli 7 meppiä 626:sta, ja kun lähdin pois, sinne jäi 6 meppiä. Pöytäkirjoihin kirjattiin kielteinen suhtautumiseni puoluetukeen. Rahoitusnäkymien tarkistamisasiassa olin parlamentin puolella neuvostoa ja Suomen hallitusta vastaan. Jos on sodittu Kosovossa, sodan seurausten täytyy tulla maksuun sotijahallituksille. Jos budjetin kehyksiä ei tarkisteta, se tulee maksuun viattomille: niille joiden apuja muualla maailmassa pitää leikata.

Teollisuusvaliokunnan koordinaattorit oli kutsuttu tapaamaan amerikkalaisten suuryhtiöiden edustajia kauppakamarin järjestämään tilaisuuteen. Heillä oli mielessä investointien ja kaupan lisääminen maapallolla. Paikalla olivat käytännöllisesti katsoen kaikkien tuntemiemme amerikkalaisten brändien eli tuotemerkkien valmistajat, joille vapaakauppa on elintärkeä asia. Ei ihme, että puhe kääntyi WTO:n Seattlen kokoukseen. Eniten oli äänessä Monsanto-yhtiön mies. Hän edusti maailman merkittävintä geenimanipuloijaa, ja hänen mielestään GMO-tuotteille määrätyt tuontikiellot eivät ole tieteellisesti perusteltuja. Asia on yhtiölle niin ongelmallinen, että lehtitietojen mukaan sitä vaaditaan leikkaamaan GMO-rönsy irti pääyhtiöstä erilliseksi pörssiyhtiöksi niin että GMO-tuotteet eivät alenna pääyhtiön pörssikurssia eivätkä tulevat mahdolliset vahingonkorvauskanteet kohdistu pääyhtiöön.

Amerikkalaisten tapaamisen jälkeen teollisuusvaliokunnassa olisi ollut pari rutiiniasiaa, mutta sen kokouksen sijasta menin kuuntelemaan parlamenttiin lobbausmatkalle tullutta Renaultin pääjohtajaa **Louis Sweitzeria**. Minua kiinnosti autoteollisuuden kanta globalisoitumiseen, jossa ala on edelläkävijä. Autoistuminen on osa elintason nousua sen jälkeen, kun ruoka, asuminen ja eräät kestokulutustavarat on hankittu. Auto on monille yksi elämän tärkeitä investointeja. Sen keskimääräinen elinikä on 12-15 vuotta, ja yhdellä autolla saattaa olla monia omistajia.

Renaultin uusi strategia on globalisaatio. Pääjohtajan mielestä markkinoiden maailmanlaajuinen avautuminen on palautumaton prosessi. Autoteollisuudessa se merkitsee relokalisaatiota, tuotannon siirtämistä uusiin paikkoihin. Valmiita autoja on kallista kuljetella, mutta auton osia halpaa. Niinpä alihankinnat jaetaan kaikkialle maailmaan. Missä osat tuotetaan halvimmalla, ne ostetaan sieltä.

Uudenkaupungin autotehtaan näkökulmasta tulossa ovat huonot ajat, jos on todella niin, että autot pitää kokoonpanna keskellä markkinoita.

Renaultin ongelma on ollut se, että sen markkinoista 85 % on ollut Länsi-Euroopassa. Sen johdosta se on ollut alueellinen tuottaja hitaasti kasvavilla markkinoilla. Renault haluaa maailmalaajuiset markkinat, ja siinä tarkoituksessa se osti keväällä 36,8 % vaikeuksiin ajautuneen japanilaisen Nissanin osakkeista.

Renaultin pääjohtajan sanoma mepeille oli, että autoteollisuus haluaa kaikille kaikkialla samanlaiset tuote- ja ympäristöstandardit sekä samanlaiset valtion tuen ehdot. Sitä ilman eivät monet tuottajat tule toimeen. Pääjohtajan parlamenttivierailuun saattoi vaikuttaa myös se, että europarlamentissa oli pidetty suurta melua ranskalaisyhtiön päätöksestä lakkauttaa Vilvoorden autotehdas Brysselin lähellä. Se asia on painunut hiljalleen unohduksiin, ja niin käy varmasti pian myös Michelinin tapaukselle.

Illan ryhmäkokouksessamme oli **Jacob Söderman** paikalla esittelemässä itseään. Meidän ryhmämme haluaa hänet uudelleen oikeusasiamieheksi. Vastaehdokas on paras mahdollinen: kreikkalainen **Giorgios Anastassopoulos**. Hän oli edellisellä kaudella varapuhemies ja johti puhetta kaikkien näkökulmasta epätyydyttävästi. Södermanilla ei pitäisi olla mitään mahdollisuutta hävitä tätä vaalia.

Arvostan Södermanin moraalia. Kun keskustelimme keväällä kahden kesken Sirkka Hämäläisen palkasta ja sitä koskevista EU-säännöistä, kysyin häneltä neuvoa siitä, kannattaako asia ottaa esille oikeusasiamiehen kautta. Söderman sanoi, että hän neuvoo minua, mutta jos hän niin tekee, hänen on jäävättävä itsensä asian käsittelyn yhteydessä. Se oli osoitus korkeasta moraalista. Kukaanhan ei olisi koskaan saanut tietää kahdenkeskisestä keskustelustamme. Muuta kautta selvitin, että Sirkka Hämäläisen samanaikainen palkka ja eläke on ristiriidassa EU:n säännösten kanssa, mutta Euroopan Keskuspankkia eivät koske samat määräykset.

Minulla on joitakin kokemuksia siitä, että oikeusasiamies Söderman on sangen raaka mies paikalleen. Harvoin on jalkapallokentillä tavattu vastaavaa "luutaa".

Illan päätteeksi oli päivällinen, jonka tarjosi virka-asunnossaan Euroopan neuvoston suurlähettiläs **Erkki Kourula**. *Euroopan neuvosto*, jonka nimi helposti sekoittuu EU:n valtionpäämiesten kokoukseen eli Eurooppa-neuvostoon, on puoli vuosisataa vanha elin, jolla on tärkeä rooli ihmisoikeusasioissa ja jolla on myös oma parlamentaarikkokokous. Siihen osallistuvat kansallisten parlamenttien keskuudestaan valitsemat jäsenet. He kokoontuvat neljä kertaa vuodessa Strasbourgissa.

Päivälliselle oli kutsuttu meppien lisäksi Paavo Lipponen, Kimmo Sasi, Erkki Liikanen, Jacob Söderman sekä joukko virkamiehiä. Tärkein vieras oli tietysti Paavo Lipponen. Pöytäjärjestyksen perusteella näytti siltä, että seuraavaksi tärkeämpiä vieraita olivat virkamiehet ja ehkä sukupuolensa perusteella naismepit. Sellainen on meidän aikamme tasa-arvo. Alemmassa kategoriassa olivat sitten avustajat, turvamiehet ja miesmepit. Eurovaaleissa olisi ehkä pitänyt olla suurempi äänestysprosentti, jotta meppimiehet olisi noteerattu korkeammalle kuin virkamiehet.

Paavo Lipposella on karu luonne. Päivällispaikkaan sisään tullessamme hän katseli televisiosta Suomen urheiluruutua eikä tuntenut erityistä tarvetta tervehtiä tulijoita. Pöytäpuheen hän piti ilman paperia omasta päästään, ja sen johdosta hän ehkä oli rehellinen. Kukaan ei hänen mukaansa oikein tiedä, mihin suuntaan Eurooppaa pitäisi kehittää, mutta se ei estä herroja tekemästä siitä päätöksiä. Lipponen on valmis keskustelemaan EU:n suunnasta nyt, kun se alkaa olla Suomen näkökulmasta jo liian myöhäistä.

Lipponen on demari ja liittovaltiomiehiä. Toinen vaihtoehto olisi kehittää sitä, mitä Ranskan presidentti **Charles de Gaulle** aikanaan kutsui isänmaiden Euroopaksi. Kenraalin samanniminen poika muuten on europarlamentin jäsen.

Lipponen on joskus puhunut *Eurooppa-aatteesta* ja ollut sen kannalla. Sellainen on yhtä sisällyksetön aate kuin ovat tällä hetkellä sosialismi tai sosialidemokratia.

Paavo Lipposen on vaikeaa, melkein mahdotonta, keskustella eri tavalla ajattelevien ihmisten kanssa. Olen viimeksi keskustellut hänen kanssaan 1990-luvun alkupuolella ns. pankkikriisineuvottelujen jälkeen. Niissä neuvotteluissa vasemmisto-oppositio pääsi silloisen

pääministeri **Esko Ahon** ja hänen ministereidensä **Iiro Viinasen**, **Pertti Salolaisen** sekä kaikkien porvaripuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajien kanssa sopimukseen siitä, että Suomen pankkikriisi hoidetaan niin että tuen vastineeksi valtio ottaa omistukseensa suurten pankkien osakkeita. Sovittiin, että jos KOP:ia ja SYP:iä tuetaan, niiden osakkeista otetaan valtion omistukseen 40-50 %. Se oli Suomen vasemmiston kaikkien aikojen loistavin niskalenkki suomalaisesta kapitalismista, ja se saatiin aikaan neuvottelemalla.

Demarit vaativat kuitenkin enemmän: kansantaloutta olisi pitänyt tukea velkaelvytyksellä vähintään 5 miljardilla markalla. Demarit kaatoivat neuvottelutuloksen tähän asiaan. Lipposen hallitusten historia on osoittanut, että demarit pian luopuivat velkaelvytysideoista ja siirtyivät sosiaaliturvassa leikkaamislinjalle. Niin isoimmat pankkimme pääsivät karkamaan Suomesta.

Siihen aikaan Paavo Lipponen oli toisinajattelija, jolla ei ollut paljon ystäviä. Minäkin luulin siihen aikaan häntä vanhasta muistista vasemmistolaiseksi. Kuinka väärin luulinkaan! Eduskunnan kahvilan pöydässä yritin taivutella edes hänet eduskunnan talousvaliokunnan rividemarina äänestämään neuvotteluratkaisun puolesta ja luopumaan Liisa Jaakonsaaren, Antti Kalliomäen ja Erkki Tuomiojan velkaelvytysideoista. Hän olisi saattanut vetää mukanaan kouluaikaisen tyttöystävänsä Leena Luhtasenkin. Paavo kulki kuitenkin ryhmän mukana.

Paavo on aina porukan linjoilla. Hänellä vain on mestarillinen taito salata se.

Paavo Lipponen on Eurooppa-aatteen miehiä. Siinä on erotettava toisistaan federalismi ja unionismi.

Itse asiassa EU:n demareiden linja on myös unionismia eikä vain federalismia. He rakentavat EU:sta ylikansallista valtiota, Euroopan Yhdysvaltoja.

Federalismia on erilaisia laatuja. Itsenäisten valtioiden Euroopassa sellainen federalismi ei ole unionismia, jota edustavat esimerkiksi Saksa ja Sveitsi. Sellainen EU:n federaatio saattaisi kelvata myös meille liittovaltioitumisen kriitikoille, jossa EU:ssa on yhteisiä päätöksentekoelimiä mutta jossa jäsenten täysi itsenäisyys säilyy veto-oikeuden muodossa. Sveitsin federaatiota johdetaan kantonien itsenäisyydellä ja kansanäänestyksillä. Tanskan esimerkki taas osoittaa, että kansanäänestykset ovat käypä tapa toimia myös EU:n jäsenenä. Suomen olisi järjestettävä kansanäänestys mahdollisesta NATO-jäsenyydestä!

Eurodemareiden federalismi, joka on myös unionismia, on itsenäisyyden menettämistä. Jos itsenäisen valtion tunnusmerkkejä ovat omat lait, oma raha ja oma puolustus, niitä kaikkia on EU:ssa heikennetty.

Lakia säätävässä elimessä *neuvostossa* ovat edustettuina eri maiden ministerit. He äänestävät painotetuin äänin niin että isoilla mailla on 10 ääntä ja pienillä vähemmän. Monissa asioissa vaaditaan *määräenemmistö* (62 ääntä 87 äänestä), ja niissä asioissa myös parlamentilla on sanansa sanottavana yhteispäätösmenettelyn muodossa. Tärkeimmissä neuvoston asioissa vaaditaan yksimielisyys, ja sitä kautta kullakin jäsenmaalla on *veto-oikeus*.

Neuvosto on pienen maan näkökulmasta parempi lakia säätävä elin kuin ylikansallinen parlamentti, jossa isoilla mailla on paljon ja pienillä mailla vähän meppejä. Parlamentissa, jolle on siirretty ja siirretään lisää neuvoston kanssa toteutettavaa yhteispäätösvaltaa, ei ole veto-oikeutta, vaan siellä aina enemmistö ratkaisee, tarvittaessa yhdelläkin äänellä. EU:n laajetessa pienten jäsenmaiden meppien määrä on alenemaan päin. On sovittu, että europarlamentissa voi olla enintään 700 jäsentä, ja uusien maiden tullessa jäseniksi myös suomalaiset joutuvat tekemään heille tilaa. Kun Ranskan Eurooppa-ministeri **Pierre Moscovici** (että sen niminen mies) varoittaa liiallisesta EU:n parlamentarisoimisesta, olen hänen kanssaan samaa mieltä, jos kyseessä on europarlamentin vallan kasvattaminen.

Toistaiseksi on kaikki vielä ollut melko hyvin. Suomella on ollut veto-oikeus, josta se tosin luopui rahapolitiikan osalta EMU-päätöksen myötä. Hallitusten välisessä konferenssissa (HVK) tulee esille määräenemmistöpäätösten lisääminen ja ulottaminen useammille aloille. Sitä kautta murenee veto-oikeus.

Oma raha itsenäisyyden tunnusmerkkinä on katoamassa. EMU:ssa tilalle tuli huonompi demokratia kuin oli se, jossa eduskunta vastasi markan arvosta ja valvoi Suomen Pankkia. *Euroopan Keskuspankilla (EKP)* ei ole minkäänlaista demokraattista valvontaa. Sen johtokunnan jäsenet ovat itse jäseniä hallintoneuvostossa, joka valvoo johtokuntaa. Itsevalvonta ei ole demokratiaa.

Tärkein maan itsenäisyyden tunnusmerkki on kuitenkin *oma puolustus*. Se on alue, jolla Suomea nyt natotetaan.

Siinä asiassa Paavo Lipponen on ajautumassa ristiriitaan Dehaenen työryhmän suositusten kanssa. Niiden mukaan komission on tehtävä aloite HVK:n asialistaksi. Mutta myös Lipposen Suomi haluaisi puheenjohtajamaan oikeudella ja Kölnin päätöksen mukaisesti (tosin puheenjohtajamaan ”omalla vastuulla”) tehdä kyseisen esityslistan.

Kun Eurooppa-aate on myös unionismia eikä vain federalismia, tämä unionismi onkin todellinen näkymätön vaara Euroopan kansojen täysivaltaisuudelle.

Päätin, että tämän kirjan alaotsikoksi tulee *Unionismia Eurolandiassa*. Sitä se on, Lipposen Eurooppa-aate.

Suurlähettiläs Kourula tarjosi vierailleen lohipinaattirullia, helmikanaa, brie-juustoa sekä jotain makeaa ja hyvää. Ruuat huuhdeltiin alas paikallisella elsassilaisella viinillä, joka on ihan hyvää.

Keskiviikko 27.10

Varastettu tunti

Jätin aamulla yhteispohjoismaisen aamiaisen väliin ja varastin sen lisäksi tunnin parlamentin ajasta. Kävin juoksulenkillä. Tulossa oli yhdeksäs perättäinen päivä, jolloin minulla olisi illalla tilaisuus juopotella hyvässä seurassa. Sellaista elämää ei voi elää. Niinpä en käytä väkeviä juomia enkä ota edes viiniä aina kun sitä on tarjolla.

Koska ilta oli menossa harakoille, juoksin aamuvarhaisella kilometrin mittaista ympyrää Strasbourgin puistossa. Ilma oli poutainen ja aamu kuulas, eikä minulla ollut yhtään huono omatunto antaa Paavo Lipposen puhua parlamentissa Tampereen huippukokouksen tuloksista ilman että minä häntä kuuntelin. Saihan sen tekstin paperillakin.

”Esitän Helsingin Eurooppa-neuvostolle raportin niistä tarpeellisista institutionaalisista uudistuksista, jotka on määrä hyväksyä hallitusten välisessä kongressissa vuonna 2000. Suomi noudattaa Eurooppa-neuvoston toimeksiantoa, joka merkitsee suppean asialistan HVK:n valmistelua”. Näin oli Lipponen sanonut. Kun hän vielä ilmoitti, että HVK:n valmistelussa ei pidä kiirehtiä, rupeaa näyttämään siltä, että Suomi on ajautumassa ristiriitaan komission kanssa. Komissio haluaa kiirettä ja laajaa asialistaa, Suomi ei. Komissio painaa kaasua, Suomi jarrua.

Europarlamentti otti omassa päätöslauselmassaan kantaa Lipposen esittelemiin Tampereen kokouksen tuloksiin. Parlamentti pahoitteli demokraattisten toimielinten aseman vähättelyä Suomen laatimissa puheenjohtajan päätelmissä. Tämä on luettava niin, että Suomi ei noteerannut europarlamenttia eurooppalaisena toimijana. Parlamentti oli saanut käsityksen, jonka mukaan Euroopassa yritetään hoitaa vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen pelkkänä virkamiestyönä. Suomea moitittiin avoimuuden ja julkisuuden puutteesta.

Iltapäivällä äänestettiin oikeusasiamiehestä.

Juuri äänestyksen alle sattui **Paavo Väyryselle** puheenvuoro EU:n instituutioista. Se oli hyvä puheenpaikka, ja Paavon mielipiteen kuuli paljon isompi joukko meppejä kuin normaalisti. Puheiden aikana on salissa yleensä kaksi-kolmekymmentä meppiä. Toinen mokoma katsoo ja kuuntelee salin tapahtumia näkymättömissä työhuoneen televisiosta. Niin teen usein minäkin.

Väyrynen haluaisi tehdä EU:n päätöksenteosta ikään kuin sipulin, jossa on kolme kuorta. Uloin kerros olisi Euroopan neuvosto, jolla olisi hallitusten välisiä instituutioita, joka olisi avoin kaikille ja jolle voitaisiin antaa uusia tehtäviä. Sitä sisempi kehä olisi nykyinen EU, jota kehitettäisiin valtioliittona. Ydin olisi sitten Euroopan federaatio eli Eurolandia niille, jotka liittovaltiota haluavat; niille maille jotka kuuluvat NATO:on ja EMU:un. Väyrynen otti kantaa liittovaltion puolesta, koska – asiaa häneltä lähemmin kysyessäni - sen tuloa ei voi enää estää.

Paineet olla muiden kanssa samanlainen ovat siinä tilanteessa hirmuiset. Suomen halua olla sitä, mitä se vielä nykyään on, mitataan yhden kerran. Kun Suomi luopuu veto-oikeudesta, sen jälkeen meiltä ei enää tarvitse kysyä mitään.

Jacob Söderman voitti äänestyksen oikeusasiamiehen virasta yllättävän täpärästi: 269-256. Sen siitä saa, kun on sosialidemokraatti oikeistoenemmistöisessä parlamentissa! Parlamentin jäsenistä nelisenkymmentä prosenttia on uusia, ja he ehkä äänestivät Anastassopoulosta puolueuskollisuuttaan. Monet eivät olisi äänestäneet, jos olisivat olleet mukana edellisessä parlamentissa. Parlamentin varapuhemiehenä omatkin puoluetoverit kutsuivat häntä Katastrofopoulokseksi. Kyseinen herra muuten oli se, joka ehdotti mietinnössään – ja sai sen läpi – eurovaaleihin ylikansallisia vaalipiirejä. Niissä isojen maiden asukkaat valitsevat myös pienten maiden edustajat.

Iltapäivällä parlamentti keskusteli yritysten sijoittumisesta ulkomaille. Se oli peitenimi Michelinin irtisanomisten käsittelylle. Vasemmisto halusi puhua Michelinistä, kun taas oikeisto ei ollut valmis nimeämään yritystä, josta keskusteltiin. Ihan väärässä ei ollut se meppi, jonka mukaan Michelin ei ollut tehnyt mitään väärää irtisanomalla työntekijöitä. Se toimi niin kuin yritykset toimivat sellaisessa maailmassa, jonka poliitikot ovat niitä varten luoneet. Näissä asioissa sen vasemmiston puhe on sisällyksetöntä, joka sanoo hyväksyvänsä esteettömän vapaakaupan. Kilpailu tappaa.

Helsingin Venäjä-tynkähuippukokousta, jossa EU:n puolesta Prodi ja Solana tapasivat Venäjän pääministeri Putinin, selosti europarlamentille monitoimiministeri Kimmo Sasi. Edellisen illan päivällisellä hän muuten myönsi, että Suomen Eurooppa-ministeriltä ei ollut ollut järin fiksu idea haukkua nykyinen ja kehua edellinen Saksan hallitus juuri ennen Tampereen huippukokousta.

Tynkäkokous oli sen idean jälkilämmittelyä, jonka Ahtisaari oli pari vuotta aikaisemmin esittänyt. Hän ehdotti, että Helsingissä järjestetään EU:n, USA:n ja Venäjän johtajien huippukokous. Ahtisaari esitti idean ottamatta ennalta selvää, mitä mieltä siitä olivat USA ja EU:n isot maat. Eivät USA tai Saksa tarvitse tällaista kokousta hoitaakseen Suomen kanssa asioita, joissa koko EU:lla ei ole toimivaltaa.

Jacob Söderman kutsui illan suussa ison joukon ihmisiä juhlistamaan valintaansa uudelle kaudelle. Hän oli painattanut tilaisuutta varten ennalta kutsukortit, jotka tosin jaettiin vasta valinnan varmistumisen jälkeen. Paikalla oli paljon pohjoismaisia edustajia. Voidaan sanoa, että näin tiukassa tilanteessa Södermanin valinnan ratkaisivat muiden pohjoismaiden edustajat. Meidän ryhmämme ruotsalaiset ja Tanskan kansanliikkeiden mepit toimivat aktiivisesti ja toivat Södermanin taakse ehkä ratkaisevat äänet muista maista ja muista kuin vasemmistoryhmistä.

Oli hyvä, että hyvälle paperille painetut kutsukortit eivät menneet hukkaan.

Illan päätteeksi oli suomalaisen kemian teollisuuden tarjoama päivällinen paikkakunnan parhaassa hotellissa. Ei ollut kovin helppoa näytellä pirteää, mutta joten kuten se onnistui. Teollisuus on ottanut tavakseen tarjota suomalaismepeille päivällistä Strasbourgin viikoilla keskiviikkoiltaisin. Edellisellä kerralla oli isäntänä metsäteollisuus, nyt oli kemian teollisuus ja seuraavaksi kuuksi ovat kutsun esittäneet teleyhtiöt. Tätä kutsutaan nimellä lobbaus.

Kalvosulkeisissa Kemiran, Fortumin, Raision ja muiden yhtiöiden isojen herrojen sanoma oli sama kuin Michelinin ja Renaultin johtajilla: tuotanto keskittyy. Maailmassa on muovien perusteollisuudessa tuottajia enää 15, kun jatkojalostajia on 27 000. Yrityksiä ostetaan ja ne fuusioituvat kustannusten säästämiseksi, uusien markkinaosuuksien valtaamiseksi toinen toisiltaan sekä uuden tuotekehittelyn rahoittamiseksi. Itä kutsuu, eli markkinat kasvavat eniten siellä missä kulutuskysyntä kasvaa nopeimmin.

Ilmi tuli modernin tietotekniikan vaikutus. Internetin kautta maailman markkinat ovat kaikille samat ja täysin läpinäkyvät: tuottajien on pakko antaa hintansa armottomaan julkiseen vertailuun. Jos tuote saadaan jollakin tavalla tai joiltakin osin poikkeamaan muista, sillä voi silloin olla muita korkeampi hinta, mutta vain silloin. Muutoin kaupat tekee se, joka myy halvimmalla.

Uusien tuotteiden markkinoilletulon aikataulu on nykyisin niin kireä, että myös alihankkijat osallistuvat tuotekehittelyyn ihan alusta pitäen. Niinpä Nokian kännyköiden muovikuoria valmistava Perlos Oyj osallistuu kännyköiden suunnitteluun ilman että sitä kilpailutetaan muiden valmistajien kanssa. Kilpailuttamiseen ei ole aikaa. Sen on kuitenkin hinnoiteltava oma osuutensa niin, että sitä ei seuraavalla kerralla pullauteta pois alihankinnasta. Se on yhtiölle elämän ja kuoleman kysymys. Nokia muuten näyttää sallivan alihankintayhtiöilleen sen, että niiden omistajista tulee uusrikkaita.

Varsinainen EU-asia lobbaajillamme oli, että EU:ssa uusitaan meille epäedullisella tavalla jätepolttodirektiiviä. Muovijätteet pitäisi saada polttaa oheispolttona niin että niiden palamistehokkuutta lisätään muiden polttoaineiden avulla. Vaihtoehto on muovirouheen massapolttto sellaisenaan, joka kyllä pienentää aineen olomuotoa, mutta siitä ei saada energiahyötyä. EU ei tunne oheispolttoa vaan asettaa sille sellaisia vaatimuksia savukaasujen jatkuvasta mittaamisesta, että kalliiden määräysten takia poltto on kannattamatonta. Luonnon kiertokulkuihin oheispoltosta ei ole sen enempää haittaa kuin massapoltostakaan, korkeasta palamislämpötilasta johtuen pikemminkin päinvastoin.

Luulen, että monet suomalaiset mepit ovat tämän jälkeen hyväksymässä jätepolton, jossa oheispolttomahdollisuus säilytetään.

Torstai 28.10

Demokraattinen ratkaisu

Päivä alkoi äänestyslistojen läpikäynnillä.

Me pohjoismaiset vasemmistomepit teemme yhteiset äänestyslistat, jotka poikkeavat ryhmämme yleisistä listoista meille tärkeiden erikoiskysymysten osalta.

Aamun ryhmäkokouksessa jaoin kollegoilleni kokouskutsun seuraavaa Strasbourgin viikkoa varten. Olemme perustamassa parlamentin resurssien käyttöönsaamiseksi ns. *intergroupin* EU-kriittisten meppien verkostoksi. Viime kaudella meillä oli epävirallinen yhteistyöelin *SOS-Demokratia*. Se oli tärkeässä asemassa, kun komissiolle annettiin epäluottamuslause. Meidän aktivistimme olivat ensimmäisiä epäluottamuslause-esityksen allekirjoittajia ja keräsivät kasaan tarvittavat 63 nimeä.

Inter-ryhmän perustaminen onnistuu, jos kolme poliittista ryhmää ottaa sen nimiinsä. Silloin mepit saavat käyttöönsä kokoustilat ja parlamentin tulkkauspalvelut. Meitä perustavan kokouksen koollekutsujia oli viisi meppiä viidestä ryhmästä. Lisäkseni olivat mukana tanskalainen **Jens-Peter Bonde** (Demokratioiden ja erilaisuuksien Eurooppa-ryhmä), ranskalainen **Paul-Marie Couteaux** (Unioni kansakuntien Euroopan puolesta-ryhmä), englantilainen konservatiivi **Daniel Hannan** (Euroopan kansanpuolue) ja irlantilainen **Patricia McKenna** (vihreät).

Kutsumme koolle kaikki, jotka ovat huolissaan liiallisesta vallan keskittämisestä unionille ja sen seurauksena tapahtuvasta demokratian murenemisesta jäsenvaltioissa. Me ajattelemme asioista eri tavalla, mutta meitä yhdistää se, että me haluamme ratkaista erimielisyytemme demokraattisissa parlamenteissa. Me emme halua syöttää maidemme kansalaisille keskusvallan sanelemia ratkaisuja. Yksi nimiehdotus ryhmällemme on *demokraattinen ratkaisu* ja toinen *demokraattinen verkosto* ja kolmas *demokratia ensiksi*.

Kukaan muu suomalainen meppi ei ollut mukana toiminnassa edellisellä kaudella, mutta nyt on uusi kausi ja uusia meppejä. Suomalaisista toivoisin mukaan lähinnä kepulaisia edustajia, sillä tiedän, että suurten ryhmien suomalaismepeille se taitaa olla poliittisesti mahdotonta. Heitä ruvettaisiin omissa ryhmissään syrjimään, jos he puolustaisivat julkisesti kansallista demokratiaa. Matti Wuorella voisi olla henkilökohtaista uskallusta olla mukana.

Parlamentin suurimmat ryhmät ovat määräämässä inter-ryhmien toiminnalle uudet säännöt. Niiden lukumäärää halutaan rajoittaa. Sääntöjä ollaan kirjoittamassa niin, että vain suuret ryhmät saavat päättää, missä asioissa mepit voivat perustaa ryhmän. Kyseessä on merkittävä hyökkäys meppien omaehtoista toimintaa ja uusien asioiden esillenostamisen mahdollisuuksia vastaan. Pienissä ryhmissä tällaista sanelua ei tietystikään hyväksytä. Emme halua mielipidekirjon tukahduttamista. Siihen pystyvät kaksin PPE ja PSE, jos ne ovat yksimielisiä.

Salissa äänesteltiin kolmisen tuntia pääasiassa budjetista, vaikka aikaa vei myös keskustelu siitä, saako

Michelin-yhtiön nimen mainita yritystoiminnan uusjärjestelyjä koskevan päätöslauselman yhteydessä. Oikeiston perustelut nimen kiertämiseksi olivat vähän samanlaisia kuin Michelinin lobbareiden levittämässä "luottamuksellisessa" muistiossa. Nimeä ei mainittu äänin 220-210.

Myös puoluetuesta äänestettiin. Asianomaiseen budjettikohtaan oli lisätty oikeiston ehdotuksesta tarkistus, jonka mukaan "ottaen huomioon tarpeen lisätä Euroopan unionin avoimuutta ja demokraattista vastuuta, tämä alamomentti on tarkoitettu kattamaan Euroopan tasolla poliittiset puolueet, jotka edesauttavat eurooppalaisen tietoisuuden muodostumista ja unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemista. Komissiota pyydetään esittämään mahdollisimman pikaisesti ehdotus poliittisten puolueiden ohjesäännöstä perussopimuksen täytäntöönpanemiseksi."

Niin että "eurooppalaisen tietoisuuden" muodostumiseksi pitää ottaa käyttöön puoluetuki ylikansallisille europuolueille!

Rahaa ei ehdotettu mainitulle momentille, vaan ainoastaan tämä perustelu. Ensi vuonna momentille ehdotetaan myös rahaa. Tulevan puoluetuen suuruusluokka lienee se, mikä oli esillä jo tänä syksynä: 108 miljoonaa markkaa.

Suomalaisista mepeistä Hautala, Paasilinna, Pesälä, Pohjamo, Väyrynen ja Virrankoski äänestivät kanssani puoluetukea vastaan, sen puolesta taas olivat Iivari, Korhola, Thors ja Wuori. Kauppi äänesti tyhjää, ja poissa äänestyksestä olivat Matikainen, Myller, Suominen ja Vatanen.

Kokoomuksen mepeistä kolme oli poissa kaikista budjettiäänestyksistä, vaikka budjetti on yksi parlamentin tärkeimpiä asiakirjoja. Matikaisen poissaolo oli äitiysloman takia ymmärrettävä, mutta Suomisella ja Vatasella piti olla jotain todella tärkeää tekemistä muualla, jotta heitä ei voi syyttää työtehtävien laiminlyönnistä. Ei riitä, että on mepin status. Pitää myös tehdä mepin töitä.

Matti Wuori äänesti puoluetuen puolesta, mutta jälkikäteen hän myönsi, että se oli virhe. Ryhmiemme äänestyslistojen perusteella me kaikki teemme silloin tällöin virheitä.

Reino Paasilinna osoitti asiassa siviilirohkeutta. Hän oli koko parlamentissa ainoa demari, joka äänesti puoluetukea vastaan. Hän tietää, miltä tuntuu jäädä puoluetukijyrän alle. **Riitta Myller** oli paikalla, mutta hän ei osallistunut äänestykseen, jossa hän ei olisi Euroopan sosialidemokraattisen puolueen uskollisena soturina voinut äänestää poikien puoluetukiehdotusta vastaan. Itse hän sanoo, että hän ei oikein ehtinyt tähän äänestykseen mukaan. Muihin hän kyllä ehti.

Päivän mittaan hyväksyttiin **Kyösti Virrankosken** mietintö budjetin muista kulueristä kuin komission rahoista. Hänellä on ollut yksi merkittävimmistä raportointitehtävistä, jonka suomalaiset ovat parlamentissa saaneet. Kyösti hoiti sen jämerästi. On epäoikeudenmukaista, jos näin isotöinen raportti rinnastetaan tasavertaisena joissakin meppien aktiivisuustilastoissa esimerkiksi minun tälle parlamentille tänä syksynä tekemiini pariin mietintöön. Virrankoskelle pitäisi antaa tämän mietinnön perusteella enemmän plussia kuin minulle.

Perjantai 29.10.
Meppipalkat ja -kulukorvaukset

Komissio antoi aamulla parlamentille tiedonannon Ranskan asettamasta brittiläisen naudanlihan tuontikiellosta. Ranskalaiset ovat perustelleet kieltoa niin, että Englannissa paljastuu joka vuosi 3000 uutta hullun lehmän taudin tapausta, eikä kaikki brittiliha voi olla ihmisille terveellistä. Maatalouskomissaari **Franz Fischler** ei vielä tiennyt, minkä kannan asiaan ottaisi illalla kello 18.00 Bryselissä lehdistötilaisuuden pitävä tieteellinen asiantuntijakomitea. Sen kanta ratkaisisi komission mielipiteen asiassa.

Ranskalaiset eivät ole kovin uskottavia terveyspoliiseja muiden elintarvikkeille. Sen sijaan he ovat hyviä suojelemaan omaa maatalouttaan kaikilla rintamilla, niin myös tällä. Ranskalaiset tekivät poliittista biologiaa ja käyttivät naudanlihaa kauppasodan esisodan poliittisina ammuksina. Ei voida pitää ranskalaistakaan lihaa erityisenä terveyspommina. Siellä paljastui kesällä, että pari sikäläistä teurastamoa oli sekoittanut ihmisperäistä viemärilietettä eläinrehuun sen suuren urea- eli valkuaispitoisuuden takia.

Ilta on taas aamua viisaampi, sillä illalla oli luvassa englantilaisen lihan laadusta arvio, joka on tehty niin hyvällä asiantuntemuksella kuin on EU:ssa mahdollista.

Itse en halua ostaa Suomessa englantilaista enkä ranskalaista lihaa. Siksi vaadin puheenvuorossani alkuperämaamerkintöjen palauttamista elintarvikkeisiin.

Aamupäivän ensimmäisiin äänestyksiin kello yhdeksältä osallistui enimmillään 176 meppiä. Ainakin niin moni siis kuittasi tältä päivältä päivärahan. Viimeisessä äänestyksessä kello yhdentoista aikoihin paikalla oli enää 51 meppiä, joten kaikki eivät jääneet odottamaan koko esityslistan läpikäyntiä.

Ennen kotiinlähtöä kävin kuittaamassa kassalta matkakorvaukset päivärahoineen. Viideltä päivältä sain noin 19 000 markkaa.

Euroopan parlamentin jäsenillä on sama palkka kuin kollegoilla kunkin maan omassa kansallisessa parlamentissa. Sen maksaa ja verottaa kotimaa.

Palkkahaitari on leveä. Suomalaiset mepit saavat – kansanedustajaikälisistä riippuen – noin 20 000 markkaa kuukaudessa. Meille eivät kuulu suomalaisten kansanedustajien ilmaiset kotimaan matkat.

Reuna-alueiden matalapalkkamepeille palkkaerot on kompensoitu matkakustannuksissa. Se on tapahtunut niin, että europarlamentti maksaa kotipaikan sekä Brysselin ja Strasbourgin välisistä matkoista korvauksen, jonka perusteena ovat lentolippujen hinnat sekä erityinen välimatkakorvaus. Kulut korvataan lentolippujen business-luokan kaikkein kalleimpien hintojen mukaan riippumatta siitä, mikä on ollut todellinen kustannus. Strasbourgiin on matkakorvaus 12 400 markkaa ja Brysseliin 10 800 markkaa. Me käytämme yleensä turistiluokkaa, jossa edestakainen lippu maksaa 2 300-3 200 markkaa, koska me saamme pitää matkakorvauksen ja todellisen matkakulun välisen eron itsellämme. Missään ei saa niin helppoa rahaa kuin meppinä turistiluokassa. "Enpä ole ennen perseellä rahaa tienannut", totesi systeemin uusi tulija Mikko Pesäläkin.

Kun matka tehdään kerran viikossa, todellisiin kuluihin perustumattomat matkakulukorvaukset suomalaismepeille ovat runsaat 30 000 markkaa kuukaudessa puhtaana käteen. Myös päiväraha jokaiselta parlamentin työpäivältä on veroton, ja sen suuruus on 1 420 markkaa päivältä.

Jäsenmaiden ministerit ovat ehdottaneet palkkaukseen sellaista muutosta, että kaikille mepeille maksettaisiin yhtenäispalkka. EU-maiden kansanedustajien keskipalkka on erilaisten selvitysten mukaan 35 000 mk/kk, ja yhtenäispalkka olisi sitä suuruusluokkaa muilla kuin – tämän kauden kestävässä siirtymävaiheessa – niiden maiden mepeillä, joilla on isompi palkka. He saisivat kauden loppuun saakka sitä palkkaa.

Ehdotukseen kuului, että yhtenäispalkasta maksettaisiin (23 prosentin suuruinen) EU-vero ja noin 8 prosentin suuruinen eläkemaksu. Sen lisäksi EU:n luterilaisten maiden eli Tanskan, Ruotsin, Suomen ja Hollannin hallitukset haluavat määrätä meppipalkoille myös kansallisen veron niin että näiden maiden mepeillä ei olisi EU:n veroetuoikeuksia.

Kun ehdotukseen liittyy se, että kaikki matka- ja muut kulut korvattaisiin todellisten kulujen mukaan, uudistus olisi sellainen, että meppien palkat nousivat reilusti mutta tulot alenisivat vielä paljon reilummin. Suomalaiset mepit saisivat uudistuksen jälkeen vähemmän tai saman verran tuloja puhtaana käteen kuin eduskunnan jäsenet. Suomen eduskunnassa palkkakuoppa on täytetty verottomilla kulukorvauksilla, varhaiseläke-edulla sekä uusilla verottomilla kilometrikorvauksilla.

Eurokansalaisten näkökulmasta nykyiset kultapossukerhon eli europarlamentin jäsenet eivät edusta sellaista demokratiaa, johon alipalkatut, pienituloiset tai työttömät kansalaiset voisivat luottaa. Se näkyi eurovaalien äänestysprosentissa. Sen takia mepeillä, jotka haluavat saavuttaa kansalaisten kunnioituksen ja arvonannon, ei ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä palkkojensa ja kulukorvaustensa uudistus edellä esitetyssä hengessä. Tulot alenevat, mutta niin niiden kuuluu aletakin.

Samassa kerroksessa Strasbourgin toimistoni kanssa on parlamentin eläketoimisto, ja aina siitä ohi kulkiessani joudun miettimään, osallistuako systeemiin, jossa europarlamentti tarjoaa mepeille vapaaehtoista eläketurvaa.

Meppien eläke määräytyy toistaiseksi Suomen eläkelakien mukaan, ja sen maksaa meille palkanmaksaja: ulkoministeriö. Meillä on samat eläkeoikeudet kuin muillakin suomalaisilla – ja paljon huonommat kuin Suomen kansanedustajilla.

Alan olla siinä iässä (53 vuotta), että minulle tulevat joskus mieleen eläkeasiat, vaikkakin ne vielä menevät nopeasti sieltä pois. Kun nykyinen kauteni europarlamentissa loppuu, olen 58-vuotias. Voi olla, että silloin kahdeksan vuoden jokaviikkoisen matkustelun jälkeen minulla ei ole enää halua tai voimia matkustaa töihin ulkomaille, vaikka ei sitä tietystikään tiedä. Mutta jos ei ole, muunlaista työtä on sillä iällä vaikea saada. Olen tosin kai edelleen virkavapaalla Yleisradiosta, mutta paluu sinne voi viiden vuoden kuluttua olla takkuinen, olenhan silloin ollut sieltä pois yli 17 vuotta.

Europarlamentti tarjoaa jäsenilleen vapaaehtoisen eläkkeen, jossa meppi maksaa kuukausimaksusta kolmanneksen (4 500 markkaa) ja Euroopan parlamentti kaksi kolmannesta. Eläkkeen suuruus riippuu meppivuosista, ja yhdeltä kaudelta se on 6 500 markkaa. Sen saa 60 vuoden iässä.

Epäilemättä kyseessä on etuus, joka tarjotaan etuoikeutetuille ihmisille, vaikka joku kyllä sanoo laskeneensa, että Suomesta voi melkein samalla hinnalla ostaa yksityisestä vakuutusyhtiöstä melkein yhtä hyvän edun.

Meppieläke nousi edellisen parlamentin aikana keskusteluun, kun Heidi Hautala oli sen ostanut, mutta ei oikein muistanut ostaneensa. Hän irtisanoi eläke-etunsa kesken kauden ja sai rahansa 3 prosentin korolla takaisin.

Nykyisistä mepeistä ainakin Mikko Pesälä on mukana eläkejärjestelmässä. Paavo Väyrynen kertoi harkitsevansa asiaa, ja niin olen alkanut tehdä minäkin. Ratkaisuni, joka parlamentin sääntöjen mukaan on tehtävä tammikuuhun mennessä, riippuu meppien palkkauudistuksesta. Se ratkeaa toivottavasti vuoden lopulla. Siinä yhteydessä ratkennee yhtenäispalkan ohella myös yhtenäiseläkeasia.

Toistaiseksi kuljen määrätietoisesti eläketoimiston ohi.

Kun oli ennen kotiin lähtöä aikaa, surffailin internetissä. Siellä on mielenkiintoinen osoite http://www.jya.com/cryptome, jossa käyn usein päivittämässä tietojani elektronisesta vakoilusta eli COMINTista. Viimeiseen tiedotuslehteeni Uusi Vasemmisto olin laatinut laajan selvityksen jokaiseen meihin kohdistuvasta amerikkalaisesta salakuuntelusta. Se löytyy kotisivultani internetistä osoitteesta *www.kaapeli.fi/seppanen.*

Vapaalla kansalaisella on oikeus yksityisyyteen, jonka tulee olla loukkaamaton. Yksityisyys on ihmisoikeus, jota ei voi kumota EU-direktiiveillä tai kansallisella lainsäädännöllä.

Yksityisyydestä ja sen suojasta on säädetty ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, kansalaisja poliittisten oikeuksien kansainvälisessä sopimuksessa sekä Euroopan ihmisoikeusjulistuksessa.

USA:n ja monien Euroopan maiden tiedustelupalvelut rikkovat kaikkia näitä sopimuksia rutiininomaisesti 24 tuntia vuorokaudessa.

USA:n kansallisella turvallisuusvirastolla (NSA) on käytössään yli 120 automatisoitua, satelliittiperusteista vakoilujärjestelmää, jotka pystyvät käsittelemään elektronisessa vakoilussa kerättäviä materiaaleja vähintään 3 miljoonan sanan sekuntivauhdilla. Maailmanlaajuisen vakoilubisneksen vuosittainen liikevaihto kaikkine laitteineen ja ohjelmineen on 100 miljardia markkaa.

Sähköistä vakoilua on helpointa suorittaa satelliittien kautta. NSA, joka ei saa kuunnella oman maansa sisäistä teleliikennettä, kykenee – ainoana turvallisuuspalveluna – kuuntelemaan myös merenpohjien kaapeleita.

NSA:n läheisin yhteistyökumppani on Englannin salainen palvelu GCHQ. Se ei saanut omaa satelliittivakoiluaan toimintakuntoiseksi ja päätti ostaa palvelut amerikkalaisilta. Tätä UKUSA-yhteistyötä täydentävät ECHELON-yhteistyösopimukset Kanadan, Australian ja Uuden Seelannin salaisten palvelujen kanssa. Vastineeksi NSA:n käyttöön antamistaan kuunteluasemista ne saavat siltä kuuntelutietoa.

Tärkeimmät tiedot on varattu NSA:n – ja siis USA:n – yksinomaiseen käyttöön ja hyödynnökseen. NSA vakoilee myös omia yhteistyökumppaneitaan aloilla, jotka ovat poliittisesti herkimpiä: kansainvälinen diplomatia ja yritysten sisäinen viestintä.

Elektronista vakoilua harjoitetaan myös muualla. Venäjällä tiedustelupalvelu FSB voi kuunnella SORM 2-järjestelmän avulla jokaista viestiä, ja siellä turvallisuuspalvelu saa laittaa tunnistekoodinsa internet-palvelimiin. Kiina taas vakoilee ilmeisesti Venäjää ja omia kansalaisiaan teknisessä yhteistyössä USA:n kanssa. Sen lisäksi elektronisen vakoilun tietotaitoa on ydinasevaltioissa Israelissa, Pakistanissa ja Intiassa.

Ranskalla omat satelliittinsa ja kuunteluasemansa. USA epäilee, että ranskalaiset vakoilevat amerikkalaisia yrityksiä Guayanan ja Uuden Kaledonian (sekä Arabiemiirikuntien liiton) kuunteluasemien kautta, eli he tekevät amerikkalaisille samaa mitä amerikkalaiset tekevät muille.

Saksa ostaa ilmeisesti alan palvelunsa sekä Ranskalta että USA:lta. Sen maaperällä on yksi ECHELON-kuunteluasema.

Teknologian nopean kehityksen myötä salakuuntelu on muuttunut entistä vaikeammaksi. Sähköisen tiedon määrä on kasvanut rajusti, ja myös kryptaus- eli salausjärjestelmät vaikeuttavat vakoilua.

Niinpä tiedustelupalvelujen on pakko keskittyä olennaiseen. Kun ennen niiden tiedettiin käyttävän ns. sanakirjoja, joissa tietyn avainsanan esiintyminen viestissä laukaisi kuuntelun, nykyisin ne seuraavat henkilöitä ja laitteita enemmän kuin varsinaisia viestejä. Kehitteillä on äänten tunnistusmenetelmiä niin että tietyt henkilöt voidaan löytää myös "vääristä" telelaitteista.

Yksityisyyden suoja

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan kaikki kotoa ja työpaikalta soitetut puhelut ovat saman rikkomattoman yksityisyyden suojan alaisia kuin kirjeet. Kukaan ei saa kuunnella toisen puheluja.

Sitä, kuuluvatko myös sähköpostiviestit yhtä laajan suojan piiriin, ei ole vielä ihmisoikeustuomioistuimen ennakkopäätöstä.

EU on joka tapauksessa rinnastamassa – salakuuntelumielessä – toisiinsa lanka- ja kännykkäpuhelut sekä internetin ja satelliittipuhelut. EU:n ministerineuvosto yrittää päättää Suomen johdolla uudesta yleissopimuksesta, joka koskee keskinäistä oikeusapua rikosasioissa. Siihen kuuluu päätöslauselma telekuuntelun uusista tekniikoista. Se ulottaa EU-maiden salakuuntelun pelisäännöt virallisesti myös satelliittipuheluihin, internetiin ja muuhun "tulevaan televiestintäteknologiaan".

Kysymyksessä on suositus, ei velvoite. Sen mukaan kuuntelussa noudatetaan sen maan lakeja, jossa puhelimeen puhutaan. Kuuntelun suorittavat sen maan poliisit, jossa puhuja on. Vieraan maan poliisi voi pyytää virka-apua puhelujen kuuntelemiseksi. Se tapahtuu kuuntelevan maan lakien mukaisesti. Suomessa salakuunteluun pitää olla tuomioistuimen lupa.

Sitä, että joku kuuntelee, ei ole mahdollista tietää. Niinpä on selvää, että suositusta noudattavat vain pienet maat. Esimerkiksi UKUSA-maa Englanti vastustaa kaikkia uusia rajoituksia kuuntelulle, koska maan poliiseilla on jo nyt laajat omatoimiset oikeudet salakuunteluun myös vieraissa maissa.

Salakuuntelu tiedustelu- ja turvallisuustarkoituksia varten ei kuulu yleissopimuksen piiriin, ja rajanveto laillisen rikosasioiden selvittämisen ja laittoman elektronisen vakoilun välillä on muutoinkin häilyväinen. Laittoman vakoilun kohteeksi joutuvien henkilöiden yksityisyyden suojaa rikotaan raskaasti.

EU:n jäsenmaat ovat sopineet alan ensimmäisestä yleissopimuksesta 17.1.1995. On selvinnyt, että sen perustana on ollut erityinen International User Requirements-sopimus (IUR), jonka avulla FBI koordinoi laitonta salakuuntelua EU-maiden kanssa.

ILETS-yhteistyö

Kaikenlaisesta laillisesta ja laittomasta salakuunteluyhteistyöstä – ja yksityisyyden suojan loukkauksista – sovitaan salaisten palvelujen ja poliisien kesken. Vaikka kysymys on lähes valtiosopimuksista, se tapahtuu epäparlamentaarisesti.

On selvinnyt, että vuoden 1995 laillista telekuuntelua koskeva neuvoston päätöslauselma oli hyväksytty EU:n hallinnon ulkopuolella toimivan salaisen ILETS-komitean valmistelun pohjalta niin että pelisääntöjen kätilönä oli ollut USA:n liittovaltion poliisi FBI.

ILETS (Law Enforcement Telecommunications Seminar) on FBI:in aloitteesta perustettu salaisten palvelujen poliisiorganisaatio, jossa kehitetään jatkuvasti uusia yhteistyömuotoja salakuuntelulle.

Suomi on ollut mukana näissä "seminaareissa" ainakin vuodesta 1994 lähtien. Suomen johdolla nyt EU:ssa hyväksyttävän uuden yleissopimuksen ja telekuuntelupäätöslauselman valmistelu on aloitettu ILETS:in Dublinin kokouksessa vuonna 1997, jossa Suomi oli mukana. Siitä hyväksyttiin ensiksi ENFOPOL 98-asiakirja, jonka tulo julkisuuteen sai europarlamentin kiinnostumaan asiasta. Esitys on alkuperäisen IUR:n uusi, päivitetty versio, jossa salakuunteluyhteistyö ulotetaan myös internetiin sekä kuuntelijoille teknisesti ongelmallisiin satelliittipuheluihin (Iridium-satelliitin signaalit kohdistuvat maan pinnalla hyvin kapealle alueelle ja siksi kuuntelu halutaan toteuttaa siinä yhdessä paikassa Italiassa, jossa signaalit kerätään). Se ilmeisesti vaatii salaisen sopimuksen palvelujen toimittajan kanssa.

Kysymys on kansanvaltaisten elinten täydellisestä sivuuttamisesta. Kun EU:ssa päätettiin USA:n ja EU-maiden yhteistyöstä tällä alalla, sopimus vietiin läpi poliitikoilta salaa kalastusministereiden (!) neuvostossa 20.12.1996 ns. A-asiana. Niistä ei kerrota poliitikoille, vaan niistä sopivat virkamiehet, tässä tapauksessa EU-jäsenmaiden suurlähettiläät.

Amsterdamin sopimuksen jälkeen EU sai lisää toimivaltaa poliisiasioissa, ja asia tulee sen johdosta europarlamenttiin lausuntoa varten. Nyt puhutaan ENFOPOL 19-asiakirjasta.

Mielenkiintoista on, että Suomen virkamiehet eivät ole asian käsittelyn aikana liittäneet esitykseen ns. parlamenttivaraumaa. Asiaa ei ilmeisesti aiota Suomessa antaa eduskunnan tietoon mahdollista julkista käsittelyä varten. Kansanedustaja Pentti Tiusanen onkin tehnyt suomalaisten viranomaisten ILETS-toiminnasta kirjallisen kysymyksen hallitukselle.

Salaiset sopimukset

NSA:lle on edullista, jos se pääsee sopimukseen kaikenlaisten välittäjäyhtiöiden kanssa ilman että joutuu turvautumaan kalliiseen teknologiaan.

Yksinkertaisinta on saada kaikkiin laitteisiin ja ohjelmiin tunnistetiedot. Silloin ei tarvitse etsiä neuloja heinäsuovista.

Kansainvälisillä forumeilla amerikkalaisia suuryhtiöitä (IBM, Microsoft, Lotus ja Netscape) on syytetty salaisten tunnistetietojen (key escrew) lisäämisestä ulkomaille myytäviin tuotteisiin. USA:ssa saa myydä suojatumpia tuotteita kuin viennissä. Näiden tunnistetietojen ansiosta NSA voi rikkoa myös 128 bitin salauksen, joka muuten on sille kallista ja teknisesti vaikeaa.

Tekninen kehitys hyödyttää enemmän kryptauksen eli salauksen myyjiä kuin sen purkajia. Niinpä USA:n kannatti jollakin keinolla saada EU-maat hyväksymään Wassenaarissa joulukuussa 1998 sopimus, jonka mukaan USA:han toimitetaan tiedot kaikkien yli 64 bitin salausjärjestelmien ostajista. Suomen hallitus oli antanut kokoukseen osallistuneille suomalaisvirkamiehille aivan toisenlaisen neuvotteluvaltuutuksen: salaustuotteiden kaupan piti hallituksen mielestä olla vapaata. Virkamiehet ottivat ohjeensa jostain muualta kuin maan hallitukselta.

> Eri Euroopan maissa turvallisuuspalveluilla on omat luottamushenkilönsä kansallisissa puhelinyhtiöissä. Sen lisäksi suurin osa internet-liikenteestä ja ainakin hakutoiminnoista kulkee NSA:n valvomien amerikkalaisten palvelimien kautta. Se helpottaa suuresti NSA:n työtä.

Kirjoituksessa viitattuun Pentti Tiusasen kysymykseen salaisesta poliisiyhteistyöstä tuli vastaus oikeusministeri **Kari Häkämieheltä**. Sen mukaan ILETS-yhteistyön ”eräänä edellytyksenä on se, että eri maiden tekniset menetelmät ja määrittelyt ovat mahdollisimman yhdenmukaisesti harmonisoitu. ILETS:in kokouksiin Suomesta ovat osallistuneet mm. keskusrikospoliisin edustajat.”

Ketkä muut kuin keskusrikospoliisin edustajat ovat osallistuneet? Jos supo on osallistunut, missä tarkoituksessa se on osallistunut. Näyttää selvästi siltä, että maan hallitus ei osallistu salakuunteluasioiden valmisteluun. Näin nämä asiat jäävät parlamentaarisen valvonnan ulottumattomiin.

IUR-suositukset tarkoittavat Häkämiehen mukaan salakuuntelun ”teknisten edellytyksien luomista, eivät minkäänlaisten kuuntelujärjestelmien rakentamista tai vastaavaa toimintaa”. Sitä varten on Suomessa teleoperaattorit määrätty saattamaan televerkkojen tekniset ominaisuudet salakuunteluyhteensopiviksi.

Itse olen saanut EU:n komissiolta vastauksen kysymykseen, miksi USA:n viranomaisten annetaan rajoittaa salaustuotteiden vapaakauppaa.

Enää ei anneta entiseen malliin, vastasi komissio. ”Eurooppalaisten painostuksen sekä tiukan vientikontrollin vuoksi markkinaosuuksiaan menettäneiden amerikkalaisyritysten valitusten tuloksena Yhdysvaltojen hallitus on ilmoittanut erityisesti, että kertatarkistuksen jälkeen kaikentyyppisiä salaustuotteita voidaan viedä kaikkialle maailmaan, paitsi USA:n luettelemiin seitsemään terroristivaltioon” ja ”useimmat maat (mukaan lukien EU:n jäsenvaltiot) ylläpitävät arkojen salaustuotteiden jonkin asteista vientikontrollia kansallisen turvallisuuden nimissä ja Wassenaarin sopimusta noudattaakseen.”

Iltapäivän lopulla lähdin Strasbourgista Zürichin kautta Helsinkiin. Matka on aina vaivalloinen, sillä suoria lentoja Strasbourgista Suomeen ei ole. Monet mepit kulkevat Frankfurtin kautta, jonne on 210 kilometriä ja jonne Strasbourgin kaupunki järjestää autokuljetuksen. Toinen vaihtoehto on ajaa Swissairin bussilla Zürichiin, jonne on 240 kilometriä. Mieluiten olisin tullut kotiin lentämällä Kööpenhaminan kautta, mutta koneet ovat pieniä ja lippuja on niihin vaikea saada.

Kotimatkalla luin lehdestä, että Lissabonissa oli pidetty huumeviranomaisten kokous. Siellä oli USA:n ”huumetsaari” Barry NcCaffrey varoittanut Eurooppaa kokaiinin ja ecstacyn vaaroista. Niitä on USA:ssa pidetty mietoina huumeina, vaikka ecstasyn tiedetään aiheuttavan aivovammoja. Nämä aineet ovat aiheuttaneet voimakkaan riippuvuuden jo 3,6 miljoonalle amerikkalaiselle. Niiden hankkimispakko kasvattaa maan rikostilastoja.

Huumeet ovat tulollaan rajattomaan Eurooppaan. Alkuvuonna tehtiin huumetakavarikkoja enemmän kuin viime vuonna yhteensä. Eniten niitä tulee mantereellemme Espanjan kautta, toiseksi eniten Hollannin satamista. Heroiini tulee Afganistanista ja Pakistanista EU-jäsenyyttä hakeneiden Itä-Euroopan maiden kautta. Venäjän kaukoitä on nousemassa tärkeimmäksi huumeiden kauttakulkureitiksi ja islamilainen Afganistan niiden tärkeimmäksi jalostuspaikaksi. Taleban-liike, joka alistaa naiset islamilaiseen kuriin, rahoittaa huumeilla toimintaansa, ja siitä saavat rahansa myös ne kansainväliset terroristiryhmät, joille se antaa turvapaikan.

Vapaat rajat tuottavat huumeille vapaan liikkuvuuden Euroopassa. Jotkut eivät ole siitä lainkaan huolissaan. Olen ollut yllättynyt siitä, miten europarlamentissa leijuu ns. mietojen huumeiden vapauttamisen henki, etten sanoisi haju. Monissa asioissa ihan selväjärkiset

Etelä-Euroopan mepit vaativat mietoja huumeita vapaakauppaan.

Olin kotona puoliltaöin.

Lauantain 30.10

ReaaliKAPITALismista

Aamulla kello 7.30 oli oltava lentokentällä. Olin luvannut mennä Kemijärvelle vasemmistoliiton Lapin piirikokousseminaariin puhujaksi.

Lapin alueella eurovaaleissa hyvin menestynyt Jaakko Ylitalo oli vastassa Rovaniemen lentokentällä, ja matkalla Kemijärvelle pohdimme vasemmistoliiton presidentinvaaliasetelmaa. Monien lappilaisten tovereiden mielissä oli kuulemma kytemässä ajatus asettaa puolueelle oma presidenttiehdokas.

Kun tulimme kokouspaikalle ja näin, ketä oli paikalla, pidin itsestään selvänä, että se väki ei asettaisi omaa presidenttiehdokasta. Monet kokouksen osanottajat saavat leipänsä ja syövät Helsingin ay-pamppujen kädestä. SAK:n SDP(y) oli jo ennalta ottanut kannan, jonka mukaan vasemmistoliiton ay-toimitsijoiden tuli kannattaa emo-SDP:n ehdokasta eikä asettaa omaa.

Seminaarissa alustin tasausjärjestelmien tarpeesta. Puhuin kapitalismista. Kapitalismi tuottaa epätasa-arvoa ja siis erilaisten tasausjärjestelmien tarpeen. Ajan puutteen takia puhuin lyhennetyn version valmistamastani alustuksesta, ja olen jälkikäteen parannellut puhetekstiä tähän kirjalliseen muotoon:

> Elämme uusliberalismin aikaa.
>
> Tosi asiassa ei ole mitään uusliberalismia. On vain vanhaa, sitä itseään.
>
> Taloudellinen liberalismi on sitä, että julkinen valta ei saa asettaa pääomille rajoja tai rajoituksia. Sitten on poliittista liberalismia, ja se on asia erikseen. Sen kanssa voi elää. Se voi olla myös demokratiaa. Tämä ei ole sitä.

> Se, että kapitalismissa ei tunneta valtakuntien rajoja, ei ole uutta. Niin on eletty ennenkin. Runsaan puolensadan vuoden ajan 1900-luvulla on eri yhteiskunnissa yritetty kehittää tasausjärjestelmiä ja pyritty tekemään talouspolitiikkaa suhdannehyppyjen ja -pomppujen tasaamiseksi. Enää ei yritetä.
>
> Sen, että ei kunnolla edes yritetä, on saanut aikaan *digitaalinen vallankumous*, jonka tekivät markkinavoimat. Sähköisen vallan kumoukselliset ovat tehneet talouden immuuniksi politiikalle. Sähköisten laitteiden avulla he ovat poistaneet pääomien liikuttelulta kansallisvaltioiden rajat, eivätkä ne ole helposti palautettavissa. Se vaatisi kuplan puhkeamisen eli taloudellisen romahduksen pörsseissä.
>
> Nyt synnytetään hötörahaa tyhjästä. Kyseessä on Amerikan malli. Osakkeenomistajien etu on talouden tärkein arvo. Systeemi perustuu siihen, että on sähköiset markkinat yritysten ja niiden osakkeiden sekä osakkeiden osien (futuurit ja optiot) myymiselle. Pörsseissä arvotaan päivittäin oikeat numerot.
>
> Jos pyritään saamaan järjestystä mielten kaaokseen ja todellisuutta hallintaan, on etsittävä säännönmukaisuuksia ja kehityssuuntia, trendejä.
>
> Uuden sähköisen kapitalismin megatrendi on se jo Karl Marxin löytämä peruslaki, että tuotanto keskittyy. Se keskittyy yritysostoin ja -fuusioin. Se keskittyy vauhdilla. Talouden perustuotanto joutuu yhä harvempiin käsiin. Esimerkiksi maailman muoviteollisuudessa on enää vain 15 yhtiötä, jotka tuottavat muovien raaka-aineita.
>
> Suomessa talouden keskittymistä ilman rajoja on se, että metsäteollisuuden ostojen ja fuusioiden seurauksena Stora-Enso on maailmassa alan neljänneksi suurin yritys ja UPM-Kymmene on seitsemäs. Jos sahat ja pehmopaperit jätetään laskusta pois, painopapereiden valmistajina nämä yhtiöt sijoittuvat paperiteollisuuden suuruuslistalla vieläkin korkeammalle. Ajalle kuvaavaa on, että kumpikaan niistä ei ole enää suomalaisomistuksessa niin kuin ennen. Niitä hallitsevat meille vieraat markkinavoimat.
>
> *Markkinavoimat* ovat maailmalla ne 30 000 miestä ja naista, jotka noudattavat kaikille samaa kapitalismin logiikkaa: pääomille on turvattava korkein mahdollinen

tuotto. Se on johtanut yritykset keskittämään toimintansa ns. perusosaamiseen, ja niissä merkeissä – osakkeenomistajien pääomien tuottovaatimuksen turvaamiseksi – Stora-Enso myy pois voimalaitoksensa noin 12 miljardilla markalla. Sen jälkeen sillä on entistä enemmän jaettavaa omistajille. Systeemin juoni on osakkeenomistajan etu. Hyvä puoli näissä myynneissä on se, että tällä tavalla Suomen ydinvoimalobby menettää joukostaan yhden sähköntuottajan ja yhden rahoittajansa.

Sähköinen kapitalismi on sama kaikille. Siihen ei ole erityistä mies- tai naisnäkökulmaa. Niiden, jotka toteuttavat pääomien logiikkaa, ei tarvitse olla mitään sukupuolta. Kysymyksessä on kovien arvojen raaka peli, jossa pörssit toimivat ihmissielujen kaatopaikkoina. Näissä asioissa ei ole miehiä tai naisia.

Pääomamarkkinat, joiden temppeleitä pörssit ovat, tuottavat yhteiskunnalle ongelmia, mutta eivät niiden ratkaisuja. Ongelmat on ratkaistava poliittisesti, mitä taas estää ns. globalisaatio, kapitalismin maailmanlaajuistuminen, politiikan loppu.

Globalisaatio on sitä, että kapitalismi on tunkeutunut maapallon jokaiseen kolkkaan. Kapitalismi ei ole sama asia kuin markkinatalous. Markkinat ovat olleet kaikkialla olemassa jo monta tuhatta vuotta, kun taas kapitalismi on vain pari sataa vuotta vanha tuotantotapa. Sitä ennen ei ollut tuotantovälineiden yksityisomistusta, pääomien etuoikeutettuja jako-osuuksia eikä teollista palkkatyötä tai -orjuutta.

Kapitalismille on ominaista pääomien pyhitys: niille kuuluu viime kädessä kaikki. Eikä se kaikki ole pelkkä jakojäännös. Kapitalismi on ihmisten välinen riistosuhde yhteiskunnallisessa tuotannossa, jossa työn tulosten jaon perustana on pääoman omistus. Pääomia ja ihmisten välisiä suhteita uusinnetaan ruumiillisen ja henkisen riiston menetelmin.

Maailmantalouden keskeisin toimintaperiaate on vahvojen valta heikompiin. Käynnissä on prosessi, jota kuvaa pääomien uusintajien vapaa pääsy käsiksi luonnonvaroihin, työn hinnan samanlaistuminen eri maissa sekä vapaasti vellovien pääomien erityisasema poliittisessa päätöksenteossa. Ei ole poliittista voimaa, joka pystyisi uhmaamaan pääomien logiikkaa, eikä ole mekanismeja, joilla saataisiin heitetyksi ajoankkureita vellovaan mereen.

Keskuspankit olivat ennen rahatalouden subjekteja, mutta eivät ole enää. Niiltä puuttuu poliittinen mandaatti estää pörssien ylikuumeneminen ja maailman varallisuusarvojen inflatoituminen. Niiltä puuttuu sähköisiä täsmäaseita.

Romahdus jää ainoaksi mahdollisuudeksi saada varallisuusarvot vastaamaan työpalkkoja, ainoa tapa pörssikurssien deflatoimiseen. Tyhjästä syntynyt hötöraha ja työstä syntynyt hyötyraha ovat menneet sekaisin, ja se näkyy pörssikurssien inflaationa.

Pääomien "arvon" nousulle ei voida asettaa rajoja, mutta palkkojen nousun ehkäisemiselle sen sijaan on poliittinen mandaatti. Se on uusliberalistinen pakko: jos palkat nousevat, pääomat ottavat jalat alleen. Ne ovat herkkiä poliittisen päätöksenteon muutoksille ja pääomien hegemonian murtamisyrityksille. Markkinaparlamentissa äänestetään poliittisten hallitusten luottamuslauseista jaloilla. Pääomilla on näkymättömät jalat.

Sähköinen kapitalismi, globalisaatio, määrää eri maiden talouspolitiikalle uudet pelisäännöt. Maailmantalouden kansainvälistyminen on tehnyt talouden poliittisen johtamisen ja ohjaamisen lähes mahdottomaksi. Pääomilla on rajaton vapaus, eikä niiden tuottoon vaikuttavaa korkopolitiikkaakaan enää ole. Korot ovat kaikkialla samat. Jos ne eivät ole, käynnistyvät prosessit, joilla mahdolliset korkoriskit lisätään ennalta pääoman hintaan.

Kansantaloustiede on kapitalismin teologia, joka vapauttaa ihmiset sen synnin kantamisen taakasta, että ahneimmat ottavat itselleen eniten. Tieteen käsitteistö on kehittymätön meidän aikamme todellisuuden kuvaamiseen. Siitä näkökulmasta kansantaloustiede on arvoton. Se ei esimerkiksi lainkaan tunne *pääomamarkkinoiden inflaatiota*, ja kuitenkin juuri se on tuonut mukanaan maapallon merkittävimmän varallisuuden uusjaon uusrikkaiden hyväksi. Se on tuhonnut vanhat valta- ja varallisuussuhteet. Se on uhka koko maailmantalouden vakaudelle.

Sähköinen kapitalismi on tehnyt Suomessa sen, mihin vasemmisto ei koskaan pystynyt. Se on vienyt vallan 20 perheeltä. Casimir Ehrnrooth ja hänenlaisensa perijät ovat menneen ajan vallan ikoneita. Omistaja ei voi näinä aikoina hetkeksikään pysähtyä vähän hengähtämään ja vähän nauttimaan omistuksesta; heti käy huonosti. Niin on käynyt 20 perheelle. Niiden jäsenet omistavat väärää omaisuutta eli perinteisiä tuotantovälineitä. Tänä aikana pitää omistaa tajunnantuotantovälineitä. Jos haluaa kerätä, kasata ja ahmia jotain uutta, kaiken on oltava kaupan ja kaiken aikaa liikkeessä.

Tällaisen uuden tulemisesta eivät ole päättäneet poliitikot eikä siitä ole äänestetty. Se tuli, kun oli sen aika tulla. Jos taivaan valtakunta on sellainen, että siellä sudet ja lampaat käyskentelevät samalla laitumella, tämä on sitä.

Markkinoiden globalisaatio on vapaakauppaa (markkinoiden liberalisointia), julkisen vallan asettamien säännösten sekä valvonnan purkamista (deregulaatiota) ja yhteisen omaisuuden yksityistämistä (privatisointia).

Kun pääomille ei ole rajattomasti sijoituskohteita ja kun valtioilla on ollut paljon kansallisvarallisuutta, tässä ihmiskunnan historian vaiheessa kansojen varallisuus ollaan siirtämässä yksityisomistukseen. Se lisää monenlaista epätasa-arvoa. Siitä huolimatta sitä tekevät monien maiden vasemmistohallitukset ja Suomenkin vasemmisto.

Jos Suomessa olisi haluttu säilyttää edes teoreettinen mahdollisuus halpaan kommunikaatioon ja informaation tasa-arvoon, Soneraa ei olisi saanut yksityistää ulkomaisten suuryhtiöiden omistukseen. Se vie julkisen palvelun mahdollisuudet pois sähköisistä verkoista. Sähköisten palvelujen täyskaupallistuminen näyttää vievän peruspalvelut, jopa pankkipalvelut, köyhien ihmisten ulottumattomiin. Valtion omistuksessa olleen Leonian privatisointi heikentää myös postin palveluja.

Digitaalinen vallankumous ei tuota digitaalista demokratiaa.

Privatisoijilta on päässyt unohtumaan, keitä varten talous on olemassa. Samaan aikaan, kun yhtiöt privatisoidaan, yrittäjien riskit sosialisoidaan. Valtio on se suojelusenkeli, jota huudetaan apuun hädän hetkellä. Pankkikriisin yhteydessä se oli rikkaan ystävä. Se maksoi yhteisistä verorahoista tallettajien säästöt.

Pääomat asettavat valtiovallalle rautaiset kahleet. On niin kuin Saksan sosialidemokraattisen puolueen entinen puheenjohtaja **Oskar Lafontaine** kirjoittaa: käynnissä on historian verettömin väkivallan herruus ja laajimmalle levinnyt totalitarismi. Entisiä ovat ajat, jolloin vasemmiston tavoitteena olivat *hyvä hoiva* ja *sosiaaliturvan täyskasko*. Oi niitä aikoja! Nyt eletään uusia aikoja, eikä vasemmistolla ole enää puremahampaita edes kapitalismin arvosteluun. Ei ole niin ollen ihme, jos vaaleissa tulee tappioita yksi toisensa jälkeen. Porvarit ovat parempia uusliberalisteja.

Digitaalinen vallankumous on uutta teknologiaa, sitä minkä tulosta Joseph Schumpeter käytti aikanaan nimitystä ”luova tuhoaminen”. Tulollaan on kokonaan uusi tuotantotapa.

Se, mitä ennen olivat öljy, polttomoottori tai kemikaalit, on nyt *IT: informaatioteknologia*. Uuden tuloa edustavat myös uusi teletekniikka sekä kommunikaatio- ja sisältöteollisuus. Kaupankäynnistäkin on tulossa entistä enemmän sähköistä, ja niin myös tavarakauppa karkaa kansallisvaltioiden hallinnasta. Kun tavarat ja palvelukset ostetaan internetin välityksellä, miten peritään tulevaisuudessa ne välilliset verot, joilla pitäisi rahoittaa sosiaaliturva? Pääomatulojen verot on jo ajettu alas, ja systeemiin kuuluvat tuloveroalet suurituloisille. EU-maissa ovat kymmenen vuoden aikana palkkaverot nousseet 13 % ja pääomaverot laskeneet 40 %. Suomessa ovat suurituloisten palkkaverot laskeneet vastaavana aikana ainakin 12 %, kun valtion tuloverotaulukoiden yläpäätä on sen verran alennettu.

Tänään taloudessa puhuu uuden rahan ääni, joka kuuluu ja näkyy.

Uusimman sähköisen teknologian osuus maailman tuotannosta ei kuitenkaan vastaa sitä julkisuutta, jonka media sille antaa. The Economist-lehdessä arvioitiin, että sen osuus maapallon tavaroiden ja palvelusten tuotannosta on viitisen prosenttia. Se on isompi osuus kuin autoilla, mutta pienempi kuin terveyspalveluilla. Ihmisten terveys siis näyttelee maailmantaloudessa isompaa roolia kuin uusi sähköinen teknologia, mutta miksi siitä puhutaan niin vähän IT:hen verrattuna? Siksi, että IT on uusi tuotantotapa, joka merkitsee politiikan loppua, ja ihmisten terveyspalvelut ovat myös politiikkaa eivätkä vain taloutta. Niitä joko on tai ei ole, eivätkä markkinavoimat tuota niitä kaikille.

Informaation henki on vapautettu pullosta, mutta se ei ole sama asia kuin että olisi tietoa. Tietohan on eri asia kuin informaatio, ja informaatiohan on vain tiedon raaka-aine. Tänään ihmisten tajuntaan tungetaan informaatiota eikä tietoa. Sillä tavalla estetään maailmankuvan jäsentyminen. Kun ihmisen tietoisuus on rikki, sen sirpaleista ei voi rakentaa solidaarista yhteiskuntaa.

Digitaalinen vallankumous on ollut hallitsematon rakennemuutos, joka on kumonnut valtioiden vallan talouteen. Maantieteellä ei ole enää merkitystä. Mitä tahansa voidaan tuottaa missä tahansa. Tuotannon avainsana on *ulkoistaminen*. Jos valmiiden autojen kuljetuskustannukset ovat kalliit, autot kootaan lähellä markkinoita. Osien valmistaminen ulkoistetaan sinne, mistä ne saadaan halvimmalla. Autonosien kuljettaminen ei ole kallista, ja niin esimerkiksi Volkswagen Polo kootaan 16 maassa valmistetuista tuotteista.

Kun tuotanto keskittyy, palkat yhdenmukaistuvat. Se tapahtuu alempien palkkojen suuntaan. Pääomat ovat isänmaattomia ja kasvottomia, eikä niiden omistajia kiinnosta kansallisvaltioiden hyvinvointi vaan ainoastaan pääoman tuotto.

Palkkatyöstä on tullut entistä enemmän palkkaorjuutta.

USA:ssa on meneillään *kahdeksas perättäinen lihava vuosi*, mutta hyvien aikojen tulokset eivät sielläkään jakaudu tasan kaikille. USA:n duunarit tekevät edelleen 20 % pitempää vuosityöaikaa kuin suomalaiset, mutta hyödyn heidän työstään kahmivat muut. Yli puolet (60 %) tämän päivän työntekijöistä ansaitsee palkkojen ostovoimalla mitattuna saman kuin heidän vanhempansa 1960-luvulla, ja neljällä viidesosalla ovat tulot alentuneet sitten 1970-luvun puolivälin.

Kun tuotanto on riippumaton paikoista ja kulttuureista, maantiede menettää merkityksensä, mutta geopolitiikka jää. Geopolitiikkaa on se, että Lähi-Itä on maailman suurin öljyvarasto, josta koko kapitalistinen triadi, USA, Eurooppa ja Japani, ovat riippuvaisia. Sitä oli Persianlahden sota. Eurooppa taas on riippuvainen Venäjän ja Kaspian meren kaasusta. Myös sitä – ja Venäjän sisäpolitiikkaa – on ollut Tshetshenian sota. Viime kädessä meitä aina uhataan väkivallalla. Se sellainen lisää turvattomuutta.

Yli puolen vuosisadan takaa löytyvät porvarillisen makrotaloustieteen isän pörssikeinottelija **John Maynard Keynesin** ajatukset, joiden mukaan on välttämätöntä rajoittaa pääomavirtojen vapaata juoksua ja joiden mukaan investoinnit pitää sosialisoida, jos kapitalisti ei investoi. Näinä aikoina investoidaan, mutta kapitalistit tekevät hötöinvestointeja. He investoivat arvopaperistetuille pääomamarkkinoille, ja he investoivat aivan liikaa velkarahalla. USA:n yksityisen sektorin velka on lyhyessä ajassa kolminkertaistunut ja on nykyisin 140 % BKT:sta. Velan laatu on huonontunut, kun rahaa on käytetty aivan liikaa pelkkiin finanssisijoituksiin eli vääriin tarkoituksiin, rahan tuottamiseksi rahasta. Pankkijärjestelmässäkin on otettu aivan liian suuria riskejä.

Kun pääomamarkkinat ovat inflatoituneet, velkarahaa riittää jakoon kenelle tahansa tarvitsijalle. Sen vakuutena ovat inflatoituneet arvot. Jos tulee niiden romahdus, velkoja ei pystytä maksamaan takaisin. Hötörahan valta maailmantalouteen loppuu silloin kuin veitsellä leikaten. Silloin alkavat toimia aivan uudenlaiset väkivaltakoneistot? Se on uudenlaisen totalitarismin aikaa?

Maailman talouskehityksen suurin uhka on Wall Streetin pörssikurssien romahtaminen, kirjoittaa The Economist.

Ennen osakekurssit olivat kansantalouden peili. Nykyisin ne ovat talouden vetureita, jotka vetävät varsinkin USA:ssa kulutusta mukanaan; yli 70 % talouden kasvusta tulee kulutuksesta. Sitä ruokkivat pörssikurssit, se että amerikkalaiset kokevat olevansa varakkaita. Kun pörssikurssit ovat nousseet neljässä vuodessa kaksinkertaisiksi, palkat ovat nousseet vain vähän, 3 prosentin vuosivauhtia. Miljardöörien ja miljonäärien lukumäärä on moninkertaistunut, mutta pörssionnen lahjat eivät jakaudu tasan: 85 % pörssivoitoista menee rikkaimmalle kymmenesosalle amerikkalaisia talouksia. Puolella kotitalouksista on omaisuutta alle 250 000 markkaa ja neljänneksellä alle 50 000 markkaa.

Maailman rikkain mies on Microsoftin **Bill Gates**, jonka omaisuuden arvo on yli 500 000 000 000 markkaa.

Hänen omaisuutensa arvo lisääntyy hyvänä pörssipäivänä miljoonalla dollarilla joka 30. sekunti. Hänen yhtiönsä Microsoftin varapääjohtaja arvosteli julkisesti teknologiayhtiöiden pörssikurssien nousua ja piti sitä perusteettomana. Gates on ostanut itselleen osakkeita öljy- ja kaivosyhtiöistä, ja niiden myötä hänellä on intressejä Kaspianmeren öljy- ja kaasukentillä. Hän tekee siis geopolitiikkaa.

New Yorkin pörssi-indeksi Dow Jones on siis kaksinkertaistunut neljässä vuodessa. Pörssin keskimääräinen PE-luku, jolla mitataan osakkeen hinnan suhdetta yrityksen voittoon, on kaksi kertaa korkeampi kuin 100 vuoden trendi. Wall Streetin osakkeiden yhteenlaskettu arvo on noussut lyhyessä ajassa 50 prosentista 150 prosenttiin USA:n kansantuotoksesta. Kymmenen suurimman yhtiön osakkeiden arvo on enemmän kuin Tokion pörssin kaikkien osakkeiden yhteenlaskettu arvo.

Tätä inflaatio-ilmiötä ruokkivat maailmalla ns. institutionaaliset sijoittajat. Ne ovat USA:n eläkejärjestelmä. Ammattisijoittajat vaativat sijoituksille nopeaa 15 prosentin tuottoa, ja sen saadakseen he keinottelevat kaikella millä sen voi tehdä. Se, että amerikkalaisille eläkelaitoksille taataan suomalaisten valtionyhtiöiden privatisoinneista 15 prosentin tuotto, on vahvojen valtaa heikompiin. Suomalainen eläkesäästäjähän saa pankkitalletuksilleen parin prosentin koron, jos sitäkään.

USA:n kauppa- ja vaihtotasevajeet ovat ennätyssuuria. Yksityinen rahoitusjäämä, jota mitataan säästöjen osuudella investoinneista, on niin ikään ennätyksellisen suuri: 5 % BKT:sta. Ensimmäistä kertaa sitten 1930-luvun kotitalouksien säästäminen on negatiivista. Ensimmäistä kertaa kotitalouksilla on velkaa enemmän kuin ovat niiden käytettävissä olevat tulot.

Dollari on vahva, ja sen ansiosta muut maat lahjoittavat USA:han halpaa tavaraa. Kasvu on inflaatiotonta myös alhaisten raaka-ainehintojen ansiosta. Vahvan dollarin johdosta USA:n kilpailukyky ennen pitkää heikkenee. Perusongelma syntyy silloin reaalitaloudessa, siellä missä ihmiset tuottavat rahaa velkojen maksuun. Kun dollari heikkenee, kulutusjuhlat päättyvät sekä kotimaan markkinoilla että kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Aina ennen dollari on myös heikentynyt eikä ollut pysyvästi vahva.

Amerikka syö enemmän kuin tienaa. USA ui velassa niin että vain nenä vähän näkyy pinnalla.

Globalisaatio on sitä, että sama systeemi on viety USA:sta muihin maihin. Se on tapahtunut 1990-luvulla, Clintonin kaudella. Ensiksi monet kehitysmaat on velkaannutettu USA:sta saadulla tuontirahalla. Rahat on niiden maiden yläluokka käyttänyt vääriin tarkoituksiin. Sen jälkeen on maat julistettu maksukyvyttömiksi ja yläluokan velat on sosialisoitu. Kun tyytymättömiä maksajia on pantu poliittisesti kuriin, merkittävässä roolissa on ollut Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF). Se on maailman maiden yhteisistä varoista taannut ja turvannut amerikkalaispankkien saatavat köyhistä maista. Suomikin on IMF:n kautta maksanut muiden velkoja 3 000 000 000 markalla.

Tästä kehityksestä ovat tyypillisiä esimerkkejä Meksiko ja Thaimaa ja Indonesia ja Etelä-Korea ja Brasilia ja Venäjä. Näissä maissa "globalisaatio" on hyödyttänyt yksinomaan yläluokkaa. Kun Meksikossa puolet ihmisistä ansaitsi 1990-luvun alussa alle YK:n asettaman köyhyysrajan (alle 3 dollaria päivässä), tämän kehityksen seurauksena heidän määränsä on kasvanut kahteen kolmasosaan.

Ei ole ihme, jos yleinen länsivastaisuus nostaa päätään ja uudenlaiset fundamentalistiset liikkeet saavat kasvuvoimaa köyhyydestä.

IMF:n ohella kansainväliselle kapitalismille ovat tärkeitä myös muut järjestöt, ennen muuta kansainvälinen kauppajärjestö (WTO).

Kaikki raha ei nimittäin ole hötörahaa eikä synny pörsseissä, vaan on myös todellista tuotantoa ja kauppaa. Globalisaatio on myös sitä, että kansainvälinen kauppa kasvaa ja että palvelujen osuus siitä kasvaa. Tilaa palvelujen kasvulle on, sillä niiden osuus maailman tuotannosta on 60 % mutta kansainvälisestä kaupasta vain 25 %. Kansainvälinen kauppa on sodan jälkeisenä aikana kasvanut kaksi kertaa nopeammin kuin tuotanto keskimäärin.

Suurin osa (2/3) kansainvälisestä kaupasta on *ylikansallisten yhtiöiden (TNE)* käsissä, ja puolet kaikesta kaupankäynnistä on näiden yhtiöiden sisäistä kauppaa. Ne tarvitsevat maailmanlaajuisen markkinoille pääsyn voidakseen saada pääomille suurimman mahdollisen tuoton, ja muun muassa sitä varten ovat niille niin tärkeitä WTO:n Millenium-neuvottelut. Valtioiden valtaa rajoittaa yritysten toimintaa yritetään vähentää kansainvälisin sopimuksin niin että kansallisvaltioiden pyrkimys tehdä omaa politiikkaa olisi myös laitonta.

Systeemi tuottaa epätasa-arvoa myös teollistuneiden maiden talouksiin, Suomeenkin. Tuloerot kasvavat.

Tuloerot ovat Suomessa suurimmillaan sitten 1970-luvun puolivälin. Se ilmenee tilastokeskuksen kesällä julkaisemasta viimeisimmästä tulonjakotilastosta vuodelta 1997. Sen jälkeen ei ole ainakaan jarrua painettu.

Yritysjohtajista on tullut optioramboja. He saavat tulonsa osakkeenomistajien etujen ajamisesta, ja he myös osallistuvat itse yhtiöidensä osakkeiden omistamiseen. He ottavat oman osansa kakusta jakamalla itselleen optioita, jotka ovat oikeuksia ostaa osakkeita ilman että niitä tarvitsee todella ostaa. Ne voi vain myydä. Optiot eivät ole palkkaa, koska niitä ei maksa työnantaja, vaan niihin perustuvat tulot saadaan pörssistä.

Yritysjohtajuus vaatii tunteettomuutta. On tuotettava pienemmällä määrällä ihmisiä enemmän tuotantoa, ja ihmisiä pitää sanoa irti, koska se on keino nostaa osakekursseja. Kun ranskalainen Michelin ilmoitti hankkiutuvansa eroon 7500 työntekijästä, rengasyhtiön pörssikurssi nousi 12 %. Kurssinousun perustana ei siis ollut ihmistyö, ei ainakaan osakkeenomistajien oma työ.

Kertomus Nokian osakkeen arvonnoususta ansaitsee tulla kerrotuksi.

Vuosikymmenen alussa, vuonna 1990, yksi Oy Nokia Ab:n vapaa kantaosake, jonka saattoi myydä ulkomaille, maksoi Helsingin pörssissä alimmillaan 48 markkaa. Vuoden lopussa kaikkien Nokian osakkeiden yhteenlaskettu arvo oli 3,3 miljardia markkaa.

Nokian osakkeen hinta on juuri noussut uuteen ennätykseen 661 markkaan. Siitä syntyy kuva, että yhden osakkeen hinta olisi noussut vajaassa kymmenessä vuodessa 14-kertaiseksi. Kuva on väärä. Oikeasti se on noussut paljon enemmän.

Hötörahan syntyprosessiin kuuluu nimittäin se, että osakkeet poikivat osakkeita.

Nokiassa se on tapahtunut niin, että vuonna 1990 jokaisen osakkeen nimellisarvo oli 20 markkaa. Tämän päivän osakkeen nimellisarvo on 24 EU-senttiä eli noin 1 markka 25 penniä. Vuoden 1990 yksi osake on – nimellisarvoa ”splittaamalla” – jaettu 16 osakkeeksi, ja niin ollen vuonna 1990 ostettuun yhteen Nokian osakkeeseen kiinnittyy nyt pörssikurssia 16 kertaa 661 markkaa eli noin 10 500 markkaa.

Näin on 48 markkaa kasvanut 10 588 markaksi eli sijoitus on poikinut itsensä 220 kertaiseksi. Plus osingot.

Kun Nokian kaikkien osakkeiden yhteenlaskettu arvo on nyt lähes 800 miljardia markkaa, se on noussut vajaassa kymmenessä vuodessa 250-kertaiseksi. Sille ei ole minkäänlaista taloudellista perustetta. Kun Nokian P/E-luku oli vuoteen 1997 saakka 10-25, nyt se on paljon yli 50.

Suomessa pääomatulot ja hötöraha kasautuvat suurituloisille; sitä kauttahan he ovat suurituloisia. Vuonna 1997 suurituloisin kymmenes sai 81 prosenttia kaikista osinkotuloista ja 82 prosenttia omaisuuden myyntivoitoista.

Työ ei ole enää kaiken rikkauden perusta, ei ainakaan rikkaan oma työ.

Nokian palkkajohtajat ovat tehneet itsensä osallisiksi tästä kaikesta. Pääjohtaja **Jorma Ollilan** verotettavat tulot olivat viime vuonna 24 961 171 markkaa. Kun yhtiön vuosikertomuksen mukaan hän sai palkkaa ja palkkioita 5 600 000 markkaa ja kun verotilaston mukaan hänellä oli aliverotettua pääomatuloa noin 700 000 markkaa, hän on viime vuonna myynyt optioitaan yli 18 miljoonan markan arvosta.

Nokiassa optioetuus on annettu noin kahdelle tuhannelle ylimmän ja keskijohdon edustajalle. Optioita on annettu niin paljon, että enimmillään näiden etujen laskennallinen arvo on ollut noin 34 miljardia markkaa. Nokian johtajat ovat näin kahmineet itselleen optioiden muodossa laskennallista – mutta hyötyrahaksi muutettavaa – hötörahaa yhtä paljon kuin runsaat puoli miljoonaa suomalaista saa vuodessa työperäisiä ansiotuloja. Tähän mennessä ovat Nokian 2000 johtajaa rahastaneet optioista käteistä rahaa 7,5 miljardia markkaa. Se on kolme kertaa suurempi summa kuin se rahamäärä, joka vuosittain jaetaan viimeisenä hätävarana eli toimeentulotukena puolelle miljoonalle köyhimmälle suomalaiselle. Optiot ovat rikkaiden toimeentulotuki.

> Sekä Erkki Liikasen markkinoima *suuri verouudistus* että Iiro Viinasen markkinoima *vuosisadan verouudistus* ovat suosineet rikkaita ja suurituloisia. Tuloerot kasvavat myös, kun sosiaaliturvan leikkaukset alkavat vähitellen tuntua köyhälistön ostovoimassa.
>
> Millaisia ihmisten välisiä suhteita tämä kaikki tuottaa?
>
> Kun vahvoja palkitaan ja heikkoja rangaistaan, syntyy yhtäällä sosiaalista kylmyyttä ja egoismia, toisaalla alistumista, syrjäytymistä ja pahaa oloa. Vahvat – ja heidän jälkeläisensä – hakevat elämyksensä huumeista tai muualta turhuuden markkinoilta, kun taas heikot saavat elämyksensä työttömyydestä ja syrjäytymisestä. Myös syrjäytyneisyys saattaa johtaa mielen turruttamiseen ja pakoon todellisuudesta huumeiden avulla.
>
> Olemme 1990-luvulla eläneet Euroopan amerikkasoitumisen kautta. Euroopasta on tehty osakkeenomistajien Eurooppaa, eikä vasemmistolla ole ollut asiaan mitään sanottavaa.
>
> Uuden tuotantotavan synty ei ole teoriaa vaan käytäntöä.
>
> Uuden synnyn käynnistymisen perustava ovat olleet yksilöiden luovuus ja aloitteellisuus enemmän kuin suurtuotannon yhteiskunnallinen luonne. Uudella tuotantotavalla ja digitaalisella vallankumouksella on ollut hyvä kasvualusta amerikkalaisessa elämänkäytännössä. USA on mahdollisuuksien maa, jossa rahoituksen valtarakenteet eivät ole suojanneet vanhaa valtaa. Saksa taas, jonka talous perustuu vanhaan talousmalliin, koneenrakennukseen, pankkivaltaan ja kollektiiviseen yhteiskunnalliseen perintöön, on taantuva talousmahti.
>
> Yksilökeskeinen maailma on – voittamaton? – haaste vasemmistolle.
>
> Onko rajaton maailma eli globalisaatio peruuttamaton vai voiko sitä vielä vastustaa.
>
> Ei ole enää käyttöä perinteisille keinoille. Valtion määräämää pakkoa on turha huutaa apuun. Sähköisen kapitalismin voittokulkua eivät poliitikot osaa rajoittaa. Eurooppalainen vasemmisto ei ole uskottava, jos se ilmoittaa rajoittavansa pääomien valtaa EU:n avulla. Ei EU:ta siihen voi käyttää, koska sen perusolemus on pääomien vapaus. Se on kirjattu sen perussopimuksiin, eikä niitä muuteta vasemmiston vaatimuksesta. Itse asiassa niiden muuttaminen on mahdotonta. Se vaatisi kaikkien jäsenmaiden yksimielisyyden, eikä sitä löydy koskaan näissä asioissa. Jos halutaan rajoittaa pääomien valtaa, on erottava EU:sta.
>
> Kun talous on EU:ssa pyhitetty politiikalta, on siirrettävä huomio siihen, mitä muuta siellä tapahtuu yhteiskuntaelämän alueella kuin että maanviljelymme, aluepolitiikkamme, kilpailulakimme ja rahapolitiikkamme ovat EU:n yksinomaisessa toimivallassa ja oikeudenkäyttökin on menossa siihen suuntaan. Mitä siellä tapahtuu seuraavaksi?
>
> Tärkeä on seuraava *hallitusten välinen konferenssi (HVK)*. Siellä halutaan lisää määräenemmistöjä, vähemmän veto-oikeutta, enemmän valtaa suurille maille ja uusia toimialoja EU:lle. Seuraavaksi taistellaan siitä, saako Suomi pitää itsenäisen, NATO-vapaan puolustuksen.
>
> Elämme maailmassa, jossa millään poliittisella puolueella ei ole tarjota ihmisille pysyvän onnen olotilaa. Se suuntaus, jolla on uskottavasti tarjolla enemmän vakautta ja turvallisuutta – ja demokratiaa – kuin mitä reaaliKAPITALismi pystyy tuottamaan ja mitä unionistit meille tarjoavat, on vahvoilla.
>
> Vasemmiston on – ollakseen olemassa – politisoitava politiikka. Jos niin ei tehdä, ei ole toivoa. On paljon vaadittu, jos tarjolla pitää olla myös *uusi utopia*. Se ei nimittäin synny poliittisin päätöksin vaan ihmisten elämänkäytännöistä ja yhteistyöstä. Niin kauan kuin ei ole utopiaa, on käytävä arkista taistelua sähköiseksi muuttunutta kapitalismia ja maailmanlaajuista riistoa vastaan. Se on taistelua työllisyydestä ja hyvästä sosiaaliturvasta. Kanssaihmistä ei saa jättää yksin.
>
> Vasemmisto on vahvoilla, jos se puolustaa hyvää sosiaaliturvaa ja rakentaa uusia yhteisöllisyyden malleja. Oliko sen osuustoiminnan, joka kulki nimellä punapääoma, synnyttäminen sen helpompaa kuin olisi nyt uuden yhteisöllisen toiminnan käynnistäminen?

Mieleni teki sanoa, että aika on kulkenut myös *korporatismin* eli ay-liikkeen yhdessä valtion ja työnantajien kanssa ylläpitämän konsensus-Suomen ohi. Suomi ei enää nauti suomalaisten luottamusta. En sanonut, koska seuraavana päivänä piirikokouksessa olisi tärkeitä äänestyksiä. Tällaisessa tilanteessa pitää olla varovainen, koska helposti loukkaa vilpittömiä ihmisiä.

Illalla myöhään kotiin.

Sunnuntai 31.10

Lipponen määräilee ruotsalaisiakin

Esko-Juhani Tennilä soitteli Lapin piirikokouksen tunnelmista. Paikalla oli ollut vain nelisenkymmentä ihmistä, joista osa oli ollut luupäisintä porukkaa mitä Lapista löytyy. Otan itse täyden poliittisen vastuun tästä ilmauksesta niin että se ei mene Tennilän piikkiin. Hänet voidaan erottaa puolueen eduskuntaryhmästä toisin kuin voi käydä minulle; minua eivät kyllä erota vasemmistoliiton europarlamenttiryhmästä.

SDP(y) oli vaihtanut piirin puheenjohtajan. Hannu Roivainen oli syrjäytetty "Tennilän ja Seppäsen juoksupoikana".

Kun vasemmistoliitossa, pohjoisessakin, on SDP(y):n hegemonia, me muut emme saa jäseniä enää liikkeelle. Taistelu puolueen linjasta ei kiinnosta, vaan vanhat jäsenet ottavat siihen kantaa jaloillaan. Me emme saa uusia jäseniä, sillä harva haluaa liittyä puolueeseen, jolla on eri linja kuin itsellä.

Alan vähitellen kypsyä sille kannalle, että presidentinvaaleissa, joihin vasemmistoliitto ei aseta omaa ehdokasta (koska se olisin ehkä ollut minä?), esille olisi nostettava hallituksen linja. Kun Lipposen-Niinistön linja jyrää ja vasemmistoliitto, lue SDP(y), on politiikassa pelkkä SDP:n sylikoira, on yritettävä saada aikaan muutos. Johtopäätös on silloin se, että on etsittävä muutosvoimia. Niitä on ehdokkaiden joukossa ehkä vain kaksi: ehkä **Heidi Hautala** ja ehkä **Esko Aho**.

Illalla Iltalehden toimittaja soitti ja pyysi kommentoimaan **Paavo Lipposen** ärhentelyä ruotsalaiselle toimittajalle. Kommentoinkin. Lipponen oli ihan turhan päiten mennyt opettamaan toimittajaa siitä, miten Tampereen huippukokous piti uutisoida. Toimittaja ei ollut ymmärtänyt, että kokous oli ollut suuri menestys vain sillä perusteella että Lipponen oli niin sanonut. Suomessa toimittajat uskovat Lipposta, mutta ulkomailla eivät. Lipponen oli valinnut kritiikin kohteeksi ruotsalaiset, jotka kaikista maailman kansoista ovat herkkänahkaisimpia puolustamaan sananvapautta. Tämän jälkeen Suomi on ruotsalaisille entistäkin enemmän itämaa.

EU:ssa tieteellinen asiantuntijakomitea oli asettunut Ranskan ja Englannin lihakiistassa Englannin puolelle. Lausunnossaan se totesi, että Englannin liha ei ole kuluttajille sen vaarallisempaa kuin minkään muun EU-maan liha. Englannissa on noudatettava tarkasti niitä varomääräyksiä, joita on annettu rehusta, teurastettujen eläinten iästä sekä karjan astutuksesta ja keinosiemennyksestä.

Maanantai 1.11

Kurdiongelma

Belgia ja EU olivat maanantaina ja tiistaina joidenkin paikallisten katolisten juhlapäivien takia suljettuina, ja se toi mukanaan muutaman kotimaanpäivän. Laasin syksyn lehdet ja pesin omakotitalon yhden seinän homeenpoistoliuoksella. Kun talomaaleista on poistettu myrkyt ja kun niihin on lisätty sivelyn helpottamiseksi vernissaa, se tarjoaa kasvualustan kaikenlaiselle elävälle materiaalille. Maalipinnat pitää panna kahden-kolmen vuoden välein pesuun. Meidän seinä on nyt puhdas.

Seuraavassa budjettivaliokunnan kokouksessa minun tulee esittää raportti Turkin maanjäristyksen jälleenrakennusavusta. Jotta se ehtisi edes joillakin kielillä jakoon maanantaiksi, se on tehtävä pikavauhtia ja käytännön syistä englanniksi. Kaikkia papereita ei ehditä kääntää kaikille kielille, ja jos jollekin ei ehditä, se on usein suomi. Kun nostamme asian esiin, isojen maiden edustajat eivät aina ymmärrä; hehän saavat aina raportit omilla kielillään. Joskus ei ole myöskään suomen kielen tulkkausta. Siinä asiassa on helppo olla samaa mieltä vanhan kollegan **Pertti Paasion** kanssa. Hän ehdotti, että jos tulkkauksen pitää puuttua jollakin kielellä, arvotaan se kieli. Se ei sovi kaikille.

Olen budjettivaliokunnassa pysyvä esittelijä lainoissa ja takauksissa. Se merkitsee, että minulle tulee automaattisesti pikaraportteja muutaman päivän toimitusajalla.

Neuvostossa eli jäsenmaiden ministereiden kokouksessa oli tehty poliittinen päätös Turkille annettavasta Euroopan Investointipankin (EIP) 600 miljoonan euron lainasta. Sillä olisi EU:n takuu, ja minun oli esiteltävä takuun antaminen parlamentille. Se ei päätä asiasta vaan antaa ainoastaan lausunnon. Paras - ja ainoa – kiristyskeino meillä on se, että parlamentti ei anna pyydettyä lausuntoa. Jos se annetaan, neuvosto on sen jälkeen taas vapaa toimimaan haluamallaan tavalla.

EU ohjaa varoja muiden maiden auttamiseen eri teitä. *Euroopan Investointipankki*, jonka osakepääomassa on Suomenkin rahaa, voi antaa apua kolmansille maille. EU voi myös toimia lainanottajana markkinoilla niin että se lainaa rahat omalla nimellään ja välittää ne saamallaan halvemmalla korolla avunsaajamaiden käyttöön. Näin on välitetty rahaa muun muassa Bulgarialle, Romanialle ja Makedonialle. Maat hyötyvät alemmasta korosta, ja EU hyötyy siitä, että se pääsee halvalla vaikuttamaan näiden maiden talouteen ja politiikkaan. Lähes riskittömällä lainanvälityksellä se pääsee sanomaan, miten muiden maiden on käyttäydyttävä poliittisesti. Vaikutusta tehostaa, jos samat maat jonottavat samaan aikaan EU:n jäsenyyttä.

Turkin kanssa on monia ongelmia. Kaikki tietävät, että siinä maassa ei kunnioiteta ihmisoikeuksia. Käytössä on kuolemantuomio, jota odottaa muun muassa kurdijohtaja **Abdullah Öcelan**.

Saksan punavihreä hallitus natisi juuri liitoksissaan, kun sen käsittelyssä oli panssarivaunukauppa Turkkiin. Krauss Maffei-niminen yhtiö on halunnut myydä 1000 Leopard II-panssarivaunua Turkkiin. Kaikki tietävät, että siellä niitä ei käytetä rauhanpuolustustarkoituksiin.

Saksan vihreät olivat vastustaneet kauppaa. Schröderin hallitus ei kuitenkaan ole mikään pehmohallitus, ja niin se päätti antaa lähettää yhden näytevaunun Turkkiin testeihin. Kompromissi oli se, että kun kahta pyydettiin, yksi annettiin. Loput panssarit myydään myöhemmin. Saksalaisten on vaikea kieltäytyä 42 miljardin markan kaupasta, ja monen muunkin maan olisi.

Saksalaiset ovat ajamassa Turkkia EU:n jäseneksi. Heillä on vallan ja vallankäytön tajua. Kysymyksessä on silta Euroopasta Aasiaan ja Kaukasuksen öljy- ja kaasukentille. Maan ihmisoikeustilanne on kuitenkin sellainen, ettei jäsenyydelle löydy europarlamentista selvää tukea. Kreikkalaiset eivät ole asiasta innostuneita niin kauan kuin Turkki miehittää puolta Kyprosta. Uusien maiden jäsenyydestä pitää kaikkien vanhojen jäsenten olla yksimielisiä, ja jäsenyydet pitää hyväksyä myös Euroopan parlamentissa.

Turkin kriisin perimmäinen syy on kurdiongelma. Yli 60 miljoonan asukkaan Turkissa asuu 15 miljoonaa kurdia, joilla ei ole täysiä ihmisoikeuksia. Sillä varjolla myös Turkin valtaväestön oikeuksia rajoitetaan ja poljetaan. Vuodesta 1923 lähtien kurdeja on turkkilaistettu ja heiltä on muun muassa kielletty oman kielen käyttö kouluissa ja työelämässä. Lukuisia kurdeja on vainottu syntyperän perusteella, suljettu tyrmiin ja tapettu. Kurdeja ei kuitenkaan ole onnistuttu lannistamaan eikä heidän vapaudenhaluaan ja kansallista yhteenkuuluvuuttaan tukahduttamaan. Sorto on tuonut mukanaan väkivallan myös kurdien aseeksi, ja Turkin valtaväestö on joutunut siitä kärsimään. Kymmeniä tuhansia ihmisiä on kuollut – turhaan.

Turkki-ongelma on mitä suurimmassa määrin kurdiongelma, johon ei löydy kestävää ratkaisua väkivallalla. Väkivalta luo väkivaltaa, ja se tuhoaa yhteiskunnassa ihmisoikeudet, ajatuksen vapauden ja demokratian. Turkki ei täytä Kööpenhaminassa asetettuja jäsenyyskriteerejä, mutta on havaittu hyväksi tämä odotuslistasysteemi: maat hakevat jäsenyyttä ja rupeavat jonossa käyttäytymään halutulla tavalla.

Tämä kaikki minun olisi pitänyt saada mukaan europarlamentin kannanottoon. Johtopäätöksiin, joista parlamentti äänestää, tällaisia mielipiteitä ei kannata yrittää laittaa. Sen sijan mietintöjen perusteluista ei äänestetä, ja siksi siellä voi olla raportin laatijan omia kannanottoja.

Nyt käsillä oli laina maanjäristyksen tuhojen lievittämiseen, ja inhimillinen hätä saneli avun kiireellisyyden. Siksi tyydyin vähään. Panin mietintööni vain viittauksia toisiin asiakirjoihin, joiden yhteydessä voidaan käsitellä asioiden poliittinen puoli. Minun raporttini käsitteli asioiden humanitaarista puolta.

Tiistai 2.11

Virtuaaliverot ovat nollaveroja

Iltapäivälehdissä oli tehty täysi työpäivä ja koottu tietoja uusista vuoden 1998 verotilastoista.

Niistä oli muun muassa selvinnyt, että yhdet osallistuvat hyvinvointivaltion rakentamiseen maksamalla veroja, toiset taas eivät. Ulf Sundqvist (sd) ei maksanut vuonna 1998 valtiolle penninkään vertaa veroja.

Pankinjohtajat ovat saaneet vähentää oikeuslaitoksen heille maksuun panemat mutta poliittisesti sovitellut vahingonkorvaukset verotettavasta tulosta. Myös Sundqvistin seuraaja STS-pankissa Yrjö-Olavi Aav on saanut.

Nokian johtokunnan jäsenet olivat myyneet viime vuonna sadoilla miljoonilla markoilla yhtiöllä itse itselleen annattamiaan optioita. Näille yhdeksälle suomalaiselle on kertynyt myytäväksi omaksi hyväkseen yli 2 000 000 000 markan arvosta optioita. Siis yhdeksän ihmistä ja 2 miljardia markkaa! Kun kansaneläkeläinen saa pariinkymmeneen vuoteen ensimmäisen 50 markan suuruisen eläkkeen tasokorotuksen vuonna 2002, on hänellä ihmettelemistä. Miten voi jollakin, esimerkiksi pääjohtaja **Jorma Ollilalla**, olla optioista kymmenen miljoonaa kertaa suuremmat, 500 000 000 markan tulot!

Optioiden verotus on siltä osin kunnossa, että Nokian johtajat olivat joutuneet maksamaan niistä noin 57 prosentin veron. Se oli todellista veroa.

Jotkut taas olivat hoitaneet homman toisin. Finnlinesin toimitusjohtajan **Antti Lagerroosin** tulot olivat 2,5 miljoonaa markkaa, ja niistä meni puolet veroa. Hänen lapsillaan meni sen sijaan paremmin. Heille oli isä antanut ilman lahjaveroa – se kuuluu systeemiin – optioitaan. Niitä vastaan he ansaitsivat 14 miljoonaa aliverotettua (28 %) myyntivoittomarkkaa.

Minua on pitkään kiusannut lehtien verotilastoissa tietty systemaattinen virhe. Sen yritän seuraavassa selvittää parhaani mukaan, ja siinä tarvitaan avuksi sanaa ”virtuaalinen”.

Olin pitkään epävarma, mitä se oli, kun joku oli virtuaalista. Opin sanan sisällön komissaari Franz Fischleriltä, joka selosti vierailleni suomalaisviljelijöille Agenda 2000-sopimuksen maatalouspoliittista osaa. Siinä uudet maitotuet perustuvat *virtuaalilehmän* tuottamaan maitomäärään. Ymmärsin, että ei sellaista lehmää ollut olemassa. Jos siis joku elää virtuaalitodellisuudessa, se on kuviteltu maailma. Jos joku maksaa virtuaaliveroja, hän ei todellisuudessa maksa veroja.

On myös virtuaaliverotilastoja, joita lehdet julkaisevat.

Suomessa on eniten verotettavaa varallisuutta **Aatos Erkolla**. Hän on siinä merkityksessä Suomen rikkain henkilö.

Vuoden 1998 verotilaston mukaan Aatos Erkolla oli omaisuutensa ohella 58 miljoonan markan tulot. Ne olivat virtuaalituloja. Vaikka lehdet muuta väittävät, todellisuudessa hänellä ei ollut näin suuret tulot.

Aatos Erkko maksoi verotilaston mukaan veroja 23 miljoonaa markkaa. Ne olivat virtuaaliveroja. Todellisuudessa hän ei maksanut tuloistaan juuri lainkaan veroja, paitsi tietysti jonkun verran palkkaveroa. Palkkaa hänellä oli kuitenkin vain vähän verrattuna pääomatuloihin.

Kun Erkon oman lehden mukaan suurin osa hänen pääomatuloistaan oli "Sanoma Oy:stä ja Helsinki Mediasta kertyneitä osinkoja", voidaan sanoa, että hänen tulonsa ja veronsa olivat todellisuudessa paljon esitettyjä lukuja alhaisemmat.

Suomen verojärjestelmän kummallisuuksiin kuuluu osinkotulojen verottaminen. Todellisuudessa osinkotulot on kokonaan vapautettu veroista.

Osinkotulot on vapautettu verosta hyvin monimutkaisella tavalla. Sen perustana on erityinen *osinkojen verohyvitysjärjestelmä.*

Kun Aatos Erkko saa osingot yhtiöistään, hän saa ne verottomasti, puhtaana käteen. Verottaja nimittäin lukee hänen hyväkseen hänen omistamansa yhtiön maksaman veron.

Käytännössä tapahtuu niin, että verottaja lisää verotusta varten Erkon todella saamiin osinkotuloihin 39 %. Se summa näkyy verotilastoissa Aatoksen veronalaisina tuloina. Sitten verottaja vähentää tällä tavalla syntyneestä virtuaalisummasta virtuaaliveron 28 %. Se näkyy verotilastoissa Aatoksen maksamina pääomatulon veroina.

Vaikka tilastoissa näyttää siltä kuin hän olisi maksanut yli 40 miljoonan markan osingoista yli 10 miljoonan markan verot, todellisuudessa hän on saanut koko osingon verottomasti puhtaana käteen. Osingoista ei Suomessa mene lainkaan veroa. Paitsi tietysti virtuaaliveroa. Sitä niistä kyllä menee. Menisipä muiltakin!

Aatos Erkko oli viime vuonna Suomen toiseksi suurin virtuaaliveronmaksaja. Sen lisäksi hän maksoi omaisuusveroa, joka on todellinen vero.

Sen sijaan se arvo, jonka perusteella omaisuusveroa maksetaan, on virtuaaliverotusarvo. Lain mukaan jokainen, jolla on jonkun yhtiön osakkeista yli 10 %, saa verottajalta lahjan: hänen osakkeensa arvostetaan omaisuusverotuksessa vain 30 prosenttiin niiden käyvästä arvosta. Pienomistajan osakkeet taas arvostetaan 70 prosenttiin. Näin Aatoksella on oma pikku ystävä: verottaja. Niinpä verotuksessa Aatoksen omaisuuden arvo oli vain 680 miljoonaa markkaa, kun taas markkinat pitävät hänen pörssiomaisuuttaan todellisuudessa noin 3 000 miljoonan markan arvoisena.

Kaikki, jotka ovat saaneet – eli ottaneet – pääomatuloa ja joiden veroprosentti on jotain sellaista kuin 29 tai 30 tai 31, ovat yhteiskunnassamme virtuaaliveronmaksajia. He eivät osallistu täysimääräisesti yhteiskuntamme rakentamiseen.

Verotilastojen mukaan yksi ihminen, nimeltään **Ilmari Mustonen**, maksoi vuodelta 1998 vielä enemmän veroa kuin Aatos Erkko. Hänkään ei tietystikään maksanut veroa todellisten tulojen mukaan.

Ilmari Mustonen oli myynyt autokorialan yrityksensä *Carrus Oy:n.* Hänen osuutensa kauppahinnasta lienee ollut noin 170 miljoonaa markkaa. Hän siis oli myyntivoittomonimiljonääri.

Verotilasto on hänenkin osaltaan osittain virtuaalinen. Ainakaan se ei kerro koko totuutta myyntivoitoista.

Nimittäin jos yrityksen osakkeet ovat olleet myyjällä yli 10 vuotta, ja siitä oli kysymys Mustosen tapauksessa, myyjä saa vähentää kauppahinnasta puolet ennen kuin verottaja rupeaa vaatimaan omaa osaansa. Vain toinen puoli on veronalaista tuloa. Siitä peritään sama pääomatuloveroprosentti (28 %) kuin virtuaaliosingoistakin.

Kun Ilmari Mustosen veronalainen tulo oli tilastoissa 84 miljoonaa markkaa, voidaan sanoa, että hänen saamansa kauppahinta – pääosaltaan silkkaa myyntivoittoa – oli ollut lähes 170 miljoonaa markkaa. Lisäksi olivat vielä hänen lapsensa saaneet kauppavoittoa ja omat aliverotetut kymmenet miljoonansa.

Suomessa kannattaa olla rikas. Silloin voi saada todellisia tuloja, joista menee vain virtuaalisia veroja. Virtuaaliveroa ei kenenkään tarvitse maksaa.

Keskiviikko 3.11

Norjalaiset tyhjensivät Masan

Brysselissä oli ns. *mini-istunto*. Se on sitä, että parlamentti kokoontuu kahdeksi päiväksi täysistuntoon päättämään mietinnöistä ja julkilausumista. Ensimmäinen päivä keskustellaan ja toisena myös äänestetään.

Mini-istuntoja on puolen tusinaa vuodessa.

Parlamentin työn käynnistyminen on syksyn aikana takkuillut, eikä esityslistalla niin ollen ollut kovin järeää kamaa. Oli ihan rutiini-istunto.

Päivän lehdet kertoivat Ranskan valtiovarainministerin **Dominique Strauss-Kahnin** eronneen. Hän oli ollut pääministeri Lionel Jospinin luottomies. Pörssikurssien näkökulmasta ero ei ollut yhtä iso asia kuin Lafontainen ero, vaikka tämä herra olikin ollut Oskarin kirjan mukaan hänen hengenheimolaisensa yrityksissä vähentää USA:n vaikutusvaltaa IMF:ssä. Valuuttarahaston avulla turvataan julkisilla varoilla ne riskit, jotka amerikkalaiset yritykset ottavat tavoitellessaan suuria voittoja vieraista maista. Kun pörssikurssit eivät reagoineet, se saattaa tarkoittaa, että Ranskan hallituksen politiikan uskottiin jatkuvan entisenlaisena. Lafontaine oli ollut vasemmistolainen vaihtoehto, ja siis uhka.

Strauss-Kahnin erosi korruptiosyytösten takia ja pelasti sillä tavalla kaverinsa pääministerin jatkuvalta kielteiseltä julkisuudelta **Lionel Jospinin** valmistautuessa vuoden 2002 vaalien presidenttiehdokkuuteen.

Eron syynä olivat väitteet, että ennen ministeriksi tuloaan Strauss-Kahn oli laskuttanut asianajajan ammatissa demaripuoluetta lähellä olevalta opiskelijasäätiöltä puolen miljoonaa markkaa tekemättömästä työstä. Siinä yhteydessä oli ilmeisesti väärennetty pari asiakirjaa.

Ranskassa poliittinen eliitti ei ole putipuhdas, eikä muuten usein Italiassakaan. Niinpä **Romano Prodistakin** saattaa vielä paljastua kaikenlaista. Valitut Palat levittää kansainväliselle yleisölle tietoja siitä, miten Prodin korruptoitumiseen liittyvä aineisto varastettiin italialaisen syyttäjän virastosta.

Ranskassa on liikuteltu jättiläismäisiä lahjuksia muun muassa *valtion öljy-yhtiön Elfin* rahoista. Skandaali on ulottunut moniin maanosiin, ja myös Saksan kristillisdemokraatit saivat Mitterrandin demareilta omat voitelurahansa (puoluetalon rakentamiseen) saneerattaessa itäsaksalaista öljynjalostuslaitosta. Monien kaupunkien virkamiehet ovat Ranskassa korruption läpitunkemia. Se tuntuu olevan maantapa. Presidentti **Jacques Chiracia** syytetään väärinkäytöksistä ja asunnoilla keinottelusta hänen toimissaan Pariisin pormestarina. Pääministeri **Lionel Jospinin** sanotaan saaneen palkkaa ulkoministeriöstä ilman työvelvollisuutta sekä demaripresidentti Mitterrandin että porvaripresidentti Chiracin tieten.

Ranskaa johtaa eräänlainen ENI-mafia, joka nojautuu valtion valtaan riippumatta siitä, onko valtiovalta porvarillinen vai vasemmistolainen. ENI on eliittikorkeakoulu, jota käytännöllisesti katsoen kaikki vallanpitäjät ovat käyneet. He tuntevat toisensa kouluajalta ja jakavat valtion tuottamia laillisia ja laittomia etuja keskenään. Ja kansa maksaa...

Strauss-Kahnin erolla saattaa olla suuri vaikutus Jospinin hallituksen tulevaisuuteen. Tämä hallitus ei ole enää puhdas. Edellisetkään eivät ole olleet.

Joka tapauksessa ero on osoitus siitä, että valtiovalta on Ranskassa joutumassa vähitellen taipumaan oikeuslaitoksen paineiden alla. Ennen poliitikot selvisivät syytteistä poliittisin perustein, kun he sanoivat ajaneensa Ranskan etua.

Illaksi oli tarjolla monenlaista ruokaa. Tiedekomissaari **Philippe Busquin** oli kutsunut päivälliselle tutkimusasioiden valiokunnan koordinaattorit ja kuntaliitto suomalaiset mepit. Euroopan telakkateollisuus piti tiedotus- ja cocktailtilaisuuden alan ongelmista. Menin telakkainfoon, mutta se ei ehkä ollut erityisen onnistunut valinta. Kyseessä oli lobbaustilaisuus, jossa asia oli hyvä, mutta toteutus liian päälletunkeva. Saksalainen suoraviivaisuus on joskus hyvin hämmentävää.

EU:n telakkateollisuus ja metallialan työntekijät esiintyivät yhdessä *Etelä-Korean* teollisuutta vastaan.

Eteläkorealaiset ovat kuudessa vuodessa – lainarahalla – kolminkertaistaneet alan kapasiteetin, jättäneet velat maksamatta, devalvoineet valuuttansa ja aloittaneet hintakilpailun markkinaosuuksista. Heitä on tuettu lisälainoilla, kun Kansainvälinen Valuuttarahasto on meidän rahoillamme pelastanut amerikkalaiset lainanantajapankit lähettämällä Etelä-Koreaan kymmeniä miljardeja ns. hätäapurahaa.

Vaikka Euroopan telakoilla on viime vuosina rakennettu uusia laivoja enemmän kuin koskaan, kilpailutilanne on huonontunut ratkaisevasti. Eteläkorealaisten talouskriisissä parantuneelle kilpailukyvylle ei nyt pärjätä tavallisissa eikä edes erikoislaivoissa (risteilijöissä). Siellä ovat telakkatyöläisten keskimääräiset palkat alentuneet – muiden maiden rahassa mitattuna – parin vuoden aikana yli 40 markasta alle 25 markkaan tunnilta. Kaiken lisäksi hitsaajat osaavat ammattinsa.

Maailmalla tarvitaan uusia laivoja, sillä 90 % maailmankaupan alati kasvavista tavaravirroista kulkee laivoilla. Kysymys on siitä, rakennetaanko niitä myös Euroopassa. Jos rakennetaan, telakoiden on nyt saatava kotivaltioiltaan tukiaisia, joita ne ovat viime vuosina saaneetkin. Sen sijaan ei ole saatu aikaan (OECD:ssä) yleistä sopimusta siitä, että tukiaisia ei anneta tai että niille asetettaisiin joitakin rajoja. Sen sopimuksen on estänyt USA. Yllätys, yllätys?

Vuoden 1996 jälkeen Suomi on antanut telakoille yli 800 miljoonaa markkaa veronmaksajiensa rahaa.

Norjalainen *Kvaerner*-yhtiö, jolle Suomen valtio lahjoitti kymmenen vuotta sitten pääosan Suomen telakoista alle 400 miljoonalla markalla, on nyt luopumassa *Masa-Yardsin* omistuksesta. Se on ollut myynnissä 1 500 miljoonalla. Sillä tavalla Kvaerner tienaisi eteläkorealaisten kannattamattomaksi tekemästä yhtiöstä miljardivoiton.

Mutta ei tässä kaikki. Kymmenen vuoden aikana omistaja on tyhjentänyt Masa-Yardsin irtonaisesta rahasta. Se on tapahtunut konserniavustusten muodossa, joita Kvaerner on ottanut yhtiöstä ulos 3 800 miljoonaa markkaa. Ne ovat suomalaisen työn tuloksia, joita ei ole käytetty tämän yhtiön hyväksi, ja niin siltä nyt uupuvat vararahastot vaikeista ajoista selviämiseksi. Siksi se on myynnissä.

Kokoomuslaiset ministerit tekivät 1980-luvun loppuvuosina telakkateollisuudessa hallitsemattoman rakennemuutoksen. Alkosta eläkettä ja europarlamentista makoisia kulukorvauksia nauttivan ministeri **Ilkka Suomisen** johdolla tehtiin silloin emämunaus, jonka laillisuuttakin on tutkittu. Wärtsilä Meriteollisuuden velat sosialisoitiin ja yhtiö annettiin norjalaisille, vaikka tarjolla olisi ollut suomalaisiakin ottajia.

Nyt kymmenen vuotta ja monta miljardia myöhemmin jääkiekkopomo **Martin Saarikangas** on kokoamassa suomalaista omistajaryhmittymää ostamaan Masan norjalaisilta. Hän on valmis siirtämään osan suomalaisista töistä Puolaan, koska Masan telakoilla tehdään nyt ”aivan liian lyhyttä ja tehotonta päivää, ja työnjohto toimii huonosti”. Toimintojen siirtäminen Puolaan on siis peruste pyytää rahaa Suomen valtiolta!

Telakkatukiaisten ohella valtion olisi parannettava laivojen *takuuehtoja*. Ostaja maksaa laivaa tilatessaan vain 15 prosenttia sen hinnasta, ja telakan on annettava loppuosa tilaushinnasta luottona. Suomen valtio takaa tänä päivänä puolet tarvittavasta rahoituksesta, kun taas Saarikankaan ilmoituksen mukaan monissa muissa EU-maissa taataan koko loppusumma. Saarikangas pyytää valtiolta tukiaisten ohella myös lisätakuita.

Valtiolla on takauksistaan huonoja kokemuksia. Nimittäin 1970-luvulla valtiolle laukesi maksuun telakoiden ns. K-takuita yli miljardin ja 1980-luvulla ns. R-takuita parin miljardin markan arvosta. On sosialisoitu velat ja privatisoitu voitot Kvaernerille. Jos uusia takuita annetaan tappiollisiin laivatilauksiin, ne saattavat todella tulla maksuun veronmaksajille.

Jos Suomessa halutaan säilyttää telakkateollisuuden ja alihankkijoiden työt ja työpaikat, valtion antamalle telakkatuelle ei ole muuta vaihtoehtoa kuin se että annetaan epäterveen kansainvälisen kilpailun tappaa Suomen terveet telakat ja niiden alihankkijat.

Olisi liian raju poliittinen päätös lopettaa Suomesta telakat. Mitä, jos perustettaisiin alalle uusi valtionyhtiö?

Torstai 4.11

Yleisradio on eliitin ämyri

Mini-istunnossa äänesteltiin tunnin verran eri asioista. Kun oli kysymys Venäjän kanssa tehtävästä tieteellisestä yhteistyösopimuksesta, sen hyväksyminen lykättiin toiseen kertaan. Perusteena oli Tshetshenian sota, ja tällä tavalla parlamentti halusi painostaa Venäjää lopettamaan sodan.

Parlamenttia ei voi syyttää johdonmukaisuudesta.

Juuri ennen Venäjän sopimuksen lykkäämistä hyväksyttiin yksituumaisesti samanlainen sopimus Kiinan kanssa, vaikka silläkin suunnalla on ollut sisäisiä alueellisia ongelmia muun muassa Tiibetissä päin. Joku oikeistolainen meppi puolusti sitä kantaa, että Venäjän sopimuksen lykkääminen on painostamista, joka kohdistuu kaikkien ankarimmin ns. syyttömiin, tässä tapauksessa tiedeyhteisöön. Tiedemiehet eivät ole sotasyyllisiä.

Illalla palasin ajoissa kotiin, kun meillä piti olla vasemmistoliiton työvaliokunnan (puheenjohtajisto ja puoluesihteeri) kokous. Se olikin peruutettu. Puolueessamme ei toimi kollektiivinen johtotyö.

Kun ei ollut kokousta, ehdin iltahartauteen: Yleisradion tv-uutisten katseluun. Se on Suomen poliittisen eliitin virallinen televisiolähetys samaan tapaan kuin Venäjän eri eliiteillä on omat uutisensa. Venäjällä on monia eliittejä, meillä vain yksi.

Tv-uutiset ovat Yleisradion mustavalkoinen käyntikortti. Yleisradion kautta maapallon globalisaatiosta on tullut rautainen laki, joka pitää kahleissaan suomalaista tietoisuutta. On vain yksi totuus. Ylen kautta globalisaatio, tuo kapitalismin nykyinen ilmenemismuoto maailmassa, ulottuu kaikkialle: ideologiaan, kulttuuriin ja tieteisiin. Inhimillinen elämä on – sillä tavalla kuin se halutaan meille esittää – vaihtoehdotonta. Ennen, kun oli Neuvostoliitto ja oli viholliskuva, ajattelu oli sentään kaksiulotteista. Nyt on palattu yksiulotteiseen ajatteluun.

Hyvä esimerkki oli tämän illan iltahartaudessa toimittaja **Jussi Seppälän** suomalaisille antama selostus siitä, miten virkamiestyöryhmä haluaa poistaa laista rauhaanpakottamisen täyskiellon. Toimittajalla ei ollut varaa yhteenkään kriittiseen sanaan eikä yhteenkään kriittiseen haastateltavaan. Virkamiesten ehdotus on tärkeä, sillä lainmuutoksen jälkeen suomalaisia nuoria miehiä saatetaan ruveta lähettämään kauas maamme rajojen ulkopuolelle tapettaviksi ulkopuolisten meille asettamien vieraiden tavoitteiden puolesta. Ei sellaista pidä purematta niellä.

Perjantai 5.11

Ei ole maamme NATO-vapaa

Olen ennustanut hallitusneuvotteluista lähtien, että sana ”rauhaanpakottaminen” poistetaan rauhanturvalaista. Ennuste perustui EU-integraation syvenemisen logiikkaan, ja siksi se oli itsensä toteuttava. Kun yksi yksittäinen sana voi estää Suomen täysmittaisen osallistumisen NATO:n rauhaanpakottamisoperaatioihin ja kun tässä tapauksessa se on tämä sana, se pitää ottaa pois.

Toinen ennustus, joka voidaan johtaa Suomen natottamisen logiikasta, on se, että presidentinvaalien jälkeen – mutta vasta niiden jälkeen – Lipposen hallitus ehdottaa taisteluhelikoptereiden hankintaa jo tilattavana olevien maavoimien kuljetushelikoptereiden suojaksi. Tämäkin on varman päälle-ennustus.

Noin 40 000 suomalaista on osallistunut YK:n rauhanturvatehtäviin. Sillä tavalla he ovat edistäneet maailman rauhaa. *Rauhanturvaamiselle* on ominaista se, että kaikki konfliktin osapuolet kutsuvat YK:n valtuuttamia joukkoja paikalle. Niiden lähettäminen on ollut puolueettoman Suomen panos maailman kriisien rauhanomaiseen ratkaisuun. Jos joku on kuollut näissä tehtävissä, kyseessä on ollut useammin liikenneonnettomuus kuin sotilasoperaatio.

Rauhaanpakottaminen on eri asia. Se on sotaa.

Lipposen edelliselle hallitukselle sattui – EU:n myöhemmän kehityksen valossa – työtapaturma, kun se salli edellisen eduskunnan hyväksyä uuteen rauhanturvalakiin täyskiellon Suomen osallistumisesta rauhaanpakottamiseen.

Sen jälkeen tehtiin Amsterdamin sopimus, jossa Suomi on sitoutunut *artiklaan J.7*:

> *Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka käsittää kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mukaan lukien toisen alakohdan mukaisesti asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen, jos Eurooppa-neuvosto niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.*

Toisessa alakohdassa sanotaan sitten, että "tässä artiklassa tarkoitettuihin kysymyksiin kuuluvat humanitaariset ja pelastustehtävät, rauhanturvaaminen sekä taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen mukaan lukien."

Ensiksi asiaa tästä lauseesta "joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen". Se on tekstin tärkein lause, ei pelkkä sivulause. *Yhteinen puolustus* on NATO-puolustus. Teksti on luettava niin, että yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka saattaa johtaa kaikkien EU-jäsenten NATO-jäsenyyteen. Siitä eivät kuitenkaan muut maat voi edellä olevan perusteella päättää Suomen puolesta.

Heikoin lenkki asiassa ovatkin suomalaiset poliitikot itse. Valitettavasti.

Toiseksi asiaa *rauhanpalauttamisesta*. Aikaisemmin on jo esitetty, miten se on sama asia kuin rauhaanpakottaminen. Amsterdamin sopimuksessa sana jouduttiin kääntämään suomeksi tällä tavalla, jotta sopimus ei olisi suoranaisesti ristiriidassa Suomen lain kanssa.

Nyt ulkoministeriöstä ja armeijasta koottu virkamiestyöryhmä esitti puolustusministerille, että ns. kriisinhallinnassa, rauhaanpakottaminen eli "rauhanpalauttaminen mukaan lukien", suomalaisille annetaan nykyistä laajemmat valtuudet ampua toisia ihmisiä. Se voisi kyllä edelleenkin tapahtua vain YK:n tai Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ETYJ:in luvalla.

Työryhmä esittää Suomelle joko-tai -vaihtoehtoa: joko mennään mukaan operaatioihin ja ammutaan kohti tai sitten ei mennä mukaan eikä ammuta. Virkamiesten mukaan Suomi ei saisi asettaa ehtoja osallistumiselleen.

Kun Suomen hallitus tuo joskus eduskuntaan EU:n pyynnöstä ja EU-maiden painostuksen alla esityksen Suomen osallistumisesta kriisinhallintaoperaatioon, johon saattaa sisältyä rauhaanpakottaminen, asiasta päättää viime kädessä eduskunta.

Jos se ei hyväksy hallituksen esitystä osallistumisesta, jota myös natottuvan maamme presidentti siinä tilanteessa suosittaa, Suomeen tulee hallituskriisi. Silloin ulkoinen kriisi ajaisi Suomen sisäiseen kriisiin, ja sen estämiseksi hallituspuolueiden edustajat yleensä hyväksyvät hallituksen esityksen, vaikka "operaatio voisi sisältää osapuolten pakottamista sopimuksen noudattamiseen ja siihen liittyvää voimankäyttöä tai sillä uhkaamista" Sitä tilannetta varten ei laissa saa olla rauhaanpakottamisen täyskieltoa.

Kaikki suuret pakottamisoperaatiot ovat käytännössä NATO-johtoisia. Suomen joukot alistetetaan niissä NATO-kenraaleille. Suomalaiset joutuvat noudattamaan heidän käskyjään, jos Suomi ei aseta ehtoja joukkojensa käytölle taistelutehtäviin.

Elämä ei voi olla vain joko tai. Meidän on voitava jatkaa rauhanturvaamisen perinnettä, ja silloin on voitava sanoa ei sodalle. Jos Suomi joskus osallistuu rauhaanpakottamiseen, toivon, että niihin tehtäviin lähetetään myös tämän virkamiestyöryhmän jäsenten poikia.

Veikkaan, että Helsingin Sanomat seuraavan päivän pääkirjoituksessa ottaa myönteisen kannan virkamiesten esitykseen.

NATO-kriisinhallintaa, rauhanpalauttaminen mukaan lukien, toteutettiin viimeksi Kosovossa. Totuutta ei ole olemassa, mutta Kosovon tilanne näyttää myös toisenlaiselta kuin mitä suomalainen media on siitä meille kertonut. Meillä on tehty NATO-propagandaa.

Vapaavas-sähköpostikeskustelukerhossamme oululainen tohtorismies **Jouko Jokisalo** on siteerannut maailman lehtiä. Lainaan otteita hänen kirjoituksestaan Kosovon sodan eräästä vaietusta puolesta:

> *"Vuonna 1977 Geneven sopimuksessa määritettiin ympäristösota sotarikokseksi. Sen piiriin katsottiin kuuluvan mm. elintärkeiden siviilikohteiden ja -alueiden (art. 54) ja luonnollisen ympäristön tuhoaminen (art. 55). Kosovon sodan aikana Nato tuhosi täsmäpommituksin yli 40 prosenttia Jugoslavian teollisuudesta aiheuttaen laajat tuhot ympäristölle."*
>
> *"Saksalainen ympäristötutkija Knut Krusewitz luonnehti Naton täsmäpommituksia hiljaiseksi myrkkykaasusodaksi. Hänen mukaansa sitä ei toteutettu käyttämällä kemiallisia aseita, vaan välillisesti pommittamalla laitoksia ja tehtaita, joista tiedettiin, että niiden tuotantoprosesseissa käytettiin vaarallisia aineita."*
>
> *"Yhtenä isona ongelmana ovat Naton käyttämät uraaniammukset. Huhtikuun alussa Naton tiedottaja leimasi tiedot uraaniammusten käytöstä "tataari-ilmoituksiksi" (Frankfurter Rundschau 8.4.99). Naton tiedottaja Mariani ja Saksan ulkoministeriö ovat myöntäneet, että Nato on sotatoimien yhteydessä käyttänyt köyhdytetyllä uraanilla päällystettyjä ammuksia. Siksi hieman ihmetyttää HS:ssa (15.10.99) ollut lause: "Naton joukot käyttivät ILMEISESTI (uraani)ammuksia".*
>
> *"Ammuksessa käytetty köyhdytetty uraani on matala-aktiivista jätettä, joka lähettää alfasäteilyä. Se ei ole kovin läpitunkevaa, mutta äärimmäisen vaarallista, jos säteilyä lähettäviä ainehiukkasia pääsee elimistöön. Suomen säteilyturvakeskus toteaa matala-aktiivisen jätteen sisältävän radioaktiivisia aineita, jotka elimistöön joutuessaan, esimerkiksi hengitysilman mukana, voivat aiheuttaa huomattavia säteilyannoksia. Säteilyturvakeskuksen suositus onkin, että ne on eristettävä luonnosta 50-100 vuoden ajaksi ja haudattava 60-110 metrin syvyyteen."*
>
> *"Ammusten käyttöön liittyviä ongelmia kuvaa se, että Yhdysvallat pyrki mahdollisimman pitkään salaamaan uraaniammusten käytön Persianlahden sodan yhteydessä. Nato kieltäytyi antamasta YK:n tutkimusryhmälle mitään tietoja uraaniammusten käytöstä Kosovon sodan yhteydessä.*
>
> *Yhdysvallat ja Iso-Britannia ampuivat noin 900.000 tonnia uraaniammuksia Persianlahden sodan yhteydessä. Yhdysvaltalainen ympäristötieteiden professori Doug Rokke kuvaa Basran ja Bagdadin välistä tietä kuoleman moottoritieksi. Sen varrella on satoja uraaniammuksin tuhottuja panssareita. Irakista tuli uraaniammusten koekenttä, jolla on oma osuutensa siihen, että Irakissa ovat kahdeksassa vuodessa sikiövauriot monikertaistuneet. Sen lisäksi epämuodostuneiden lasten määrä on kolminkertaistunut ja leukemiatapaukset ovat lisääntyneet 600 prosenttia. Tosin USA väitti omalta puoleltaan joulukuussa 1998, että Irakin väitteet lasten syöpäsairauksien dramaattisen kasvun ja uraaniammusten välisestä yhteydestä ovat perusteettomia.*
>
> *YK:n ihmisoikeuskomissio on luokitellut uraaniammukset joukkotuhoaseiksi ja määritellyt niiden käytön rikokseksi ihmiskuntaa vastaan. Uraaniammusten käyttöä on luonnehdittu ydinaseiden käytöksi sen mahdollisimman alhaisella tasolla."*

Pidän yllä sähköpostilistan keskustelukerhoa europarlamentin resursseilla, ja asiasta kiinnostuneet voivat tulla vapaasti mukaan mielipidepalstoille lähettämällä osoitteeseen *majordomo@kaapeli.fi* seuraavan viestin (eikä mitään muuta): *subscribe vapaavas.*

Entinen yleisesikuntaupseeri **Pekka Visuri** on kirjoittanut Turun Sanomissa ja Aamulehdessä siitä sotapropagandasta, jota NATO mitä ilmeisimmin on tehnyt kansanmurhilla.

On huomattava, ettei Visuri tai kukaan muukaan puolusta Milosevicia. Sivistysvaltiossa vapaiden ihmisten tavoitteena voi kuitenkin olla löytää toinen totuus kuin on NATO:n tiedotteissa. Ihmisen voi olla hyvä vain tietää. Visuri kirjoittaa:

> *"Pommitusten alkaessa vallinneesta tilanteesta voidaan jo suurella varmuudella todeta, ettei mitään albaaniväestön kansanmurhaa eikä edes entistä voimakkaampaa vainoa ollut käynnissä. Vasta Naton pommien pudotessa alkoivat serbien laajamittaiset kostotoimet, samalla kun serbiarmeijan taistelu UCK:n sissejä vastaan kiihtyi."*
>
> *"Stratforin mukaan sotatappioiden tutkimus on viemässä pohjaa pois Naton esittämiltä perusteilta pommituksille. Tähänastiset tulokset viittaavat siihen, että Naton johtajien puheisiin ja uutisotsikoihin ilmestyneet tiedot joukkomurhissa kuolleiden ja kadonneiden määristä ovat olleet paljolti UCK:n tuottamaa propagandaa."* Stratfor on amerikkalainen tutkimuslaitos.
>
> *"Aivan tuoreen tiedon mukaan ovat Kosovon sodasta Natolle aiheutuneet kustannukset tänä vuonna yhteensä noin 100 miljardia Suomen markkaa. Jugoslavian jälleenrakennuksen kustannukset tulevat olemaan vähintään 200 miljardia markkaa."*

NATO teki Kosovossa paljon virhearvioita. Siltä selvästikin puuttuu yhteiskunnallis-sotilaallinen tiedustelu ja vakoilu. Siellä luultiin, että mahtipontinen pelottelu ja uhkailu olisivat riittäviä toimia UCK:n puolesta serbejä vastaan. Kun maaliskuussa sitten lähdettiin hyökkäämään, Clinton lausui julki periaatteet, joiden mukaan kuolla ei saanut, materiaalihävikin piti olla nolla ja vastustaja piti tuhota. Näillä eväillä kenraalien piti tuhota serbien valta Balkanilla.

Kun oli luultu, että pommitukset tehoaisivat parissa päivässä eikä ollut varustauduttu oikeaan sotaan, pommitusten pitkittyminen oli ikävä yllätys. Lopulta NATO:lla oli vaikeuksia päästä sodasta irti, ja siinä tilanteessa

USA:n sheriffien avuksi riensi **Martti Ahtisaari**. Liittoutumattoman Suomen presidentille oli käyttöä rauhanteossa NATO:n viestien perillesaattajana.

Kosovon sota oli paljon enemmän kuin pelkät pommitukset.

Sodan alkaessa NATO rikkoi YK:n peruskirjaa ja omia perustamissopimuksiaan. Siihen saakka NATO oli ollut vain puolustusliitto, joka toimi vain omien jäsenmaidensa alueella ja joka tarvitsi hyökkäystoimille kansainvälisen yhteisön luvan. Kansainvälinen yhteisö on YK, jolta ei tälle NATO-alueen ulkopuolelle tapahtuneelle hyökkäykselle ollut saatu lupaa. Siinä tilanteessa piti hyökkäykselle keksiä uusi laillisuusperusta, ja siinä tarkoituksessa sen perusteeksi keksittiin "humanitaarinen interventio". Suomessa sellaisen laillisuusvalekaavun puki ensimmäisenä NATO:n ylle NATO:n agentti **Max Jakobson** Helsingin Sanomissa.

Hyökkäys laillistettiin NATO:n omin päätöksin vasta huhtikuun lopussa Washingtonissa, jossa järjestölle hyväksyttiin uusi *strateginen konsepti*. Silloin puolustusliitosta tuli virallisesti myös hyökkäysliitto. NATO:n 50-vuotisjuhlakokouksessa hyväksyttiin kolme uutta linjausta:

1. Sen aluetta laajennettiin, kun se otti Itä-Euroopasta uusiksi jäseniksi Puolan, Tshekin ja Unkarin.
2. Se otti itselleen oikeuden toimia myös NATO-maiden rajojen ulkopuolella.
3. Se otti itselleen oikeuden hyökätä ja aloittaa sotia omilla päätöksillään.

Ahtisaaren aikana Suomea natotettu niin, että Suomi on jo ikään kuin NATO:n jäsen olematta sen jäsen. Me olemme NATO:n virtuaalijäsen.

Yleisesti tiedetään, että Lipposen ensimmäisen hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta (utva) teki keväällä 1998 salaisen päätöksen, jonka mukaan diplomaatit ja sotilaat saavat viedä Suomen niin lähelle NATO:a kuin se on mahdollista ilman että hyväksytään NATO:n perussopimuksen *V artikla*. Sen mukaan jäsenmaat antavat toisilleen turvatakuut. Jos yhteen maahan hyökätään, muut tulevat apuun. Velvoite on automaatti, joka vie maan sotaan muiden päätöksin.

Sama artikla on myös Länsi-Euroopan unionin eli EU:n sotilasyhteisön WEU:n peruskirjassa. Sen johdosta mikään maa ei voi olla WEU:n jäsen olematta myös NATO:n jäsen. Niinpä liittoutumattoman maan näkökulmasta on mahdoton ajatus, että WEU yhdistettäisiin Euroopan unioniin. Silloin myös EU:sta tulisi sotilasliitto. Yhdistämisen valmistelu on alkanut EU:ssa.

Luulen, että Paavo Lipposeen voi luottaa tässä asiassa. Hän ei halunne yhdistää WEU:ta EU:hun eikä kai halua EU:lle yhteistä puolustusta. Nyt kävellään Lipposen ja kaikkien muidenkin lipposten ylitse. Sellainen on yhteisen puolustuksen dramaturgia.

Toisaalta jos Suomen tavoitteena on – **Tarja Halosen** mukaan – tuottaa EU:lle *yhteinen tahto, yhteinen politiikka ja yhteinen ääni*, tämä Strasbourgissa lausuttu uskontunnustus antaa Suomen todellisesta vastarintahalusta NATO-asiassa väärän kuvan. Muuten se kyllä antaa oikean kuvan. Halonen vaati Saariselän ulkoministerikokouksessa syyskuussa muita maita lisäämään sotilasvarustelun määrärahoja!

Suomi on mukana *NATO:n rauhankumppanuusohjelmassa*, jonka avulla NATO:on kuulumattomien maiden sotilaallista toimintaa yhteensovitetaan NATO:n kanssa.

Suomi isännöi syyskuussa ensimmäistä kertaa NATO-sotaharjoitusta. Kun eduskunta on Lipposen hallituksen esityksestä muuttanut lainsäädäntöämme, Suomeen sai tulla ulkomaisia joukkoja harjoittelemaan sotaa Suomen maaperällä. Se oli virallisesti Nordic Peace-rauhanturvaharjoitus, ja siinä oli mukana Ruotsin ja Suomen sotilaiden lisäksi myös norjalaisia ja tanskalaisia NATO-joukkoja sekä NATO-helikoptereita. Kun sitä kutsuttiin julkisuudessa *pohjoismaiseksi harjoitukseksi*, NATO redusoitiin pois julkisuuskuvasta yhtä sukkelasti kuin epähenkilöt erään entisen maan valokuvista.

EU:n puolustus on NATO-puolustusta. Useimmat EU-maat ovat NATO:n jäseniä ja sitoutuneet "atlanttiseen yhteistyöhön". Kun puhutaan EU-kriisinhallinnasta, puhutaan NATO:n sodanjohto- vakoilu- ja viestintäjärjestelmistä sekä USA:n ydinpommeista ja täsmäilma-aseista.

Lauantai 6.11

Olin väärässä

Ennustukseni oli ollut väärä. Helsingin Sanomat ei ottanut kantaa virkamiesten ehdottaman rauhaanpakottamisen täyskiellon kumoamisen puolesta.

Sitä, että maailma on järjiltään, kuvasi pörssiosakkeidensa uudelta arvolta Suomen toiseksi rikkaimman miehen tapaus.

Viikonlopun lehdissä oli juttuja *Data Fellowsin* osakeannista. Näyttää siltä, että tämän tappiota tuottavan yhtiön pääomistaja **Risto Siilasmaa** on noussut muutamassa yössä Suomen toiseksi rikkaimmaksi pörssikapitalistiksi. Hänen omaisuutensa arvo on pari miljardia markkaa, eikä edellä ole kuin Aatos Erkko.

Kun Siilasmaa pörssitti Data Fellowsin, hänen virtuaaliomaisuutensa arvo ylitti 2 000 000 000 markan rajan. Hänen tulonsa vuonna 1998 olivat 3,8 miljoonaa markkaa. Hän näyttää maksaneen virtuaaliveroa, koska hänen veroprosenttinsa oli 29 %.

Maanantai 8.11

En ollutkaan väärässä

Tulihan se sieltä! Helsingin Sanomien pääkirjoittaja asettui selkein sanoin tukemaan virkamiesten esitystä rauhanturvalain muuttamisen tarpeesta. Näissä asioissa ei Hesari petä.

Budjettivaliokunnassa Brysselissä hyväksyttiin mietintöni Turkille myönnettävistä humanitaarisista luotoista esitettäväksi täysistunnolle ja teollisuusvaliokunnassa lausuntoni alueellisen kehityksen valiokunnalle rakenne- ja koheesiorahastojen koordinoimisesta.

Ulkomaan lehdissä kerrottiin **Tony Blairin** haastattelulausunnosta ranskalaislehdessä juuri ennen demari-internationaalin Pariisin kokousta. Hän kehotti maailman demareita luopumaan piintyneistä opinkappaleista, tarkoittaen ilmeisesti sosialidemokratiaa. Hänen mukaansa globalisaatio määrittää uudelleen rajat oikeistoon ja vasemmistoon. Se on vienyt pohjan hyvinvointivaltiolta, jota demarit ovat rakentaneet koko 1900-luvun.

Blair ei aseta demareille mitään uusia tavoitteita hyvinvointivaltion tilalle. Hän haluaa olla moderni. Erotukseksi Blairista ranskalaiset demarit, jotka haastavat ideologisesti hänen kolmannen tiensä kapitalismiin, haluavat *hallittua modernismia*. He eivät ole valmiita antamaan markkinavoimille periksi kaikessa.

Tiistai 9.11

www.gazeta.ru

Oli monta kokousta päällekkäin. Sen myötä tuli esille europarlamentin huono puoli: on pula edustajille yhteisestä ajasta. Käytössä on vain neljä päivää viikossa maanantaista torstaihin. Monet haluavat olla kotimaassaan yhden arkipäivän eli perjantain.

Minun oli valittava teollisuusvaliokunnan, budjettivaliokunnan ja Venäjän yhteistyövaltuuskunnan kokousten välillä. Valitsin suomalaisen avustajani myötävaikutuksella ne kaikki, mutta yhden kerrallaan.

Brysseliin oli saapunut vieraaksemme Venäjän duuman valtuuskunta. Joukko oli pienempi kuin normaalisti. Heillä ovat vaalit tulossa juuri joulun alla.

Venäjällä Boris Jeltsinin valtakausi on lopuillaan. Presidentti on ollut pitkään toimintakyvytön ihan samaan tapaan kuin ukoille kävi usein muinaisessa Neuvostoliitossa. Heitä piti taluttaa näkösälle. Siihen aikaan maan johtajilla ei ollut vaalikausia, vaan toimikausi päättyi Chopinin surumarssiin matkalla kohden Leninin mauseleumia Punaiselle Torille. Jännitys kohdistui vain siihen, pantiinko mies muuriin vai hautaan. Miten käynee näiden hautapaikkojen siinä vaiheessa, kun balsamoitu Vladimir Uljanov siirretään – viimeisen tahtonsa mukaisesti – Pietarin hautuumaalle. Se päättää lopullisesti sadun hyvästä Leninistä ja pahasta Stalinista.

Duuman valtuuskunnan toivotti meidän isäntien puolesta tervetulleeksi **Constanze Krehl**, itäsaksalainen demarimeppi, joka muistutti siitä, että oli kulunut tasan kymmenen vuotta Berliinin muurin murtumisesta. Sen jälkeen alkoi alueen uusrakentaminen, jossa ei ole säästetty Saksan markkoja. Yhdistymiskansleri **Helmut Kohlin** ensimmäinen julkinen arvio oli, että maan uudelleenrakennus maksaisi 300 miljardia markkaa. Tähän mennessä se on maksanut yli 10 kertaa enemmän: 3 600 miljardia (Saksan) markkaa. Se oli hinta järjestelmien välisen kilpailun päättymisestä Saksassa. Itäsaksalaiset omasta puolestaan osallistuvat sen hinnan maksuun 18 prosentin työttömyydellä. Prosentit pitävät sisällään paljon ostalgiaa.

Entisessä DDR:ssä oli 17 miljoonaa asukasta.

DDR-kulujen perusteella saa mielikuvan siitä, paljonko maksaa EU:lle 40 miljoonan asukkaan Puolan uusrakentaminen siinä tapauksessa, että siitä tulee EU:n jäsen.

Muurin murtuminen ei tuottanut Euroopan kansoille sitä rauhanosinkoa, että valtiot olisivat ruvenneet käyttämään rahaa varustelun sijasta ihmisten sosiaalisen voinnin parantamiseen. Asevarustelu on jatkunut, vaikka näkyvää vihollista tai uskottavaa viholliskuvaa ei enää ole. Elämme ennustamattomuuden aikaa, mutta se ei oikeuta valtioita lisääntyvään sotavarusteluun.

Duuman valtuuskunnan koostui vain oikeistolaisista poliitikoista ja sen puheenjohtaja oli nuori mies **Vladimir Ryzhkov** Siperiasta, Irkutskista päin. Hän on meille edellisen kauden mepeille tuttu, ja olemme pitäneet häntä kyvykkäänä poliitikkona. Tällä kerralla hän oli normaalia vakavampi. Huoli omasta valinnasta joulukuun vaaleissa painoi päälle, ja huolta aiheutti varmasti eniten se, että oliko tullut hypätyksi oikean puolueen kelkkaan. Ryzhkov on vanhan Jeltsinin puolueen miehiä, mutta näissä vaaleissa ei Jeltsinin oikeisto ole vahvoilla. Sen tärkein haastaja on keskustalais-oikeistolainen puolue *Isänmaa-liike*, jonka entinen pääministeri ja KGB:n johtaja **Sergei Primakov** ja Moskovan kaikkivaltias kaupunginjohtaja ja televisiomoguli **Juri Luzhkov** ovat muodostaneet. Se on tehty myös ensi kesän presidentinvaalia silmälläpitäen.

Ryzhkovin mukaan vaalitaistelu on sujunut rauhallisesti. Mukana on 28 puoluetta, kun niitä oli edellisellä kerralla 43. Hän ennusti kommunistien menettävän asemiaan ja Primakovin-Luzhkovin keskustaoikeiston nousevan vaalien suureksi voittajaksi. Kokenut poliitikko osaa aika hyvin arvioida vaalien alla niiden hengen.

Vaalitaistelussa esille nousee kaksi asiaa: kansantalous ja Pohjois-Kaukasian tilanne.

Ryzhkov kehui taloustilannetta. Inflaatio on tänä vuonna alenemassa edellisten vuosien 90 ja 55 prosentista alle kahdenkymmenen. Duuma on jo hyväksynyt ensi vuodelle realistisen budjetin. Tuotanto ja BKT kuulemma kasvavat, ja eläkkeet sekä palkat on maksettu ajallaan. Viime vuoden talouskriisistä on kuulemma selvitty.

Sitten päästiin varsinaiseen asiaan.

Euroopan parlamentin julkilausuma Venäjän ja Tshetshenian tilanteesta oli tullut venäläisille yllätyksenä. Siinä oli sivuutettu kaikki se, mitä Tshetsheniassa on heidän mielestään tapahtunut. Alueella asuu enää 200 000-300 000 ihmistä, kun siellä ennen islamilaista valtaa oli lähes 1,3 miljoonaa asukasta. Ihmiset ovat paenneet islamilaista terroria. Maassa ei ole muuta oikeusjärjestelmää kuin islamilaiset tuomioistuimet, eivätkä ne kunnioita ihmisoikeuksia.

Tshetshenian arkeen kuuluvat kovat huumeet ja niiden vienti muihin maihin, kansainvälisten terroristien koulutus, ihmisten kidnappaamiset, järkyttävät julmuudet toisinajattelijoita kohtaan sekä uhkaukset hyökätä Venäjän ydinvoimaloihin, käyttää Venäjää vastaan biologisia aseita ja sekoittaa myrkkyjä venäläisten ruokaan ja veteen. Uhkaukset ovat uskottavia. Niitä varmentavat hyökkäykset Moskovan asuintaloihin ja Dagestaniin.

Ryzhkov kysyi, mikä muu vaihtoehto Venäjällä voisi olla huumeilla rahoitetun islamilaisen terrorin tukahduttamiseksi Venäjän federaation sisässä kuin sotilaallinen voima. Itsenäisestä valtiostahan ei hänen mukaansa ole Tshetshenian tapauksessa kysymys. Asiat eivät enää hoidu hyvällä. Sitäkin on yritetty lähettämällä maahan ilmainen öljy ja kaasu. Alueelta, jonka asema on strateginen Kaspian meren öljy- ja kaasurikkauksien naapurissa, ei löydy neuvotteluosapuolia rauhanratkaisulle. Venäjä ei enää edes yritä niitä etsiä.

Sotatoimia tukee mielipidetutkimusten mukaan 95 % venäläisistä ja muun muassa duuman kaikki puolueet. Tältä osin tilanne on erilainen kuin edellisessä Tshetshenian sodassa puolenkymmentä vuotta sitten.

Suurista miestappioista on kuulemma otettu opiksi. Ryzhkov ei myöntänyt pommituksissa kuolleen siviiliuhreja. Oli kuulemma käytetty vain täsmäaseita. Lausunto oli selkeästi ristiriidassa paikan päällä olleiden ulkopuolisten antamien todistajalausuntojen kanssa.

Tshetshenia on jättiläismäinen draama. Jos joskus selviää, että uuden sodan oikeuttamiseksi tehdyt Moskovan asuintalojen räjäytykset ovat olleet tilaustyötä Venäjän sisäpoliittisiin tarkoituksiin, tragedian suuruus kasvaa. Venäjällä kaikki on mahdollista.

On selvää, että Pohjois-Kaukasian tapahtumilla on suuri vaikutus duuman vaaliin ja vielä suurempi vaikutus presidentin vaaliin. Pääministeri **Vladimir Putin**, joka myös on entinen turvallisuuspalvelun päällikkö, on vahva presidenttiehdokas, jos hän saa sodan jatkumaan ensi kesään saakka. Se saattaa olla hänelle ainoa mahdollisuus päästä presidentiksi. Paikka on petattu hänelle siinä tarkoituksessa, että presidenttinä hän voi sitten armahtaa jeltsiniläiset vallan väärinkäytössyytteiltä. Jeltsinin on panostettava Putiniin selviytyäkseen itse mahdolliselta vankilareissulta. Ennen ei jouduttu Kremlistä vankilaan, eikä ketään neuvostojohtajaa teloitettukaan. Sen sijaan isänmaan ja sosialismin vihollisia kyllä teloitettiin. Oman henkensä säilyttämiseksi turvallisuuspalvelun miesten oli hyvä löytää suurehko määrä sisäisiä vihollisia.

Jeltisinin ympäristöä kutsutaan nimellä *perhe*. Sen ydinjoukon muodostavat Jeltsinin kaksi tytärtä aviomiehineen sekä liikemiehet, jotka ovat saaneet otteen Jeltsinin vallasta. Perheen viimeisin linkki rahan valtaan on Alexander Mamut, häntä ennen se oli Roman Abramovitsh ja häntä ennen Boris Berezovski. En antaisi heille kenellekään rahaa lainaksi, mutta eivätpä he ole sitä minulta lainaamassa. Heillä jokaisella on sitä riittävästi toisin kuin Venäjän 50 miljoonalla köyhällä.

Boris Berezovski on eräänlainen Kremlin uus-Rasputin. Hänen oli nähty käyvän yksityisiä neuvotteluja tshetsheenijohtajien kanssa, ja siitä on vedetty johtopäätös, että taloräjäytykset oli toteutettu Venäjän sisäpolitiikan tarpeisiin. Venäjä päässyt uudelleen sotimaan Tshetsheniaan ja julkinen huomio on kiinnitetty ihan muihin asioihin kuin vallan väärinkäyttöön.

Näin ei ehkä ole, mutta huhut ovat uskottavia.

Siitä, mitä kaikkea Venäjällä voi tapahtua, kertoo kuvaus amerikkalaisen *Bank of New Yorkin* rahanpesusta.

Kun pääsyyttäjä **Juri Skuratov** rupesi tutkimaan perheen vallankäyttöä ja korruptoituneisuutta, hänelle viritettiin (Berezovski viritti?) ansa. Hänen käyttöönsä tarjottiin ilmaisia ilotyttöjä ja sänkyhommat filmattiin. Filmi esitettiin sitten Berezovskin televisioyhtiön kanavalla, ja Skuratovin maine mustui. Jeltsin erotti hänet panohommien perusteella, vaikka kyseessä oli tietysti presidentin oman korruptoituneisuuden tutkinta Sveitsissä ja USA:ssa. Venäjän alueita edustavan liittoneuvoston pitää hyväksyä pääsyyttäjän erottaminen, jotta se tulisi voimaan, mutta se ei ole suostunut sitä tekemään. Lokakuussa se esti jo kolmannen kerran peräkkäin Skuratovin erottamisen äänin 98-5. Näin Venäjällä voi julkinen mielipide estää yksinvaltaiset ratkaisut!

Vuodesta 1996 lähtien Bank of New York on hoitanut lähes 30 miljardin dollarin arvosta venäläistä rahaa lännen markkinoille. Se on vain pieni osa koko bisneksestä. Samaan aikaan, kun julkinen valta eli Venäjän valtio on velkaantunut ulkomaille 500 miljardia markkaa, maasta on viety yksityistä rahaa ulos 800 miljardia markkaa. Kun raha Venäjälle vilahtaa, se jonkun paikallisen rosvon kirstuun kilahtaa – ja viedään sen jälkeen heti maasta ulos.

Ennen kesän 1998 devalvointia 18 venäläistä yksityispankkia tiesi vaihtaa maan keskuspankissa noin 3,9 miljardin dollarin arvosta ruplia IMF:n maahan juuri lähettämiin tuoreisiin dollareihin. Keskuspankki on itsekin jäänyt kiinni IMF:n rahojen makuuttamisesta Englannin kanaalin veroparatiisisaarella. Devalvoituneen ruplan arvo on alentunut neljännekseen entisestä, mutta se ei ole huolettanut niitä yksityispankkeja, joiden dollareita siirrettiin ajoissa Amerikkaan Bank of New Yorkiin.

Pankissa tili numero 6300813206 on yksi avain monien tapahtumien kulkuun. Päivittäin tilille on kirjattu satoja tapahtumia, ja sen kautta kulki Venäjältä tulevaa rahaa muun muassa Benex ja Tornifix-yhtiöille. Niiden takaa löytyivät yllättäen pankin venäläissyntyinen johtaja Lucy Edwards (ent. **Ludmila Pritzker**) ja hänen venäläissyntyinen miehensä **Peter Berlin**. Rahat kulkivat näistä yhtiöistä eri puolille Eurooppaa sekä aitojen venäläisten mafiosojen pankkeihin että myös Moskovan Sobin-pankkiin. Siellä asioi muun muassa Sibneft-nimisen suuren öljy-yhtiön tytäryhtiön johtaja **Aleksei Djatshenko**. Hän on perheen jäsen, naimisissa Tatjana Jeltsinan kanssa.

Sveitsissä on paljastunut luottokorttilaskuja, jotka Kremliä saneerannut rakennusyhtiö oli maksanut perheen jäsenten puolesta, ja olipa yksi luottokortti kirjoitettu myös **Boris Jeltsinin** nimelle.

Näitä asioita Skuratov tutki, mutta ei tutki enää. Häntä ei ole virallisesti erotettu, mutta ei hän saa työpaikalleenkaan mennä. Hänen henkensä on vaarassa joka päivä. Hänen hallussaan uskotaan olevan tietoa, joka vie perheen jäseniä vankilaan.

EU on Venäjän politiikassa ristiriitaisessa tilanteessa. Se pönkittää maan valtaeliittiä, mutta vastustaa sen politiikkaa.

Kun EU lähetti Venäjälle viime talvena kahdella miljardilla ruokahätäapua maan "pelastamiseksi" nälkiintymiseltä, ele vaikutti humanitaariselta. Sitä se ei ollut. Se oli EU:n maatalouspolitiikkaa. Ylijäämävarastoissa ollut kallis ruoka ostettiin EU-maiden veronmaksajien varoin ja haluttiin lähettää kylmimmän talven aikaan nälkäisille venäläisille. Kaikki ruoka ei mennyt perille edes kesähelteisiin mennessä.

Se ruoka, joka on päässyt perille, on myyty kaupoissa. Rahat on käytetty Jeltsinin hallinnon laiminlyömien eläkkeiden ja sosiaalisten avustusten maksuun. Jos rahat todella haluttiin käyttää niihin tarkoituksiin, EU:n veronmaksajien näkökulmasta olisi ollut halvempaa antaa Jeltsinin hallitukselle rahaa ruuan sijasta. Se olisi maksanut EU:lle vain kolmanneksen ylijäämäruuan hinnasta. Venäjällä ruoka on nimittäin kolmanneksen halvempaa kuin EU:ssa. Hätäapuruuasta saatiin sosiaaliaputarkoituksiin vain kolmasosa siitä hinnasta, minkä se maksoi EU:lle.

Sen lisäksi "apu" tuhosi paikallisten maanviljelijöiden markkinoita. Nyt venäläisten on entistäkin vaikeampi tuottaa ja saada kaupaksi omia elintarvikkeita omassa maassaan.

Europarlamentissa tapahtui paljon.

Kävin teollisuusvaliokunnassa toteamassa, miten tutkimuskomissaari **Philippe Busquin** oli ihan pihalla tiedeasioista. Vähitellen alan uskoa, että hän ei ollutkaan niin viaton Belgian sosialistipuolueen lahjusasioissa kuin hän on vakuuttanut. Läpikotaisin rehellinen mies ei vastaa niin epäsuorasti suoriin kysymyksiin kuin hän teki.

Budjettivaliokunnassa komissaari **Michelle Schreyer** oli niin ikään vähän pihalla hallintoalansa asioista. Hän muun muassa puhui Saksan markoista kun piti puhua euroista. Sen verran ala oli vielä vieras. Hänen

komissaarinsalkkunsa on aika paha. EU:n budjetti on yksi vaikeimpia oppimisprojekteja, joissa olen ikinä ollut mukana. On selvää, että uusi komissaari tai uusi meppi ei helposti pärjää kymmenenkin vuotta näitä asioita opiskelleiden meppien grillissä.

Perusongelma parlamentin ja neuvoston välillä on edelleen se, pidetäänkö ensi vuoden budjetin osalta kiinni menokatoista. Neuvosto haluaa pitää kiinni. Sen periaatelinjaus supistaa mm. Venäjän ydinvoimalaturvallisuuden parantamiseen käytettäviä TACIS-rahoja. Kun keskustelin asioista näitä rahoja hallinnoivan suomalaisen Timo Summan kanssa, hänelle parlamentti edusti valoa neuvoston tuottamaan pimeyteen.

Sama ongelma on näköpiirissä myös tulevina vuosina. EU tekee kaikkensa syrjäyttääkseen **Slobodan Milosevicin.** Jos se siinä onnistuu, uusi valta tulee maksuun EU:lle. Mistähän silloin otetaan rahat pois?

Keskiviikko 10.11

Euroopan unionin militarisoiminen

Ennen iltapäivän ryhmäkokouksia oli järjestetty uudenlainen tiedotustilaisuus. Kaikki muut kokoukset olivat keskeytyksissä, kun komission puheenjohtaja **Romano Prodi** ja instituutioasioiden komissaari **Michel Barnier** tulivat avoimeen laajennettuun puhemieskonferenssiin vastaamaan parlamentin jäsenten kysymyksiin komission päivällä tekemistä HVK-päätöksistä.

Se, että komissaarit tulevat parlamenttiin, on uusi käytäntö. Se tarjoaa mepeille mahdollisuuden saada hyvälaatuista tietoa ilman, että kaikki uusi pitää lukea seuraavan päivän lehdistä.

HVK:n valmistelussa on nyt kilpailu Suomi vastaan komissio.

Suomi on sitä mieltä, että tulevassa Helsingin huippukokouksessa asioiden valmistelu ja esittely kuuluu meille ja että siitä päätettiin Kölnissä. Suomi on suppean esityslistan kannalla: nyt viedään loppuun vain ne asiat, jotka jäivät Amsterdamissa keskeneräisiksi.

Monet suuret maat – ja varmaankin niiden tuella itsevarma komissio – ovat sitä mieltä, että asialistaa täytyy laajentaa ja käsittelyyn pitää ottaa *yhteinen puolustus*. Se on paljon enemmän kuin Suomen valmistelema EU:n yhteinen kriisinhallinta rauhaanpakottamisineen. ”Eurooppalainen puolustus” on sitä itseään, NATO:a siis. Kun komissio haluaa yhteisen puolustuksen, sen ottaminen HVK:n esityslistalle olisi merkittävä voitto federalisteille ja yhtä merkittävä tappio Suomen tapaisille liittoutumattomille maille. Pian nähdään, onko Suomella kanttia pitää kiinni kannastaan, että ei yhteiselle puolustukselle.

HVK:n työ pitää komission mielestä päättää sovitulla tavalla vuoden 2000 loppuun mennessä, jotta EU olisi sisäisesti valmis ottamaan vastaan ensimmäiset uudet jäsenet laajenemisneuvottelujen päättyessä joidenkin maiden kanssa vuoden 2002 lopussa. Komissaarit puhuivat erinopeuksisista eli monen vauhdin jäsenyysneuvotteluista.

Tiedotustilaisuuksissa ovat puheenvuorot tiukassa, mutta minä satuin saamaan kysymyksen. Varmaankin sain sen siksi, että olin moneen otteeseen valittanut sihteeristölle, etten minä muka koskaan saa puheenvuoroa. Vaadin Prodilta suoraa vastausta:

> *Me emme voi liittoutumattoman maan näkökulmasta puolustaa teidän ratkaisujanne, jos te olette viemässä meitä yhteiseen puolustukseen. Toivoisin teidän nyt käyttävän puheenvuoron, jossa te esitätte, että mailla on vapaus itse valita se linja, jota ne puolustuksessaan toteuttavat, ja toivon teidän lupaavan, että te ette painosta liittoutumattomia maita liittymään sotilasliittoon.*

Ja mitä vastasi Prodi? Sanatarkassa kokousselostuksessa vastaus on italiaksi. Italialaisen ryhmätoverini käännöksen mukaan Prodin mielestä puheet yhteisestä turvallisuudesta eivät ole federalismia (mikähän sitä sitten on?). Hän ilmoitti tietävänsä hyvin, että nämä asiat ratkaistaan hallitusten välillä ja ettei herra YUTP (Javier Solana) ole komission tai parlamentin nimittämä. Hän myönsi, ettei komissiolla ole mahdollisuutta puhua asioista, jotka eivät kuulu sille, eikä sillä ole sellaiseen halua. Hän pyysi kiinnittämään huomion komission jakaman paperin sanamuotoon, jossa oli annettu vastaus puheenvuorooni.

Näin vastaa henkilö, joka ei joko tunne asiaa tai ei halua vastata suoraan kysymykseen avoimesti ja rehellisesti. Hän ei antanut tippaakaan periksi siinä asiassa, että komissio vaati paperissaan yhteistä puolustuspolitiikkaa ja – mikä pahinta – yhteistä puolustusta kaikille. Siis samaa kaikille, ilman mitään liittoutumattomuuspoikkeuksia.

Kun mietin, mitä on tapahtumassa, tulin siihen tulokseen, että käynnissä on laajamittainen *Euroopan unionin militarisoiminen.*

Komissaari Barnierilla ei ollut paperia apunaan, ja niinpä hän laukoi, että ”komission tehtävänä ei ole toimia minään kansalaisten äänitorvena” ja että ”Suur-Eurooppa on meidän tavoitteemme eikä mikään toimielinten uudistus”.

Monet federalistit olivat tiedotustilaisuudessa pettyneitä komissioon. He eivät saaneet siltä ehdotusta *yhteisen perustuslain* valmistelusta. Se tuli vain vähän mutkan kautta, kun komissio ehdotti Dehaenen raportin perusteella, että EU:n perussopimukset jaetaan kahteen luokkaan: niihin, joiden uudistamiseen tarvitaan HVK, ja toisiin, joita voidaan muuttaa neuvoston päätöksin. Tampereella sovittu kansalaisten perusoikeusasiakirjan valmistelu nousee esille ikään kuin yhteisen perustuslain valmisteluprosessin esiasteena.

Perustuslain säätämistä vaati vast´ikään koko Saksan liittotasavallan presidentin arvovallalla tittelin nykyinen haltija **Johannes Rau** (sos.dem). Hän kysyi lehtihaastattelussa, ”riittääkö meille Jacques Delorsin suosittelema avioliittosopimus” ja vastasi itse, ettei se riitä, että tarvitaan laaja-alainen *perustuslaki.* Samalla hän ehdotti ylikansallisten lakien säätämistä varten kaksikamarista parlamenttilaitosta niin että siinä olisi kansalaisten kamari (europarlamentti) ja ministereiden kamari (neuvosto).

Tällaiset puheet ovat EU:n arkea. Joka päivä EU:ta liittovaltioitetaan vähän lisää.

Oli vielä ryhmäkokous, ja sen jälkeen oli Englannin postilaitos kutsunut vastaanotolle lobattavaksi. Kaksi asiaa jäi notkuvien pöytien äärellä mieleen. Vapaa kilpailu tuhoaa postipalvelujen universaalisuuden, sen että samat palvelut ovat tarjolla kaikille. Ja kun postista käytettiin nimitystä *social fabric*, sosiaalisten suhteiden tuotantolaitos, totesin, että siitähän tässä on kysymys. Ei posti ole vain posti, vaan se myös tuottaa ja ylläpitää ihmisten välisiä sosiaalisia suhteita. Niinpä **Sauli Niinistölle** ei pidä antaa oikeutta tuhota Suomesta täyden palvelun postilaitosta, mitä hän on yhteistyössä Sammon kanssa Leoniaa privatisoimalla nyt tekemässä.

Torstai 11.11

Sovitellaan, sovitellaan

Kun asia tulee neuvostolta parlamenttiin *yhteispäätösmenettelyyn* eikä sopua muuten synny, turvaudutaan sovittelukomiteaan. Tänä aamuna sellaisessa soviteltiin energia-asioita, SAVE- ja ALTENER-ohjelmia.

Sovittelukomitean työhön osallistuvat virallisesti parlamentti ja neuvosto. Parlamentista on komiteassa 15 monikansallista meppiä ja neuvoston puolelta pöydän ääressä istuvat jokaisen jäsenmaan Brysselin edustajat, yhteensä 15. Nuijaa heiluttaa puheenjohtajamaan ministeri, tässä tapauksessa se oli **Erkki Tuomioja**. Komissiota, jonka edustajat osallistuvat sekä parlamentin että neuvoston neuvotteluryhmien kokouksiin, edusti energiakomissaari **Loyola de Palacio**.

Sopua ei syntynyt. Suurin erimielisyys koski rahaa. Parlamentti halusi ohjelmiin enemmän rahaa kuin neuvosto oli valmis antamaan.

Kun ei päästy eteenpäin, asian jatkovalmistelu jäi komissiolle, ja kukin lähti omalle taholleen, Tuomioja ja minä Suomeen.

Jos sopua ei synny, asiat raukeavat. Ennen energiaohjelmat olisi voitu vielä sovittelun epäonnistumisen jälkeenkin hyväksyä neuvostossa tietyllä enemmistöllä, mutta Amsterdamin sopimuksen mukaan yhteispäätösmenettely on lakiesitysten hautuumaa siinä tapauksessa, että molemmat, sekä neuvosto että parlamentti, eivät niitä hyväksy. Se on paljon lisää valtaa parlamentille.

Perjantai 12.11

Puheenjohtajuus oli bumtsibumia

Olimme Kyösti Virrankosken kanssa asiantuntijoina EU:n budjetista Suomen eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa.

Jos länsimaat olivat lähettäneet ohjuksia ja pommeja entisen Jugoslavian alueelle 100 miljardilla ja aiheuttaneet siellä siihen nähden kaksinkertaiset taloudelliset menetykset sekä tuottaneet mittaamattoman määrän inhimillistä hätää, se ei saa olla ilmaista. Siksi edustin valiokunnassa sitä kantaa, että EU:n budjetin rahoituskehyksiä on tarkistettava.

Finlandia-talolla oli samaan aikaan koolla ulkoministerikokous pohtimassa *pohjoista ulottuvuutta*. Tilaisuudesta oli tullut pannukakku. EU-maiden ulkoministereillä oli muuta tärkeämpää tekemistä, eivätkä he vaivautuneet paikalle. Mahtoi olla Venäjän ulkoministerille turhauttavaa tulla Suomeen turhan päiten.

Pohjoinen ulottuvuus on poliittinen sanapari, jossa on hyvin vähän sisältöä. Sen perussisältö on raha. Idea on ollut, että puhumalla pohjoisesta ulottuvuudesta samaan tapaan kuin etelämmässä puhutaan Välimeriyhteistyöstä Venäjälle ja Itämeren alueelle saadaan jakoon enemmän rahaa. Siitä hyötyisi myös Suomen talouselämä. Käytännössä uutta rahaa ei ole saatu pohjoiseen. Muut eivät ole olleet kiinnostuneita meidän ulottuvuudestamme.

Kokous oli hyvä esimerkki siitä, miten Suomelle taas kerran näytettiin oma paikka. Ei pidä ruveta isottelemaan. Muiden maiden ulkoministereillä on muutakin tekemistä kuin kulkea yhtenään Suomessa pönkittämässä joidenkin suomalaisten asemaa toisten suomalaisten silmissä.

Suomen puheenjohtajuus on ollut meille kallis ja ylimainostettu asia. Se on palvellut enemmän Suomen poliittisen eliitin tarpeita saada kunnioitusta ja arvonantoa toisilta suomalaisilta kuin Suomen asiaa Euroopassa. Sillä on myös propagoitu EU:n valtaa Suomeen.

Lauantai 13.11

Pressapeliä

Vasemmistoliitto ei asettanut omaa ehdokasta presidentinvaaliin. Yleensä itsenäisillä puolueilla on oma ehdokas.

Loppusanat

Aika kulkee eikä paljon pysähtele. Jonkinlainen ajan solmukohta on vuosituhannen vaihde, tuo maaginen kirjainyhdistelmä Y2K. Se ei ole maailmanloppu. Sen sijaan globalisaatio on, jos me sen sallimme, politiikan loppu. Poliitikot saavat myös tulevaisuudessa päättää, alennetaanko EU:ssa savukkeiden suurin sallittu tervasisältö 12 milligrammasta kymmeneen, mutta siinä se melkein sitten on.

Se, mikä on pysyvää, on muutos. Elämme ennustamattomuuden aikaa. Tämän päivän viholliset saattavat olla huomispäivän ystäviä, ja myös toisin päin.

Kiina, jonka Belgradin suurlähetystöä NATO keväällä pommitti, teki juuri kauppasopimuksen USA:n kanssa ja valmistautuu liittymään WTO:hon. Kiina saa nyt lännen puolesta vapaasti rakentaa omaperäistä yhteiskuntamuodostelmaansa, johon kuuluu taloudellinen kapitalismi ja poliittinen kommunismi.

Eurooppa kutistuu kaiken aikaa Euroopan unioniksi. Kansalliset kulttuurit säilyvät, mutta politiikka yhdenmukaistuu ja samanlaistuu. Euroopan talousjärjestelmä on uusi sähköinen kapitalismi, jossa ihmisten mieliin tuotetaan historian moderneimmilla tajunnantuotanvälineillä vain yhdenlaista todellisuutta.

”Yhteisten arvojen” dialektiikka on sitä, että samantapaisiin asioihin suhtaudutaan eri tavoin.

Länsi pommitti keväällä itää, kun NATO hyökkäsi entisen Jugoslavian alueelle. NATO-maat eivät tunnustaneet Kosovoa itsenäiseksi valtioksi, mutta ne liittoutuivat maan vapaussodassa albaanien armeijan UCK:n kanssa serbejä vastaan. NATO:n *humanitaarista interventiota* voidaan kutsua humanitaariseksi imperialismiksi. Kun serbit antoivat periksi, NATO sai Balkanilta uusia sotilastukikohtia ja eteni taas yhden askeleen verran lähemmäksi Venäjän rajaa.

Tshetshenia ei ole itsenäinen valtio niin kuin ei ollut – eikä ole – Kosovokaan. Siellä on käynnissä vapaussota niin kuin oli Kosovossakin. Kun albaanit olivat NATO:n ystäviä, tshetsheenit ovat NATO:n vihollisia. He antavat turvapaikan terroristeille, jotka räjäyttivät autopommeja Afrikassa tuhoten USA:n suurlähetystöjä. Kun amerikkalaiset pommittivat kostoksi afrikkalaisia siviilejä ja lääketehtaita, sen liittolaiset eivät arvostelleet kostoiskuja. Kun tshetsheenit ehkä ovat räjäyttäneet asuintaloja Moskovassa ja kun venäläiset pommittavat kostoksi tshetsheenisiviilejä, on eri ääni kellossa. Venäjää kohtaan halutaan panna toimeen taloudellisia pakotteita, mutta onneksi ei kukaan vielä puhu Moskovan pommittamisesta. Humanitaariselle interventiolle olisi hyvät perusteet?

Valta on vahvojen tahto. Lakikin on aina vain poliittisen eliitin poliittinen tahto. Ei lakeja sen enempää pidä kunnioittaa.

Eurooppaa on alettu militarisoida. Yksi komissaari sanoi sen jo ääneen: *tavoitteenamme on Suur-Eurooppa.* Lähivuodet kamppaillaan sen johtajuudesta. Se tapahtuu tällä kerralla sivistyneemmin kuin joskus ennen, ilman aseita. Tapahtumapaikka on nyt EU-maiden hallitusten välinen konferenssi (HVK).

Euroopan militarisoiminen on yhteinen tahto?

Maanantaina 15.11 oli Brysselissä pidetty yleisten asioiden neuvoston kokous, johon osallistuvat yleensä EU-maiden ulkoministerit. Ensimmäisen, mutta ei viimeisen, kerran siellä olivat olleet mukana myös puolustusministerit.

Olisittepa kuulleet, miten entinen NATO:n pääsihteeri ja nykyinen EU:n turvallisuuspolitiikan puhemies **Javier Solana** kehui europarlamentissa Suomea! Suomi on hänen mukaansa tehnyt hyvää työtä Euroopan militarisoimiseksi. Varustelurahat eivät kuitenkaan vielä riitä. Ja joukot pitää saada liikekannalle.

"Jäsenmailla on yhteensä miljoona sotilasta. Kosovoon heitä saatiin viedyksi muutama kymmenen tuhatta. Tällaisesta tilanteesta pitää päästä eroon."

NATO:n pitää Solanan mukaan saada liikutella miljoonaa miestä!

Helsingin huippukokous on tärkeä uusi vaihe Euroopan yhteisen puolustuksen tulemisessa. Yhteinen puolustus, joka vielä keväällä Kölnissä oli utuisessa horisontissa, on tämän päivän todellisuutta. Se, mikä oli Kölnin aikaan tavoite, on muuttunut lähtökohdaksi. Suomen puheenjohtajakaudella EU:n militarisoiminen eteni vauhdilla. Tavoite on yhteinen puolustus, eikä sitä salata kuin liittoutumattomien maiden kansalaisilta.

Tarja Halonen näyttää vetäneen ulkoministereiden kokouksessa Brysselissä ihan eri linjaa kuin Paavo Lipponen vielä muutama viikko sitten europarlamentissa Strasbourgissa. Hallitusten väliseen konferenssiin on tulossa laaja asialista, johon kuuluu keskustelu ja päätökset yhteisestä puolustuksesta. Suomella ei ole ollut paineensietokykyä.

Ennen *Helsingin henki* oli rauhan ja yhteistyön henki. Uudella vuosituhannella se on Euroopan militarisoimisen henki. Suomi ei enää halua olla NATO-vapaa.

Kysymys on myös EU:n ja NATO:n suhteesta hyvin pitkällä aikavälillä.

Saksan puolustusministeri **Rudolf Scharping** (josta tulee Schröderin seuraaja, jos sosialidemokraatit häviävät keväällä vielä parit tärkeät paikallisvaalit), vaatii Eurooppaa – tarkoittaen EU:ta – puhumaan yhdellä äänellä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Näin hän yhtyy siihen kuoroon, joka laulaa, että tärkeää on poliittisen EU:n rakennustyö, ja joka kehottaa Eurooppaa toimimaan NATO:n Washingtonin päätösten täytäntöönpanemiseksi. Scharpingin mukaan ongelma ei ole liian paljon Amerikkaa NATO:ssa vaan liian vähän Eurooppaa.

Ei ole näköpiirissä, että eurooppalaiset militarisoisivat EU:n niin että se tulisi riippumattomaksi NATO:sta. Se ei ole poliittinen tahto. Jos USA, joka on juuri saanut

NATO:n toimialueen laajennetuksi koko maailmaan, ajettaisiin ulos Euroopasta, se lisäisi maailman jännitteitä.

Me vasemmistossa olemme usein maailmanlopun maalareita tai syyllistymme muuten äärimmäisyyksiin. Me varoitamme romahduksesta paljon aikaisemmin kuin se todella tulee, ja sitten kun se tulee, se on jo diskontattu odotuksiin. Kukaan ei muista, että me olimme oikeassa. Silloin sanotaan, että "kaikkihan me olimme väärässä". Toisaalta, ei ole oikeassa olemista sekään, että erehdytään veikkaamaan usella vuodella väärin romahduksen ajankohta.

Itsensä toteuttava ennuste kuitenkin on se, että tulee pörssiromahdus. Kun tarpeeksi monet niin ennustavat, se tulee.

Ennustaminen on taistelua todellisuudesta. Se on taistelua niitä tuhoja vastaan, joita pitkä nousukausi ja kollektiivinen hyvän olon tunne saavat väistämättömästi aikaan. Nousukausiin kiinnittyy paljon sosiaalista tuhovoimaa, ja sen uhri on sosiaalinen yhteenkuuluvuus.

Näinä aikoina on muutettu paljon omaisuutta rahaksi. Monet kahmivat, koska ei sitä koskaan tiedä, kauanko tämä jatkuu näin. Kun kaikki on myyty, loppuu myytävä. Silloin ei ole enää mahdollista se, mitä tapahtui **Iiro Viinasen** Pohjolassa. Se maksoi viime keväänä yhtiön omistajille 600 prosentin osingon. Heille jettiin yhtiöstä ulos myyntivoittoja ja muita tuloja 1 200 miljoonaa markkaa. Se oli uusi Suomen ennätys.

Kesällä *Orion* pani paremmaksi ja jakoi osakkailleen omistamiaan Instrumentariumin osakkeita 1 400 miljoonalla markalla. Se oli uusi SE-tulos. Siitä hyötyi myös Sammon pääjohtaja **Jouko Leskinen**, joka oli Orionin hallituksen jäsen ja joka juuri ennen osingonjakoa sattui ostamaan itselleen uusia Orionin osakkeita.

Optioiden puolella ennätyksen tekivät ne kahdeksan Nokian johtokunnan jäsentä, jotka marraskuun alussa muuttivat optioitaan rahaksi 333 miljoonalla markalla. Se oli seitsenmiehisten ja yksinaisisten joukkueiden sarjassa mitä mainioin tulos.

Se reaalikapitalismista ja ahneudesta.

Arkinen työni meppinä on toimia Euroopan parlamentissa niiden asioiden puolesta, joita arvelen äänestäjieni pitävän tärkeinä. Koen olevani isänmaan asialla maansa ja osakkeidensa myyjiä ja Suomen natottajia vastaan. Samalla pitää yrittää vähän puolustaa EU:nkin etua niitä rosvoja vastaan, jotka lähiviikkoina esille tulevan tilintarkastuskertomuksen mukaan ovat kähmineet EU:lta väärin perustein miljardeja. He ovat toimineet kuin ne suomalaiset siankasvattajat, jotka perivät meidän maa- ja metsätalousministeriömme kautta monta miljoonaa EU-markkaa olemattomista sioista.

EU:ssa on lähdetty avoimeen hyökkäykseen liittovaltioitumisen puolesta. **Romano Prodi** on määrännyt komission toimistot eri jäsenmaissa vaihtamaan toimintatapaa. Kun ne ennen tiedottivat myös kansalaisille, nyt niiden on keskitytttävä *poliittiseen tiedottamiseen*. Se merkitsee, että propagandataistelu kovenee. Komission Suomen toimisto aloittaa kovapanosammunnat meidän maperällämme meitä vastaan.

Jälkikäteen kaikkea edellä olevaa lukiessani minulle syntyi mielikuva, että työtä on ollut ja töitä on tehty. Europarlamentissa ei pääsääntöisesti pääse helpolla.

Toisaalta kaikkeen matkustamiseen ja asioiden parissa puuhasteluun kuuluu myös vapaa-aikaa ja tyhjiä hetkiä, joista en ole kirjoittanut. Sanon jokaiselle kuuluvasta yksityisyydestä vain sen verran, että meppien on syytä olla kiitollisia perheenjäsenilleen ymmärryksestä tätä kummallista työtä kohtaan. Minä ainakin olen.

En – enää – tarvitse itselleni julkisuutta, mutta asioilleni sitä kyllä soisin. Esimerkiksi sille, että meillä on vastassa sellainen todellisuus, jossa Nokian osakekurssi oli kuluneella viikolla 784 markkaa ja Soneran 227 markkaa. Maailma hukkuu hötörahaan!

Lopetan Bertolt Brechtin sanoin: "Kaikin/me voimme voittaa/mutta yksin/emme voi."

(22.11.1999)

KEMIN KAUPUNGINKIRJASTO
240 N 0745510

Esko Seppänen

Näkymätön Vihollinen

Esko Seppänen on Euroopan parlamentin jäsen, meppi.
Tämä on kirja meppielämästä syksyllä 1999.
Tämä on myös kirja Suomesta Euroopan unionin jäsenenä. Suomi natottuu, kun sitä natotetaan.
EU liittovaltioituu ja sitä militarisoidaan. Eurolandiaan on tulollaan lisää federalismia ja jopa unionismia.
Onko Suomi antamassa periksi? Jos on, missä kaikessa se antaa periksi ja ketkä kaikki antavat periksi?
Missä kaikessa vasemmisto antaa periksi?

ISBN 952-91-1626-9

Kansi: Markku Hakuri
Tämä kirja on Euroopan parlamentin GUE/NGL-ryhmän tiedotusaineistoa